

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 27. VELJAČE 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 56

Intervju:
Kićo Slabinac

Prvi Hrkov dječji maskenbal

Od beduina do Spidermana

TEMA BROJA: SJEDNICA HNV-A I SKUPŠTINA DSHV-A

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD, Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

OBJEKT Gulyás CSÁRDA

~čarda, farma nojeva, sobe za izdavanje~

Ludoški šor 106

24418 ŠUPLJAK

Telefon: 024/758-093, 758-082

• DDOR NOVI SAD • AD

Glavna filijala "SUBOTICA"
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA

- 30% BONUS

- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA

- 12 RATA OD PENZIJE

- 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA

za putnička vozila

- JP "SUBOTICA-TRANS"

Segedinski put br. 84, telefon: 41-948

- "INTERŠPED - DDOR NOVI SAD"

Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107

- DP "INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT"

Čantavirski put bb, telefon: 566-038

1.000,00 DIN UMANJENJE

za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

U subotu treća sjednica HNV-a

Dugo očekivani susret vijećnika.....6,7

Uoči Skupštine DSHV-a

Nada u ujedinjenje.....8,9

Peta obljetnica HAD-a

Gost tribine – dr. Dušan Bilandžić.....9

Dobija li Subotica sveučilište?

Studiji na pet jezika.....10,11

Intervju

Krunoslav Kićo Slabinac.....12-14

Društvo srpsko-hrvatskog prijateljstva

Potrebno je prevazići mržnju.....15

Golubinci

Mačkara-parada.....16,17

Dr. Draško Redep

Abecede nisu radi jednoga slova.....20,21

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Radni vikend

Dolazeći vikend rezerviran je za dva značajna događaja, kad je o organiziranosti hrvatske manjine u SCG riječ. Za subotu je zakazana sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, a za nedjelju Izborna skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Prvi skup važan je zbog toga što će se vijećnici ove najznačajnije hrvatske institucije u zemlji okupiti nakon više od deset mjeseci, te raspravljati o svemu onome što se događalo u međuvremenu, a odlučivat će se, između ostalog, i o prijedlozima za daljnje institucionalno izgrađivanje HNV-a.

U proteklih godinu i nešto dana postojanja rad ove institucije opterećivali su nespozazumi između DSHV-a, s jedne, i ostalih hrvatskih institucija i organizacija, s druge strane. Takozvane liste A i B predstavljale su kamen spoticanja na svakom koraku, što je u velikoj mjeri kočilo normalan rad HNV-a. Normalan, u smislu redovitog održavanja sjednica, konzultacija i dogovaranja, što ne znači da sve to vrijeme nije bilo ozbiljnih aktivnosti, o kojima će vijećnici HNV-a i službeno na sjednici biti informirani.

Ova sjednica HNV-a mogla bi biti i uvertira u drugi značajan događaj, a to je Skupština DSHV-a, koja je najavljivana i kao skupština ujedinjenja s Hrvatskim narodnim savezom. Ukoliko bi sjednica HNV-a uspješno završila (bez demonstrativnih izlazaka kao ranija dva puta), bio bi to jasan znak da je nedjeljno »povijesno« ujedinjenje hrvatskih stranaka gotova stvar. Ipak, valjalo bi pričekati završetak tog subotnjeg dana, pa i nedjeljnog, budući da je određeno nerazumijevanje već sada zamjetljivo. DSHV je, naime, svoju Skupštinu zakazao za 29. veljače još prije više mjeseci, pa je iz ove stranke službeno zatraženo da se sjednica HNV-a odloži za neki drugi termin, kako se ne bi remetile pripreme sa Skupštinu DSHV-a. Takav je zahtjev od strane članka HNV-a odbijen s obrazloženjem, da je potrebno konsolidirati HNV, te da su sve pripreme za održavanje sjednice obavljene i da se očekuje da će sjednica biti konstruktivna.

U općem je interesu da obje sjednice proteknu u optimističnom i radnom ozračju, budući da su pred cjelokupnom organiziranom hrvatskom zajednicom ozbiljni zadaci, a vremena se baš i nema previše. Sve što se propusti danas, sutra će se teško nadoknaditi.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 19. 2.

DSS, G17 Plus i Nova Srbija
potpisali koalicijski sporazum,
nova Vlada na pomolu

NEDJELJA, 22. 2.

Predsjedavajući sudskog
vijeća Haškog tribunala koje
sudi Slobodanu Miloševiću
britanski sudija Richard May
podnio ostavku zbog bolesti

PETAK, 20. 2.

Vojislav Koštunica i
službeno mandatar

PONEDJELJAK, 23. 2.

Šefovi diplomacija EU izrazili
zabrinutost zbog razvoja političke
situacije u Srbiji

UTORAK, 24. 2.

U Skupštini Srbije okončana
rasprava o izmjenama Zakona o
izboru narodnih zastupnika

SUBOTA, 21. 2.

Vesna Škare-Ožbolt:
Pozdravljam napore koje
pravosudna tijela Srbije čine
u pravcu kažnjavanja ratnih
zločina počinjenih na
prostoru Hrvatske

SRIJEDA, 25. 2.

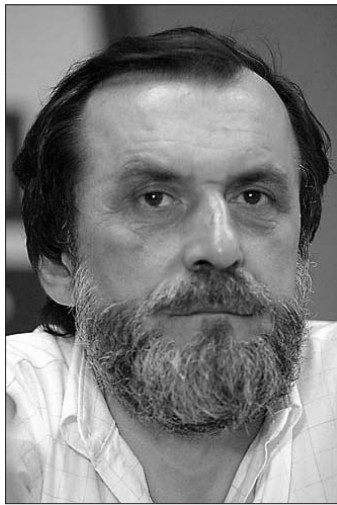
Romano Prodi:
Hrvatska napravila značajan
pomak za početak pregovora o
punopravnom članstvu u EU

BUNAR ŽELJA

Želio bih opet kao nekada sjesti u auto i otići u Zagreb, Split, Skoplje. Vjerujem kako će na kulturnom i sportskom planu brzo doći do integracije jer smo u onoj Jugoslaviji, u hrvatskoj literaturi, kazalištu, kulturi uopće, naprosto imali točku uspoređivanja i, zaboga, natjecanja. Zašto da NIN-ovu nagradu opet ne dobivaju hrvatski pisci. Nekada sam s nestrpljenjem grabio svako novo izdanje hrvatskih pisaca. I integracije, za ime Boga. Da to možda neće štetiti hrvatskom nacionalnom interesu? Ili srpskom nacionalnom interesu?

Vuk Drašković, »Jutarnji list«, 14. veljače 2004.

STRATEGIJSKI RAZVOJ

Učiteljski fakultet u Somboru radi na svom razvoju, kako programskom (finski program), tako i svoje infrastrukture. Da podsjetimo, nedavno su zamijenjeni svi prozori na zgradi fakulteta, a potpisan je i ugovor o izgradnji kata i krova fakulteta. **D. Milićević**, novinar, o razlozima za neosnivanje Učiteljskog fakulteta u Subotici, »Somborske novine«, 13. veljače 2004.

NAJSLOBODNIJE U – ZATVORU

Ova zemlja je u privatnom vlasništvu uglavnom mještana Hrvata i Crkve, a policija je samo zakonito poslana da asistira pljački. Ukoliko me zbog istog prekršaja privedu dva puta, morat ću jednu noć ostati u zatvoru. Zato sam se pripremio, obukao pidžamu,

uzeo krunicu, pa ću ih ljubazno zamoliti da me puste moliti Boga, jer što bih drugo tamo radio. Ne znam kako će se sve ovo riješiti, ali svakog puta kada me policija pusti, ponovo ću se vraćati na područje Lovanje, koje je zelena zona u privatnom vlasništvu i nije predviđena za odlagalište smeća.

Popustit će država ili će me smjestiti u središnji zatvor u Spuzi na domak Podgorice, a ako smo dotle došli, onda je to najslobodnije mjesto u Crnoj Gori. **Don Branko Sbutega**, svećenik kotorske biskupije, »Slobodna Dalmacija«, 19. veljače 2004.

ČERUPANJE PLIJENA

Kriterijumi na temelju kojih je postavljena nova republička vlada nedvosmisleno pokazuju da se zapravo radi o čerupanju ratnog plijena, a ne o namjeri da se ma što korisno uradi. Jer, kada se suočite s ne-

skrivenom željom jednog od lidera novoformirane koalicije da bude ministar za krupne provizije, kao i očiglednom namjerom da se kroz kadrovska rješenja u BIA u Srbiju uvede i 'policija misli', jedino što možete zaključiti jest da ova zemlja ubrzano tone u živo blato. Ako su neki jednu od prošlih nam država prozvali »tamnicom naroda«, onda je ova i ovakva Srbija, koju oličavaju Vojislav Koštunica i prateći uveoci – »tamnica građana«. **Nenad Čanak**, predsjednik Skupštine Vojvodine, »Dnevnik«, 22. veljače 2004.

KRATKO I JASNO

Apsolutno! **Predrag Matvejević**, rođeni Mostarac, danas redovni profesor u Rimu, na pitanje je li egzil normalno stanje suvremenog intelektuala, Radio Slobodna Europa, 17. veljače 2004.

ZNAMENITI UZOR

Želio sam kročiti u sudnicu kao što to čini Šešelj, znaš, onako gordo, da budem mrtav hladan, nisam želio da pomisle kako sam nervozan ili uplašen. **Emir Šišić**, bivši pilot JNA, nakon što je u ponovljenom postupku u Italiji doživotna robija smanjena na 15 godina robije zbog rušenja helikoptera i ubojstva petorice međunarodnih promatrača 1992. iznad Hrvatske, »Blic«, 19. veljače 2004.

Dujizmi

- ✓ *Da smo u ratu sudjelovali, manje bi nas bolio poraz;*
- ✓ *Dok nam ovako ide, ostat ćemo ovdje;*
- ✓ *Imam na umu da mi je nešto palo na pamet;*
- ✓ *Plaše me njihova obećanja.*

Dujo Runje

Mediji u Hrvatskoj o Hrvatima u Srbiji

I mi slonove u Muranu imamo

U davna vremena, gotovo arhajska, kada se ujedinjavala Njemačka, na prijamu u jednoj (ne jednoj!) akademskoj instituciji, koja obrazuje na hrvatskom jeziku pripadnike hrvatske nacionalne zajednice u Mađarskoj, visoki je dužnosnik mlade hrvatske države saslušao uvodno slovo. Rodački je raširio ruke prema uvodničaru, doktoru hrvatskog jezika, i rekao: »Gospodine, kako vi lijepo govorite hrvatski.« Doktor hrvatskog jezika učtivo je uzvratilo istom mjerom: »Gospodine, i vi lijepo govorite hrvatskim jezikom«. Političarčić je zbunjen rekao: »Pa ja sam Hrvat!«. Doktor je ponosno rekao: »I ja sam Hrvat«. Dotični je potonuo u vlastitu glupost: »Pa kada ćete se vratiti u Hrvatsku?« Doktor je rekao, ne koristeći poštapalice »pa, hm, ovaj i slično: »Nisam nikada ni otišao iz Hrvatske«. »Pa od kada vi tu živite?«, nastavio je zbunjen. Nasmijao sam se, prepričava doktor, i rekao mu da me razumije: »Od stoljeća sedmog«.

Ova doskočica više nikome nije smiješna; ušla je u legendu. Dovoljno je da neki Hrvat iz Mađarske ili bački i srijemski Hrvat o nekome kaže da dotični govori lijepim hrvatskim jezikom i taj je dužnosnik ili javni djelatnik obilježen šifrom; nemati s njim posla preko razine nužnosti. Hrvatska država više nije mlada, već joj pomalo niču i umnjaci, no boljka zvana »slon u Muranu« umjesto da nestaje iz hrvatske diplomacije, širi se na mnoge domovinske institucije. Sudeći po tekstovima objavljenima u hrvatskim medijima u siječnju i veljači, slonovska je groznica pandemijski obuzela novinare. Njihovi tekstovi podupiru interese hrvatske zajednice u Bačkoj i Srijemu spretno poput afričkoga slona koji štiti interese svoje države u Muranu.

EKOLOŠKI SVJESNI HRVATI: Reportaže i osvrti u hrvatskim medijima o bačkim Hrvatima nakon najnovijih incidenata pokazali su da mnogi novinari u Hrvatskoj imaju dosta mutnu sliku o Hrvatima u Vojvodini. Srijemski su i bački Hrvati za njih – egzotika. Hrvati su zacementirani u vremenu, saznajemo iz pera vrsnih novinara, koje opako sporo protječe, žive istinskim ruralnim životom, hrane se ekološki bespriječornim jestevinama – iako malo masnim – ne zagađuju okoliš koristeći, umjesto prometala s motorima s unutrašnjim sagorijevanjem, kola koje vuku konji. Vole pjevati, razdragani su gostima i miroljubivi, a gospodarski su beznačajni i nikome ne smetaju.

BLASFEMIJE: Nesreća prodaje novine, ona nesreća od koje se pravi senzacija naravno, no, evo pitanja tehničkom uredniku Glasa Slavonije: »Je li u tekstu o nevoljama Hrvata u Bačkoj bila potrebna fotografija za prežnih kola koja vuče kobila?« Uz nju je privezano i njeno ždrijebe. O Bunjevcima se piše, i ne samo u Glasu Slavonije, samo kada prijetnje eskaliraju te kada cenzura s programa skine emisiju na hrvatskom jeziku na Novosadskoj televiziji. Ili kada delegacija Hrvatske gospodarske komore pohodi Vojvodinu. Prošlo je godinu dana od posjeta, no na gospodarskom polju nema poma-ka. Došli, vidjeli i otišli. Zapravo, blago takvim gostima, mogu krenuti kući kad god pozele.

O gostovanju hrvatskih kazališta u Novom Sadu ili ansambla osječkog HNK u Subotici pojavi se tek crtica u novinama s gostovanja u egzotičnim područjima gdje je sve idilično kao u pjesmama *Dorđa Balaševića* i *Zvonka Bogdana*. Izuzev Glasa koncila nijedan hrvatski medij nije objavio da se već nekoliko godina početkom siječnja u crkvi Svetog Jurja na Petrovaradinskoj tvrđavi održava božićni koncert na kojem nastupaju crkveni zborovi mnogih srijemskih župa – sudionicima i posjetiteljima podijeljen je letak koji podsjeća da se 2004. obilježava 1700 godina od progona srijemskih kršćana, kasnije proglašeni mučenicima. Hrvatski mediji ne spo-

Nisu hrvatski

novinari

krivi za svoju

neinformira-

nost. Još im

se u

osnovnoj

Piše: Zdenko Samaržija

školi puni

glava s

postojanjem

»rubnih«,

dakle po

značaju

»perifernih«

Hrvata

minju izdavačku djelatnost Hrvata u Vojvodini – na tržište izviruje i Hrcko, ilustrirani list za najmlađe, a u ovo teško vrijeme iznova organizirani Hrvati uspjeli su iznaći sredstava za tiskanje zbirki pjesama i proznih tekstova. Kulturne i znanstvene institucije Hrvata u Hrvatskoj ove projekte uglavnom ne podupiru – ni materijalno ni medijski. Petrovaradinski je župnik o vlastitom trošku izdao nekoliko monografija o stradanjima Hrvata za vrijeme Miloševićeva režima. Sada traga za izdavačem monografije o baroknoj petrovaradinskoj crkvi iz 18. stoljeća. Ako ta knjiga ne dođe u ruke javnosti, za 50 će godina (ili dva sljedeća rata) i crkva Svetog Jurja na Petrovaradinskoj tvrdi biti manastir i »predziđe pravoslavlja«, kao i mnogi manastiri na Fruškoj gori koje i danas rese anžuvinjski ljljani iz 14. stoljeća.

Da ovo ne ispadne, na žalost, svakodnevna jadikovka, završit ćemo. Ne, nećemo. Mora biti novinarima u Hrvatskoj objašnjeno da na sjeveru Bačke nema salaša. Da Bunjevci žive u središnjem dijelu Bačke. Kao što Hrvatska dijeli Srijem sa Srbijom, a Baranju s Mađarskom, tako i Srbija dijeli Bačku s Mađarskom. Na tim područjima žive Hrvati. S obje strane granice. Da većina Bunjevaca u Vojvodini ne živi u selima već u gradovima i da Bunjevce i Šokce u Bačkoj i Srijemu, proporcionalno, ubrajamo u najobrazovaniji dio Hrvata.

OSTAVLJENI I OD GLUMACA I PJEVAČA: Bolna je istina da su depopulaciji Hrvata u Bačkoj i Srijemu doprinijeli i postupci hrvatske države, no, još je bolnija činjenica da se djelatnost nacionalnih institucija koje bi trebale, barem tako mislimo, brinuti o svim Hrvatima bez obzira gdje žive, ne osjeti (upućujem na Slovačku i Ukrajinu, ako ne već na brigu Njemačke i Austrije o pripadnicima svog naroda koji živi izvan domovine).

Glumci i pjevači, koji su odbili nastupiti preko granice, komentirali su da im je još rano nastupati u Srbiji – no, draga gospodo, shvaćate li da bi vas tamo gledali Hrvati? Problem je što nekolicina takvih dobiva prigodu reći zašto ne želi nastupiti u Subotici; čvrsti odgovor NE pokazatelj je nepokolebljivosti i snažnoga domoljublja. A Subotičane nitko ne pita zašto nasušno trebaju performase iz Hrvatske.

BRVNO U NAŠOJ OČNOJ ŠUPLJINI: Nisu novinari krivi za svoju neinformiranost. Još im se u osnovnoj školi puni glava s postojanjem »rubnih«, dakle po značaju »perifernih« Hrvata. Veoma je oskudno opisano u udžbenicima povijesti i hrvatskog jezika raseljavanje Hrvata u susjedne zemlje, a nakon napuštanja domovinskog teritorija oni nestaju iz pažnje učenika. Kada se u starijim razredima učenika laćaju teme o Hrvatima u Bačkoj, romantičarski pristup nacionalnoj povijesti te stalno referiranje na Srbe u učenika stvaraju pogrešnu sliku o integraciji Hrvata (Bunjevaca i Skokaca) u hrvatsku naciju. Podsjetimo, niti su vjera, niti podrijetlo, ključni momenti za stvaranje nacije – samosvijest, koju su Hrvati izgubili prilikom stvaranja hrvatske države, uzrokovala je pojavu paralelnih nacionalno-integracijskih procesa, koje su vješto iskoristili miloševićevci te sitnim ustupcima u dobu neimaštine i krize potkupili dio Šokaca i Bunjevaca. Moguće je da su mnoge ucijenili, neke potkupili, no, to je samo objašnjenje. Obrazloženje je, između ostalog, i u krivnji hrvatskih državnih vlasti koja nije imala jasnu nacionalnu strategiju. Dodajmo tek, ni danas je nema.

Posljedice takvog stanja osjećaju Hrvati u Vojvodini, kojih je i nakon prestanka iseljavanja, paradoksalno, manje! Istina, Hrvati se u Bačkoj i Srijemu olako prepuštaju sudbini. Na čelne funkcije često nisu izabirali najposobniji. Nisu još uvijek stvorili lobi pri Saboru i Vladi i još im se štošta može prigovoriti. Ali ne i zamjeriti.

Autor je profesor filozofije i povijesti i autor udžbenika i priručnika za nastavnike iz Osijeka

Za subotu 28. veljače zakazana treća sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Dugo očekivani

Na dnevnom redu 47 točaka, sudionicima dostavljen materijal

Piše: Jasminka Dulić

Treću sjednicu Hrvatskog nacionalnog vijeća, dugo očekivanu, predsjednik mr. sc. Josip Ivanović sazvaio je za subotu 28. veljače, s početkom u 11 sati, a održat će se u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« u Subotici.

S obzirom da je prošlo skoro godinu dana od održavanja prethodne sjednice na dnevnom redu našao se veliki broj točaka, čak 47, a vijećnici su dobili pripremljen obiman materijal za sjednicu od 140 stranica, koji je pripremio predsjednik Izvršnog odbora HNV Lazo Vojnić Hajduk.

NA DNEVNOM REDU: Prijedlog dnevnog reda, između ostalog, obuhvaća odlučivanje o usvajanju izvješća o radu Vijeća i Izvršnog odbora HNV-a u 2003. godini, te donošenje Plana rada Vijeća i Izvršnog odbora za 2004. godinu, kao i odlučivanje o usvajanju financijskog izvješća za 2003. godinu i o prijedlogu financijskog plana za 2004. godinu.

Vijećnici će odlučivati i o prijedlozima za imenovanja predsjednika i članova stalnih odjela i odbora Vijeća, kao i o brojnim drugim pitanjima od značaja za kulturu, informiranje, obrazovanje i službeni uporabu jezika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori.

Izvješćem o radu predsjednika Vijeća Josipa Ivanovića obuhvaćeno je – samo konstituiranje Vijeća, predstavljanje Vijeća u

zemlji i inozemstvu, stvaranje pretpostavki za rad Vijeća, uspostavljanje kontakata i suradnje s drugim nacionalnim vijećima, hrvatskim institucijama i organizacijama, s ostalim Hrvatima izvan granica Republike Hrvatske i s Katoličkom crkvom. Predstavljene su zatim djelatnosti Vijeća na polju informiranja, obrazovanja i kulture, a prema riječima Ivanovića moglo se i više i bolje raditi, ali pri ocjeni rada Vijeća ne treba smetnuti s uma dvije činjenice: »Prvo, ovo je prva godina prvog Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, gdje ništa nije dano, ništa nije uhodano, i nitko u ovome još nema dovoljno iskustva. I drugo, zakonom je dat samo okvir djelovanja, a materijalna potpora osnivača je potpuno izostala.«

INTEGRACIJA U PLANU: Planom rada za 2004. godinu predlaže se provođenje do kraja procesa institucionalizacije Vijeća što obuhvaća formiranje svih radnih tijela HNV-a predviđenih Statutom, integraciju unutar samog Vijeća kroz konstruktivan doprinos svakog vijećnika i osiguranje poslovnog prostora HNV-a (predlaže se prostor u zgradi gdje je smještena i Galerija Vinka Perčića u Bledskoj ulici 2, u Subotici).

Detalj s druge sjednice HNV-a

Pred Vijećem predstoji i integracija u društvenu strukturu Državne Zajednice Srbije i Crne Gore, odnosno institucionalizacija suradnje Vijeća s tijelima republika članica, tijelima AP Vojvodine, drugim nacionalnim vijećima i s općinskim samoupravama. I, što je možda najvažnije, Vijeće bi trebalo dati svoj doprinos integraciji hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori. Na tom polju istaknut je rad na povezivanju i suradnji hrvatskih udruga, rad na informiranosti hrvatske zajednice, izrada adresara svih hrvatskih institucija i udruga te daljnji rad Komisije za predlaganje dodjele financijske potpore hrvatskim institucijama i organizacijama koja je na temelju jednogodišnjeg iskustva izradila mjerila i kriterije za raspodjelu sredstava.

Na području informiranja predlaže se Vijeću donošenje odluke o preuzimanju osnovnih prava nad Novinsko-izdavačkom ustanovom »Hrvatska riječ«, o čemu nadležna radna tijela Vijeća trebaju izraditi elaborat, kao i elaborat o izdavaštvu na hrvatskom jeziku, o informiranosti hrvatske zajednice te o radijskom i televizijskom programu na hrvatskom jeziku.

Prema Statutu HNV-a temeljni oblik u organiziranju rada Vijeća su odjeli, odbori i konzultativna tijela. Stalni odjeli su Odjel za obrazovanje, Odjel za informiranje, Odjel za službeni uporabu jezika, Odjel za kulturu, Odjel za financije i Odjel za gospodarstvo. Na osnovu prijedloga koji su evidentirani na sjednicama Vijeća područja Srijema, Sombora, Podunavlja i Subotice predložena su kadrovska rješenja ravnatelja i članova odjela i pododjela, te predsjednika i članova odbora Vijeća, o čemu će također vijećnici odlučivati na svojoj sjednici.

PRIJEDLOZI ZA 2004.: Izvršni odbor je predložio što je urađeno u 2003. godini i elemente plana za 2004. godinu svakog pojedinog odjela. Odjel za kulturu predlaže kao jednu opću orijentaciju u idućem

Počeci konstituiranja

Dužnosnici HNV-a

Da podsjetimo, Elektorska skupština za izbor članova prvog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je 15. prosinca 2003. godine u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Izbor članova Vijeća je izvršen na osnovu dvije ponuđene liste. Listu »A« u ime Foruma hrvatskih institucija i organizacija Vojvodine kandidirao je mr. sc. Josip Ivanović, dok je listu »B« u ime Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini kandidirao Josip Gabrić. U prvi saziv HNV-a izabrano je 35 vijećnika i to 20 s liste »A« i 15 s liste »B«.

Konstitutivna sjednica HNV-a, kao najvišeg predstavničkog tijela Hrvata u Srbiji i Crnoj Gori, koje zastupa interese hrvatske zajednice prije svega u područjima kulture, informiranja, obrazovanja i uporabe jezika na temelju saveznog Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina donesenog 2002. godine, održana je 25. siječnja 2004. godine. Na toj je sjednici usvojen Statut HNV-a, za predsjednika je izabran mr. sc. Josip Ivanović, a za tajnika Ladislav Suknović.

Druga sjednica HNV-a, na kojoj su izabrani članci HNV-a, održana je 12. travnja 2004. godine. Za potpredsjednike su izabrani Mato Groznica (Srijem i Beograd), Stipan Šimunov (Podunavlje), preč. Josip Pekanović (Sombor) i Branko Horvat (Subotica).

Za predsjednika Izvršnog odbora na toj sjednici je izabran Lazo Vojnić Hajduk, a za članove Izvršnog odbora izabrani su: Dujo Runje (obrazovanje), Tomislav Žigmanov (informiranje i službena uporaba jezika), Berislav Skenderović (kultura) i Marinko Prčić (gospodarstvo). Za predsjednika E-vlade izabran je Zoran Vojnić Tunić.

Nakon ove sjednice Vijeće je funkcioniralo kroz aktivnosti predsjednika HNV-a te Izvršnog odbora, a sve aktivnosti su se mogle pratiti na web-prezentaciji Vijeća.

susret vijećnika

na 140 strana

razdoblju – suradnju s profesionalnim umjetnicima iz matične zemlje kao i suradnju s profesionalnim institucijama kulture u Republici Hrvatskoj. Tu su apostrofirani dobri kontakti i uspostavljena suradnja s Osijekom i Zagrebom.

U oblasti obrazovanja, navodi se, učinje-

Mr. Ivanović na sjednici 12. travnja

no je najviše, no rezultati nisu adekvatni poduzetim aktivnostima. Trenutno u Općini Subotica 213 učenika izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, a 73 učenika pohađa nastavu na hrvatskom jeziku. Također oko 50 učenika u Bačkom Monoštoru i Sonti izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Predlaže se animiranje Hrvata diljem Vojvodine da šalju svoju djecu na nastavu na hrvatskom jeziku, odnosno izučavanje hr-

Potrebno konsolidirati Vijeće

Konstituiranje Vijeća početkom prošle godine, odnosno prve dvije sjednice, bile su zapamćene po sukobu između dvije grupe vijećnika (nazvanih A i B lista), a ni pripreme za ovu treću sjednicu nisu prošle bez određenih nesporazuma. Naime, Skupština DSHV-a zakazana je za 29. veljače, a sjednica Vijeća za dan prije, stoga je od strane v. d. predsjednika DSHV-a Petra Kuntića službeno zatraženo odlaganje sjednice, jer će zbog poslova oko pripreme za Skupštinu jedan dio vijećnika, članova Organizacijskog odbora za pripremu skupštine DSHV-a, biti odsutan sa sjednice.

Međutim, od predsjednika HNV-a Josipa Ivanovića saznali smo, da odlaganja neće biti »jer je potrebno konsolidirati Vijeće i ići dalje, a sve pripreme za održavanje Vijeća su obavljene na vrijeme, veliki trud je uložen i očekujem da će sjednica biti konstruktivna«.

vatskog jezika kroz tribine za zainteresirane. Osim toga i dalje ostaje aktualna edukacija učitelja u suradnji s Učiteljskim fakultetom u Osijeku, iniciranje izučavanja hrvatskog jezika u višim razredima osnovne škole i u gimnaziji i započinjanje priprema oko stvaranja gimnazije na hrvatskom jeziku u Subotici za sve zainteresirane učenike u Vojvodini. Na planu informiranja predlaže se izrada strategije informiranja na hrvatskom jeziku i sustavna briga o postojećim informativnim projektima.

FINACIJE: U završnom dijelu materijala nalazi se dio koji uobičajeno privlači veliku pozornost, a to je financijsko izvješće za 2003. godinu, gdje su prikazani

izvorni dokumenti o dobivanju financijskih sredstava i njihovom trošenju. U 2003. godini od osnivača, odnosno domaćne države, nisu dobivena sredstva, ali su dobivena sredstva od Ministarstva kulture Republike Hrvatske na temelju natječaja, i to za obnovu i opremanje prostora HNV-a i za nabavu knjiga i potporu književnoj i nakladničkoj djelatnosti.

Na sjednici Vijeća vijećnici će odlučivati o usvajanju financijskog izvješća na osnovu predloženih specifikacija i knjigovodstvene dokumentacije, kao i predloženom planu prihoda i rashoda u 2004. godini.

Drugi ciklus trening seminara za mlade

Pravo na građansku inicijativu

Uz podršku Vijeća Europe i Švicarske agencije za razvoj, agencija lokalne demokracije u Subotici je 19.-22. veljače otpočela je s realizacijom drugog ciklusa trening seminara namijenjenog mladim aktivistima i članovima političkih i nevladinih organizacija koje djeluju u općini. Seminar je edukativnog karaktera i sastojao se iz teorijskog dijela, interaktivnih radionica i dvije tematske rasprave (okrugla stola) u organizaciji samih sudionika.

Osnovne tematske oblasti koje su se obradivale u teorijskom dijelu odnosile su se na političke stranke, principe političkog pluralizma, političke stranke i institucije multietničkog društva, principe organizacije civilnog društva, vladavina prava i demokratske institucije, principe decentralizacije, regionalizacije, komparativna iskustva, i sistem lokalne samouprave.

Govoreći o pravu na građansku inicijativu kao osnovnom ljudskom pravu, *prof. dr. Marijana Pajvančić* je istakla veliku važnost pravilnog korištenja ovoga prava.

Građani često griješe prilikom korištenja ovoga prava to se najčešće oslikava kod raznih peticija gdje građani sakupljaju potpise bez prethodne ovjere prijedloga. Vrlo je važno poštovati proceduru jer tada postoje i mehanizmi odgovornosti istakla je prof. Pajvančić.

O brojnim problemima vezanim uz ekonomsko stanje naše zemlje koja broji oko milijun nezaposlenih te veliki broj latentno nezaposlenih govorio je prof. dr.

Mihály Szecsei koji je istaknuo veliku važnost Koridora 10 za našu regiju jer će se po nekim procjenama samo u našoj regiji uposliti oko 10.000 radnika dok bi se u logistici (željeznica, usluge i dr.) moglo otvoriti oko 2.000 novih radnih mjesta.

Svoja iskustva vezana za održivi razvoj u kompariranju svjetskih iskustava izložila je *mr. Olja Munitlak* dok se mladim političarima predstavio i *dr. Duško Radošavljačić* govoreći o političkom aspektu situacije u našoj zemlji kroz prizmu postojećih partija te (ne)razumijevanju istih.

Posljednjeg dana seminara gost okruglog stola mladih je bio potpredsjednik SO Bečež *József Varga*, koji je govorio o problemima lokalnih jedinica te o stanju u njihovoj Općini glede privrednog razvoja i strateškog planiranja.

Na skup se odazvao veliki broj mladih i to iz DSS, DS, G17, SVM, VU, LSV, te predstavnici iz NVO iz Novog Sada.

L. S.

Uoči sedme redovite i izborne skupštine DSHV-a

Nada u ujedinjenje

Izvjешća o radu, dopune Statuta i izvješće o položaju Hrvata u SCG

Piše: Jasminka Dulić

Nakon što su stranke nacionalnih manjina u Srbiji izgubile »bitku« za ulazak u najvažnije zakonodavno tijelo – republički parlament – predstoji im ipak mogućnost sudjelovanja u vlasti na nižim razinama odlučivanja u pokrajinskom parlamentu i u pojedinim lokalnim parlamentima u sredinama gdje pripadnici nacionalnih manjina žive u većem broju. Hoće li hrvatska manjina imati svoje političke predstavnike i u kojem broju na ovim razinama, ovisi i od toga hoće li se u sljedećem izbornom ciklusu na izbornim listama pojavljivati dvije suprotstavljene hrvatske stranke ili će postojati jedna stranka s jasnim programom i ciljevima, koja će moći privući glasove birača.

Čelništva dviju stranaka koje su utemeljene radi zastupanja interesa Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji, usuglasile su se oko ujedinjenja i izradila Deklaraciju o ujedinjenju. Na izaslanicima izborne skupštine je da odluče hoće li ona postati realnost.

SKUPŠTINA: Demokratski savez Hrvata u Vojvodini održati će 29. veljače svoju sedmu redovitu i izbornu skupštinu, u zgradi Nove općine u Subotici s početkom u 10 sati. Kako je najavljeno, dvije stotine i šezdeset izaslanika DSHV-a, te šezdeset izaslanika Hrvatskog narodnog saveza, od-

V.d. predsjednik Petar Kuntić

U prostorijama DSHV-a

Obilježen »Debo četvrtak«

Prošlog četvrtka u Domu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini tradicionalno je obilježen »Debo četvrtak«, pučki običaj Hrvata u Vojvodini. Dom je bio pretijesan primiti sve goste, članove i simpatizere stranke. Među gostima su bili i konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Miroslav Kovačić i konzulica Iva Aranjoš, zamjenik gvardijana Franjevačkog samostana u Subotici Marjan

Kovačević, Ruža Crnković iz dobrotvorne udruge Amor Vincit, kao i čelnici Hrvatskog narodnog saveza Franjo Vujkov, Dujo Runje i Bela Ivković.

Tijekom večeri uz druženje i 900 fanaka koje je pripremila Marija Čović, gosti, brojni članovi i simpatizeri DSHV-a su proveli ugodnu večer.

Članovi i gosti s fancima

Uvertira u ujedinjenje?

lučivati će o ujedinjenju pod jednim imenom – Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a nakon toga birati će se predsjednik i čelnici koji će voditi stranku u sljedeće četiri godine.

Na dnevnom redu bit će podnijeta i izvješća o stanju u stranci u posljednjih sedam mjeseci i financijsko izvješće, te izmjene i dopune Statuta, a Đorđe Čović podnijet će izvješće o položaju hrvatske zajednice u Vojvodini, odnosno Srbiji i Crnoj Gori.

Đorđe Čović, dopredsjednik DSHV-a i predsjednik Organizacijskog odbora sedme redovite i izborne Skupštine izjavio je za Hrvatsku riječ da »Organizacijski odbor već mjesec dana radi na pripremi Skupštine. Prijedlog dnevnog reda kojeg je usvojilo Vijeće i Predsjedništvo sadrži dvadeset točaka, a također je dopunjen i proširen Poslovnik o radu skupštine koji će omogućiti djelotvorni i nesmetani rad. Predviđene su dnevnim redom i izmjene i dopune Statuta DSHV-a u cilju djelotvornijeg

U povodu pete obljetnice HAD-a

Gost tribine – dr. Dušan Bilandžić

U sklopu proslave razgovor na temu »Procesi raspadanja Jugoslavije, izbijanje ratova i borba za normalizaciju odnosa«

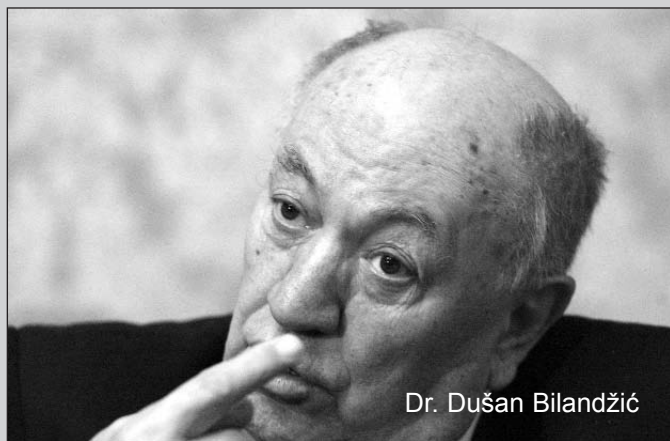
U povodu pete obljetnice postojanja i djelovanja Hrvatskog akademskog društva, predsjednik Dujo Runje obratio se javnosti sljedećim priopćenjem:

»Hrvatsko akademsko društvo slavi petogodišnju obljetnicu svoga postojanja i djelovanja. U sklopu ove proslave akademik prof. dr. Dušan Bilandžić, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i tajnik razreda za društvene znanosti, održat će predavanje na temu »Procesi raspadanja Jugoslavije, izbijanje ratova i borba za normalizaciju odnosa«. Predavanje će biti održano u Velikoj vijećnici Gradske kuće 5. ožujka 2004. godine (petak) s početkom u 11,00 sati.

Akademik Dušan Bilandžić rođen je 20. srpnja 1924. godine u Maljkovu kraj Sinja. Niže razrede franjevačke gimnazije završio je u Sinju, a više razrede u gimnaziji u Osijeku. Od ljeta 1942. godine do kraja rata sudjelovao je u slavonskim partizanskim postrojbama kao borac i politički komesar čete i bataljuna. Od 1942. do 1960. godine bio je na službi u JNA u svojstvu nastavnika povijesti ratova u visokim vojnim školama i Akademiji. Sredinom 60-tih godina prošlog stoljeća sudjeluje u političko-ekspertnim timovima za projektiranje i praćenje gospodarske i

društvene reforme. U Zagrebu 1967. godine preuzima dužnost direktora Instituta za historiju radničkog pokreta. Odlukom Predsjedništva SKJ imenovan je 1969. godine ravnateljem Centra za društvena istraživanja. Radio je na reformi Federacije 1971. i u izradi Ustava 1974. godine. Na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu je redoviti profesor, a dekan na istom fakultetu bio je u dva mandata. Za člana Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske bio je biran na tri kongresa, a za zastupnika u Saboru bio je biran u tri mandata. Akademik Dušan Bilandžić se snažno anagažirao u borbi protiv ideološkog dogmatizma, unitarizma i centralizma zbog čega nije bio ponovo izabran na visoke partijsko-državne dužnosti.

Na prvoj sjednici višestranačkog Sabora izabran je za člana Predsjedništva Republike Hrvatske i bio je potpredsjednik Republike Hrvatske od 30. svibnja 1990. do 1. siječnja 1991. godine. Bio je šef Ureda

Dr. Dušan Bilandžić

Vlade Republike Hrvatske u Beogradu od 1994. do 1996. godine. Objavio je oko 1.200 naslova u časopisima i novinama u razdoblju od 42 godine. Autor je 13 knjiga iz historiografije i političkih znanosti; samo da spomenemo neke: Historija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije: glavni procesi 1918.-1985., Hrvatska moderna povijest, i Propast Jugoslavije i stvaranje moderne Hrvatske.

Nakon predavanja dr. Bilandžića predviđena je rasprava u kojoj će nazočni imati priliku postavljati pitanja jednom ne samo znanstveniku već i svjedoku, sudioniku i kreatoru pedesetogodišnje političke povijesti na ovim prostorima. Pozivamo sve zainteresirane na ovo predavanje. ■

i uspješnijeg rada stranke u budućnosti kao i u cilju demokratizacije same stranke, kako se ne bi događalo, kao što je to bilo ranije, manipuliranje uslijed nekih nedefiniranih članaka u Statutu. Pozvani su visoki gosti iz Hrvatske: predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*, predsjednica saborskog odbora za iseljništvo *Zdenka Babić Petričević*, te predsjednik Skupštine Vojvodine *Nenad Čanak*, predsjednik SVM-a *József Kasza*, predsjednica Fonda za humanitarno pravo iz Beograda *Nataša Kandić* i *Borka Pavičević* iz beogradskog Centra za kulturnu dekontaminaciju. Očekujemo da će Skupština proteći u najboljem redu, počevši od dolaska izaslanika, simpatizera, gostiju, i predstavnika medija, do samog toka Skupštine i rada svih komisija, u jednom tolerantnom i demokratskom ozračju. ■

Ciljevi DSHV-a i dalje aktualni

Kada je osnovan, 15. srpnja 1990. godine u Subotici, osnivači su istaknuli kako će se Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, između ostalog, zalagati za slobodno iskazivanje nacionalnih, vjerskih i svjetonazorskih stavova i osjećaja Hrvata u Vojvodini, za slobodnu i ravnopravnu uporabu vlastitog književnog jezika i pisma tijekom školovanja i u odnosima s organima vlasti, uprave i pravosuđa i u javnom životu uopće, pravo razvijanja svih oblika veza sa svojim matičnim narodom, razmjernu zastupljenost Hrvata u organima vlasti, uprave i pravosuđa, političku, kulturnu i gospodarsku integraciju države u ujedinjenu Europu, te da će posebnu pažnju pokloniti povratku svih oblika konfiscirane, nacionalizirane i pod pritiskom državi poklonjene imovine, suvremenoj i otvorenoj tržišno orijentiranoj privredi, oživljavanju i modernizaciji sela.

Od tada je prošlo skoro punih četrnaest godina, ali usprkos malim pomacima (priznavanje Hrvatima statusa nacionalne manjine, uvođenje hrvatskog jezika kao službenog u Subotici a zatim i u Vojvodini, osnivanje Hrvatskog nacionalnog vijeća) ovi ciljevi su i dalje aktualni, pa Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ima i dalje pred sobom još puno neostvarenih programskih ciljeva za koje se treba zalagati. Upravo stoga velika su i očekivanja od ujedinjenja s HNS-om, nakon čega je za očekivati da se u javnosti neće samo čuti o sukobima i prepirkama već i o napretku u ostvarivanju nacionalnih prava hrvatske manjine u Srbiji. ■

Hoće li Subotica postati sveučilišni grad

Studiji na pet jezika

Usvajanje europskih standarda u obrazovanju i stvaranje kadrova spremnih za svjetsku tržišnu utakmicu, kao i poštivanje multietničkog karaktera regije osnovni su postulati na kojima počiva ideja o subotičkom sveučilištu

Piše: Vesela Laloš

Subotica se možda nalazi pred povijesnom šansom da dobije vlastito sveučilište, o čemu trebaju dati svoj sud najprije lokalna Skupština, a potom i Skupština Vojvodine već na svojim sljedećim sjednicama. Inicijativni odbor za osnivanje sveučilišta ovih je dana usvojio elaborat o opravdanosti njegovog osnivanja, i prosljedio ga lokalnom parlamentu, kao prvoj instanci koja će procjenjivati studiju njegove izvodljivosti.

Ukoliko inicijativa odnosno njeno elaboriranje bude prihvaćeno na jednoj i drugoj razini, već od rujna ove godine trebalo bi očekivati da pokraj postojećih grad dobije još najmanje jedan fakultet, što je uvjet da se nazove sveučilišnim centrom.

Ekonomski fakultet u Subotici

MULTIETNIČKI PRINCIP: Ideja o dobivanju sveučilišta u Subotici stara je više godina, a razlozi koji su motivirali nadežne da pristupe njenoj konkretizaciji leže prije svega u zavidnoj tradiciji ovoga grada u oblasti školstva, ali i u praktičnoj potrebi organiziranja visokoškolskih studija kako bi oni mogli zadovoljiti suvremene zahtjeve za kvalitetnim kadrovima. Drugi za ovu sredinu isto toliko važan razlog jest potreba da se mladima sjevernobačke regije pruži mogućnost cjelokupnog školovanja na materinskom jeziku. Multietničnost stoga jest jedan od glavnih stupova na kojima će počivati konstrukcija subotičkog sveučilišta, te bi se nastava trebala izvoditi na tri osnovna jezika kojima se govori u ovoj regiji – srpskom, hrvatskom i mađarskom.

Postizanju europskih standarda u obrazovanju, kako bi se stvorili kadrovi sposobni odgovoriti zahtjevima modernog vremena, odnosno, koji će biti spremni za tržišnu utakmicu na širem europskom planu, trebali bi doprinjeti i studiji na engleskom i njemačkom, za što postoje realne šanse, jer su s predstavnicima pojedinih europskih obrazovnih institucija već

vođeni razgovori o tome, te postignuta načelna suglasnost o otvaranju odjeljenja na kojima bi se nastava izvodila i na spomenuta dva jezika. Sveučilište bi zbog svega toga trebalo biti pokretačka snaga razvoja grada i čitave regije, te omogućiti prevazilaženje višegodišnjeg zaostajanja cijele ove oblasti, koje traje, kako je istaknuo predsjednik Inicijativnog odbora *József Kasza*, još od Trianona, sve do današnjih dana. Zahvaljujući takvom odnosu prema Subotici i njenoj okolini, grad je tijekom proteklih desetljeća bilježio ne stagnaciju, već nazadovanje, te je od jednog od najrazvijenijih gradova u »bivšim Jugoslavijama« postao provincijalnom varoši.

OTPORI: No, ideja i želja Subotičana da (i) njihov grad napravi jedan korak naprijed na planu obrazovanja naišla je na popriličan otpor u dijelu šire javnosti, a prije svega u obrazovnim institucijama i među ljudima koji zauzimaju važne funkcije u samom obrazovnom ustrojstvu. Sama rektorica Novosadskog sveučilišta *Fuada Stanković* usprotivila se mogućnosti da Subotica dobije status sveučilišnog grada, jer bi to, kako kaže, moglo ugroziti postojeću strukturu Novosadskog sveučilišta. Naime, ukoliko se u Subotici osnuje još jedan učiteljski fakultet, što je uvjet za dobijanje statusa sveučilišta, tada bi uz, također hipotetičan, učiteljski fakultet u Vršcu Novosadsko sveučilište s tri pedagoška fakulteta

u svijetu bilo akreditirano kao učiteljsko sveučilište. Na koncu, dr. Stanković poručuje: Da, može sveučilište u Subotici, ali izvan sustava Novosadskog, a to znači bez Ekonomskog i Građevinskog fakulteta, koji su dio Novosadskog sveučilišta.

Stvar posebno komplicira stav Učiteljskog fakulteta u Somboru, kojem faktički pripada onaj odjel u Subotici od kojeg se želi napraviti poseban fakultet. Rukovodstvo somborskog fakulteta smatra da se u tome gradu obrazuje sasvim dovoljan broj kadrova za čitavu Vojvodinu, te da nema potrebe za novim fakultetom. Novopostavljeni koordinator subotičkog Odjela Učiteljskog fakulteta u Somboru *Stojan Berber* čak smatra da je riječ o korišćenju »političke nestabilnosti kako bi se takva pitanja rješavala na politički, a ne na znanstveni način«. Dekan *Dragan Soleša* navodi da je sve učinjeno kako bi se udovoljilo zahtjevu iz Subotice za formiranjem odjela toga fakulteta na mađarskom jeziku, iako ne postoje adekvatni uvjeti za to, te da su do sada oni plaćali dohotke predavačima, zakup prostorija, i ostale troškove, a sada im se tako vraća.

Građevinski fakultet u Subotici

Vratiti mlade nazad

Trenutačno na visokim školama u Subotici studira blizu devet tisuća studenata, ali njihov broj, smatraju inicijatori sveučilišnog prijedloga, može biti i znatno veći. Veoma mnogo mladih odlazi na studije u Novi Sad, Beograd, Osijek, Zagreb, Segedin, Pečuh, ili Budimpeštu. Oni bi u otvaranju novih fakulteta mogli vidjeti osobni interes da ostanu u svome gradu i studiraju ono što žele. »Dobar dio srednjoškolaca, koji studiraju na fakultetima i višim školama u Subotici, je u biti prinuđen na takav korak iz materijalnih razloga. Oni koji imaju veće mogućnosti odlaze u druge centre, ukoliko žele neke određene profesije. Naša je namjera da se kroz razvijanje široke mreže obrazovnih institucija mladima pruži mogućnost studiranja na materinskom jeziku, ali da pri tom imaju veći izbor zanimanja. Trenutačno, taj je izbor vrlo mali«, kaže Irén Gabrić Molnár, profesorica na Ekonomskom fakultetu i članica Inicijativnog odbora za osnivanje sveučilišta.

ŽIGOSANJE U MEDIJIMA: Na problem neshvaćanja ideje multietničkog obrazovanja Inicijativni odbor subotičkog sveučilišta nailazi od samog početka svoga rada. *József Kasza* je na to podsjetio na konferenciji za tisak: »U medijima su nas često žigosali – Mađari prave svoje sveučilište. Možemo reći, da, ali kakav je to grijeh? Mađari to ne rade samo za sebe, već za sve na ovim prostorima. Želimo da se na našem sveučilištu nastava odvija na materinskim jezicima svih koji ovdje žive – na srpskom, hrvatskom, mađarskom. Želimo i dalje njegovati duh multietničnosti, i u tome ćemo istrajati do kraja, jer je to u zajedničkom interesu. A zatvaranje u etničke granice može samo štetiti onima koji se u njih zatvaraju. Tko želi držati korak sa svijetom i naprednim idejama, ne

može biti tako uskogrud i zatvarati se u etničke granice. Molimo zato da se naš rad na ovoj ideji shvati samo na taj način.»

Za hrvatsku zajednicu je svakako važna činjenica da se realiziranjem ideje sveučilišta otvara novi prostor za formiranje katedre i na hrvatskom jeziku. Do sada se u okviru HNV-a o tome nije raspravljalo, s obzirom na to da se ono nije sastajalo godinu dana, kaže *Dužo Runje*, zadužen za oblast obrazovanja pri Vijeću. Međutim, Izvršni odbor je tu ideju o sveučilištu podržao, a već na sljedećoj sjednici HNV-a bit će i nešto više riječi o obrazovanju uopće, pa svakako i mogućnosti visokoškolskog. Osobno smatram da je to cilj kojem treba težiti. No, moram reći, da je za nas osnovno i srednje obrazovanje sada neporedivo preče, to su prioriteti kojima se moramo baviti. Jer u trenutku, kada se bo-

rimo za otvaranje odjeljenja u prvim i drugim razredima osnovne škole, priča o fakultetu na hrvatskom jeziku djeluje pomalo utopistički. Zato se ona treba shvatiti kao dugoročni cilj kojem svakako moramo težiti, jer bi doista neshvatljivo bilo da ne razgovaramo o takvoj mogućnosti kada ideja sveučilišta tu mogućnost pruža. »

POVIJEST SUBOTIČKOG ŠKOLSTVA: Subotica je grad za naše uvjete s doista dugom obrazovnom tradicijom. Još u XVIII. stoljeću, točnije 1770. godine osniva se Franjevačko teološko sveučilište, koje je uključivalo studij moralne teologije i filozofije. Mnogo kasnije osniva se i prva svjetovna visoka škola – Pravni fakultet koji počinje raditi 1920. godine, i traje ukupno 21 godinu. Ekonomski fakultet osnovan je 1960. godine, i postoji i danas, dok je Viša građevinska škola osnovana

iste godine, a bila je otvorena 25 godina. Zatim dolaze Viša tehnička škola 1962., koja i danas radi, Pedagoška akademija 1978. koja je postojala do 1993. godine, Građevinski fakultet od 1974. godine do danas, a također radi i Viša škola za obrazovanje odgojitelja, osnovana 1993. godine, kada je osnovan i Teološko-katehetski institut, odnosno viša škola.

S obzirom na to da je uvjet dobivanja statusa sveučilišta postojanje najmanje tri fakulteta, Subotica bi pretvaranjem odjela somborskog Učiteljskog fakulteta u samostalni taj uvjet ispunila, jer već ima dva vlastita fakulteta – Građevinski i Ekonomski. A nedavna najava beogradskog nadbiskupa *Stanislava Hočevara* da će se u Subotici osnovati Teološki fakultet svakako povećava šanse da se dobivanje statusa sveučilišnog grada konačno i realizira. ■

Učiteljski fakultet u Subotici u žiži javnosti i prije osnivanja

Povratak starih kadrova?

Izvršno vijeće Vojvodine podržalo odluku o osnivanju Učiteljskog fakulteta u Subotici, dekan smijenio koordinadora, a studenti najavljuju prosvjede

Dekan Učiteljskog fakulteta u Somboru *Dragan Soleša* smijenio je koordinadora odjela toga fakulteta u Subotici dr. *Gézu Cekusa* dan nakon što je Izvršno vijeće Vojvodine podržalo odluku o osnivanju učiteljskih fakulteta u Subotici i Vršcu. Ovakav potez u Savezu vođanskih Mađara ocijenjen je kao politički, kojim se želi spriječiti obrazovanje nastavnika na mađarskom jeziku, a postavljanje novog koordinadora u liku dr. *Stojana Berbera*, političara iz Miloševićevih vremena, kao još jednu svojevrsnu političku poruku upravi Učiteljskog fakulteta.

Subotica, naime, već nekoliko godina pokušava dobiti visoku školu za obrazovanje učitelja, smatrajući to logičnim nastavljanjem dobre tradicije, koja je postojala kroz vrlo kvalitetnu srednju učiteljsku školu u ovom gradu. Ona je, kako napominje *Géza Kucsera*, subotički gradonačelnik, iz nekih političkih razloga zatvorena.

Nakon otvaranja Učiteljskog fakulteta u Somboru Subotica je dobila odjel tog fakulteta, koji je u početku imao dvojezičnu nastavu, na srpskom i mađarskom jeziku. Kako matični fakultet nije imao dovoljno studenata, polako su zatvarani odjeli na srpskom jeziku, a studenti su se morali upisivati u Somboru, te se danas u Subotici nastava na srpskom jeziku izvodi samo na četvrtoj godini. Zadržane su jedino grupe na mađarskom jeziku, te je stoga još nelogičnija odluka o postavljanju dr. Berbera za koordinadora toga odjela, budući da on i ne govori jezik na kojem 90 posto studenata sluša nastavu.

Pretvaranju odjela somborskog fakulteta u zaseban učiteljski fakultet u Subotici dekan *Soleša* se usprotivio, smatrajući da je pokraj već postojećeg u Somboru novi nepotreban, a da je uz najavljen isti takav fakultet u Vršcu – sve to previše za Vojvodinu.

S konferencije za tisak

Subotička lokalna samouprava je također oštro prosvjedovala protiv odluke o smjenjivanju dr. *Cekusa*, jer je upravo koordinador veoma bitna figura u organizaciji nastave na fakultetu. »Nisam siguran da će političar s takvom političkom prošlošću na pravi način odgovoriti toj zadaći«, kaže *Géza Kucsera*, napominjući, da će lokalna samouprava inzistirati da se odluka promijeni i izabere osoba, koja će biti kompetentnija za taj posao.

Zbog svega toga su i studenti druge godine Učiteljskog fakulteta, odjela u Subotici, najavili svoj prosvjed, i uputili otvoreno pismo dekanu, s najavom generalnog štrajka već od 23. veljače, ukoliko on odbije primiti ovaj apel.

V. L.

O osnivanju multietničkog sveučilišta u Subotici i na Institutu »Ivan Pavao II.« u Krakowu

Spremnost za suradnju i potporu

Na promociji knjige u Krakowu (Poljska) prof. dr. *Andrzej A. Napiórkowskog* OSPPE: »Posvećeno zajedništvo« – čiji je prijevod na hrvatski jezik izišao već u drugom izdanju – u četvrtak 19. veljače bili su nazočni predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori mr. sc. *Josip Ivanović* i član Vijeća lic. th. *Andrija Kopilović*, kao predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Pred prepunom dvoranom »Instituta Ivan Pavao II.« u Krakowu najuvaženiji gost bio je uzoriti gospodin *Stanislaw kard. Nagy* SCI, dugogodišnji glasoviti profesor najistaknutijih katoličkih visokih učilišta. Osim njega na promociji su bili nazočni i profesori i studenti Papinske teološke akademije. Knjigu je predstavio preč. mr. *Andrija Kopilović*.

Dva vijećnika HNV-a su također sudjelovala u radu okruglog stola o glasovitom protestantskom teologu *Dietrichu Bonhoefferu*, gdje su pokraj već navedenih gostiju nazočni bili i predstavnici protestanata i pravoslavnih u Republici Poljskoj. O ekumenskim iskustvima govorio je preč. mr. *Andrija Kopilović*, a o iskustvima suživota u multietničkoj, multikulturnoj i multikonfesionalnoj sredini, kao i o inicijativi za osnivanje multietničkog sveučilišta u Subotici govorio je mr. sc. *Josip Ivanović*, što je od strane domaćina prihvaćeno sa simpatijama i spremnošću na suradnju i potporu. ■

Krunoslav Kićo Slabinac

Od rockera do bećara

*Jednostavno izvorni melos mi je u krvi, to je od mojih predaka, rock je prva ljubav, a zabavna glazba nešto čime sam zarađivao za život * Kada sam zamijetio da je ta naša izvorna tamburaška glazba marginalizirana, a da je počela dominirati ta novokomponirana glazba, ja sam smatrao da mi imamo suviše lijepih, dobrih pjesama da bismo snimali i slušali te loše skladbe, koje su preplavile sve medije, od radija do televizije,*

Razgovor vodio: R. G. Tilly

Pripadnici srednjega naraštaja i oni nešto i stariji od njega, pamte našeg sugovornika – pjevača, gitarista, skladatelja, tekstopisca i aranžera *Krunoslava Kiću Slabinca* kao punokrvnog rockera, koji umije »oplesti« stare rock 'n' roll hit skladbe, posebice one R&B hitove pokojnoga *Elvisa Presleya*. Oni nešto mlađi znaju ga kao »slavonskog *Zvonka Bogdana*«, najglasovitijeg pjevača izvorne narodne pjesme i bećaraca spomenutih krajeva, iznimno popularnog ne samo u Slavoniji, već i u cijeloj Hrvatskoj, bilo o kome se žanru glazbe radilo.

Inače, glazbenu karijeru Kićo je počeo kao pjevač i ritam-gitarist, skladatelj, lider i frontman legendarne osječke rock-skupine »Dinamiti«: Ovaj band bio je jedan od kulturnih reproduktivnih sastava ranih 60-ih minuloga stoljeća i djelao je u Osijeku i okolici od nastanka, 1964. godine (Kićo je imao nepunih 20 ljeta u to vrijeme, rođen je 1944. godine u Osijeku). Nisu napravili niti jedan službeni snimak u to vrijeme, ali 1967. pobjeđuju na gitarijadi u Osijeku, te odmah odlaze u München, u Njemačku, gdje uspješno nastupaju po klubovima. Postavu tada sačinjavaju Kićo (vokal i ritam-gitara), *Alberto Krasnići* (bas-gitara), *Miroslav Šaranović* (bubnjevi), *Vladimir Lazić* (orgulje) i solo-gitarist *Antun Nikolić Tuco*. Kićo, međutim, dobija poziv za vojsku i napušta drugove koji su svirali u klubu P. N. itH House, a ostali pozivaju kao zamjenu *Adolfa Dadu Topića* (vokal, bas-gitara) i gitarista *Josipa Bočeka*, kasnije članove beogradske »Korni grupe«. Ipak, 1995. godine u nakladi »Komune« izlazi EP-nosač zvuka »Yu Rock Retro – spektiva« na kojoj izvorna postava »Dinamita« s Kićom na čelu izvodi dva

snimka iz 1967. godine – tradicionalne« (Na kraj sela) Čađava mehana« i »Čačak kolo«, koje je maestralno otpjevao naš današnji sugovornik.

Iskoristili smo priliku Slabinčevoga gostovanja na bunjevačko-šokačkom prelu održanom 21. veljače u Hrvatskom domu u Somboru, gdje je bio glavni gost i istinska zvijezda večeri, za kratki razgovor s njim.

HR: Gospodine Slabinac, predstavite se ukratko čitateljima Hrvatske riječi.

Vrlo rado. Posljednji sam puta bio u Bačkoj još u ratnim danima, početkom devedesetih, 1992. konkretno. Veoma me veseli što naši ljudi imaju svoj tjednik na materinskom jeziku. Rođen sam u Osijeku 1944. godine. Glazbom sam se počeo baviti još kao osmoškolac, a kasnije me kazalište zainteresiralo, uopće umjetnost. Svaka umjetnost.

HR: Biste li nam nešto rekli o svojim glazbenim počecima?

Ja, to s »Dinamitima« je bilo prije Krista! Duga je to priča, ali već je legenda ne samo u povijesti hrvatskoga rocka i suvremene pop-kulture. No, hajdemo ukratko: Rano sam stupio na daske osječkog kazališta, radio sam u svim sekcijama, prolazio kroz dječju dramu, operu, operetu, uvijek sam volio biti na sceni, bilo pjevati, bilo glumiti, a najradije i jedno i drugo. Igrao sam klasični repertoar dječjih opera i opereta. Tu sam stekao prva iskustva, načinio prve korake na pozornici, školovao glas. A igrao sam i u dramama i komedijama. Cijeloga sam vijeka htio biti dramski glumac ili komičar, nisam osobito volio pjevati, svirati gitaru i pomalo glasovir nešto više, ali ne pjevati. Pjevao sam jer su to drugi tražili od mene, no, na koncu sam

ipak postao to što jesam. Od tih dana iz Osijeka, preko opera i opereta, ja sam postao profesionalni pjevač, koncertiram, nastupam na priredbama poput ove. Eto, nedavno sam se vratio sa slične manifestacije – s mojim sam orkestrom, »Slavonskim lolama« nastupio na Velikom bunjevačkom prelu u Baji, u Mađarskoj. Eto, to je moj put od Željezničkog KUD-a osječkog do, primjerice, ovih dana, danas. Pohađao sam ja i baletnu školu, to me je moja mamica dala, ona je silno željela da ja budem baletni plesač. Bila je to škola za balet i ritmiku. A onda sam u mladosti još kao tinejdžer osnovao glasovitu skupinu »Dinamiti«. Bila je to moja prva rock skupina, prvi pravi progresivni rock band na ovim prostorima.

HR: Kakvo je bilo to herojsko doba rocka u Hrvatskoj, Slavoniji posebice, šezdesetih godina minulog vijeka?

Ja sam snimio preko dvadeset LP-a i nosača zvuka, i na jednome sam rekao kako, ako je, primjerice šokačka tamburaška glazba, tamburaška glazba općenito, naš melos, nešto što ja nosim u genima od svojih predaka, onda ja velim za rock 'n' roll kako je to glazba i ljubav moje mladosti, a da je zabavna glazba naprosto moj egzistencijalni odabir. Bio sam jedan od prvih roke- ra svoga doba, točnije tog herojskoga doba prapovijesti rock 'n' rolla ovih prostora, te inficiran gitarom i rock 'n' rollom uspio sam od »Dinamita« načiniti avangardu onoga vremena i bitan band čak i u tadašnjim europskim okvirima i po takvim mjerilima. Šezdeset prve sam osnovao skupinu »Tornado«, potom »Kon-Tiki«, pa »Dinamite«. Premda postoje podaci koji kažu da smo se okupili 1964. mi smo te godine već pobijedili na Gitarijadi. Godine 1966. u ljetu svirali smo sa starom postavom »Dinamita«, bez Topića i Bočeka, u Poreču, potom smo s mora otišli u jesen u München, položili audiciju, tad je to bilo obvezatno, i trebali smo svirati u jednom eminentnom klubu. Kao ilustracija neka Vam posluži podatak da je to bio tako jak i renomiran klub da su dva tjedna prije nas na istom mjestu koncertirali »The Rolling Stones«, tada još s pokojnim *Brianom Jonesom* kao liderom i utemeljiteljem skupine, pa su svirali »Kinks«, braća *Davis*. To je velika čast bila. No, netko nam je, da tako otvoreno kažem, »smjestio« odsluženje vojnoga roka, pa smo se morali vratiti. Poslije ja više nisam htio rasturati postavu,

sjajno su svirali rhythm and blues, to nam je bila specijalnost, pogotovo kad su došli Boček i Dado, s feelingom za blues, odnosno crnu soul-glazbu. Ja sam otišao u Zagreb, i krenuo kao solist, i tamo je i tada počela moja karijera estradnog zabavljača, šlageraša, zabavnjaka, kako vam drago.

HR: Vi umijete kao rijetko tko za-pjevati i zasvirati legendarne rock 'n' roll hitove iz »prapovijesti« rocka, primjerice Elvisa. Otkada intes za te skladbe?

To potiče još iz 1959. godine. Imao sam susjeda koji je godinama sakupljao ploče klasika rock 'n' rolla, a onda sam, budući

da smo u ulici imali jedan od prvih radioaparata, preko legendarnog Radio Luxemburga slušao i »skidao« i ostale velikane izvornog, tada američkog rock 'n' rolla, a kasnije i britanskog. Onda sam nastupao kao solist s gitarom po plesnjacima i tako je to krenulo lagano bivati sve ozbiljnije. U Zagrebu sam se 1968. uključio u emisiju koja je išla subotom navečer »Mikrofon je vaš«, a poslije sam pobijedio sa svojom pjesmom »Plavuša«, skladbom koju sam napravio još u doba spomenutih »Dinamita«. Tako sam krenuo nastupati i po festivalima, ali sam htio snimiti i ploču s rock 'n' rollom, pa sam sni-

mio LP »Rock 'n' roll abeceda«, gdje sam snimio sve te klasike rocka.

HR: Kako ste se preorijentali, i kada, na slavonski narodni melos i bećarce? Koji vam je žanr draži?

Jednostavno, kao što sam kazao izvorni melos mi je u krvi, to je od mojih predaka, rock je prva ljubav, a zabavna glazba nešto čime sam zarađivao za život. Kada sam zamijetio da je ta naša izvorna tamburaška glazba marginalizirana, a da je počela dominirati ta novokomponirana glazba, ja sam smatrao da mi imamo suviše lijepih, dobrih pjesama da bismo snimali i slušali te loše skladbe, koje su preplavile sve medije, od radija do televizije, i onda sam krenuo propagirati i izvoditi tu našu lijepu domaću glazbu. Imao sam sreću da sam popularan, iskoristio sam to i počeo propagirati bećarce, pa su ljudi upoznali zahvaljujući, eto, i meni dijelom, kako lijepih mi naših pjesama imamo. Od Makedonije do Slovenije se tako počeo slušati naš melos. Izvukao sam ga, kažem, s margine gdje je dotad nezaslužno tavorio. Ja od 1988. godine praktično zanemarujem zabavnu glazbu, dajući prednost tamburaškoj i bećarcima. Tek sam prošle godine snimio CD s takvim pjesmama, »Svim ženama« na kojima su moje skladbe ljubavne, od »Plavuše« preko »Zbog jedne divne crne žene« pa sve do najnovijih koje sam nedavno skladao. Ima i šest novih pjesama, kao i jedan rock 'n' roll posvećen mojoj generaci-

ja koja je rasla uz rock, generaciji iz pedesetih i šezdesetih, zove se »Rock 'n' roll band«. Večeras ću je inače sa zadovoljstvom otpjevati prvi put i pred Somborcima.

HR: Gdje najradije nastupate s ovim, večerašnjim repertoarom?

Gdje me god pozovu. Ma kada i ma tko.

HR: Kako biste prokomentirali vaš nastup 1991. na Velikom prelu u subotičkoj Hali sportova, pred gotovo četiri tisuće ljudi?

Bilo je lijepo, meni su svi koncerti mahom u lijepom sjećanju. Ja volim svoj posao.

HR: A što je s večerašnjim nastupom u Somboru?

I čast mi je i zadovoljstvo biti tu. Nisam mislio da ću skoro dolaziti na ove prostore, uopće, ali eto, sve je ispalo dobro, i zdravlje je tu, i ljudi dobre volje, i ja sam mogućnost iskoristio s osobitim zadovoljstvom.

HR: Jeste li u ikakvom kontaktu s nekim od kolega, posebice iz Srbije, a s kojima ste nastupali na raznim festivalima diljem bivše Jugoslavije?

Sretali smo se u Zagrebu, dosta njih gostuje sada već kod nas. Ali sam globalno jako razočaran kolegama, jer od početka ovog nesretnog rata, ratova, nitko se nije sjetio niti me pozvati telefonom, popričati, raspitati se za stanje, zdravlje. A što se ko-

lega iz Hrvatske tiče, svi se skupa srećemo. Arsen je bolestan, Drago Mlinarec živi u dolini Sutle s djecom i suprugom, Ibrica Jusić je jako vrijedan, puno snima, koncertira po domovini ali i inozemstvu, Gabica Novak i ja se viđamo na tim susretima, partyjima pjevača, kolega, starih rokera.

HR: Bili ste saborski zastupnik u prvom sazivu Hrvatskog državnog Sabora. Biste li prokomentirali svoj politički angažman i motive za takvo djelanje?

Ne, to je već bio četvrti saziv, moram Vas ispraviti. Na žalost sve što se dešavalo do tamo negdje 2000. godine, i u glazbi, dakako, sve je to ispolitizirano. Čitava je estrada bila ispolitizirana i svi smo mi s estrade stekli rutinu glede politike. I nije stoga nikakvo čudo što su mnogi od nas, najugledniji prije svih, dobili mjesto u takvoj vrhunskoj instituciji poput Sabora. Ja sam htio prije svega pomoći statusu umjetnika u tome vremenu i mislim da sam u tome uspio. To je bilo divno iskustvo i velika čast, no, ja sam pjevač i htio sam tako i nastaviti i hoću tako i završiti. Ali kao što sam ostavio traga u glazbi, tako sam za četiri godine svoga mandata ostavio traga i u politici, uslovno rečeno. No, ja sam bio i ostao Krunoslav Kićo Slabinac, pjevač i umjetnik, estradni zabavljač, i to bi bilo to.

Promocija Društva srpsko-hrvatskog prijateljstva u Petrovaradinu

Potrebno je prevazići mržnju

Promocija Društva srpsko-hrvatskog prijateljstva održana je u Petrovaradinu 19. veljače, a otvorio ju je jedan od osnivača Društva, pokrajinski zastupnik *Đorđe Subotić*, koji je istakao potrebu da se ova dva naroda međusobno uvažavaju, te je govorio o neophodnosti tolerancije na ovim prostorima, posebice u Vojvodini zbog njene etničke šarolikosti. Također je govorio o hrvatskim institucijama u Vojvodini, kao i o srpskim u Hrvatskoj.

Većina čitatelja vjerojatno nije upoznata s time kako ovakvo Društvo uopće postoji, ako znamo kakvi su odnosi između Hrvata i Srba bili u novijoj povijesti, kao i kroz to što su Hrvati u Vojvodini sve prolazili od početka devedesetih, a posebice u Srijemu. Ali, uistinu postoji. Sjedište Društva je u Čelarevu, Općina Bačka Palanka. Predsjednik je *Zdravko Marjanović*, a uz njega i *Đorđa Subotića* među osnivačima je i predsjednik HNV-a *Josip Ivanović*. Osnivačka skupština Društva održana je 15. veljače prošle godine u Bačkoj Palanci, ali kako se u to vrijeme SRJ transformirala u Državnu Zajednicu Srbije i Crne Gore, Društvo tada nije registrirano. Poslije više mjeseci ono je konačno registrirano 9. listopada 2003. godine. Od deset osnivača njih četvero je iz Subotice, troje iz Novog Sada, dvoje iz Bačke Palanke i jedan iz Niša.

ČESTO UPUĆIVANI JEDNI NA DRUGE: Promocija Društva u Petrovaradinu održana je u prostorijama Mjesne zajednice. Ovo je bila svojevrsna tribina, na kojoj je predsjednik *Zdravko Marjanović* istaknuo kako je cilj Društva, među ostalim, očuvanje kulturnih običaja među Hrvatima u Vojvodini. On je govorio o neophodnoj potrebi prevazilaženja mržnje na ovim prostorima, kao i o tragičnim sudbinama prognanika, odnosno izbjeglica na svim strana-

ma. Među prvima je obišao prognane Vukovarce u Osijeku, još dok je rat bjesnio. Spomenuo je i to da su on i grupa istomišljenika još 1992. godine osnovali Društvo za toleranciju u Bačkoj Palanci, no tek su im 1997. godine dozvolili da se registriraju. Zbog svog rada je doživio, rekao je, mnoge neugodnosti, pa su mu bacili i bombu prije nekoliko godina na kuću. Istaknuo je kako su Srbi i Hrvati kroz povijest bili često upućeni jedni na druge i kako su međusobno surađivali, a kao primjer je naveo spomenik Svetožaru Miletiću u cen-

mo prva promocija, a da se planiraju promocije Društva u Sidu, Srijemskoj Mitrovici, Rumi, Novom Sadu, Subotici...

DOJMLJIVI KOMENTAR: Nakon izlaganja *Zdravka Marjanovića* svoje komentare su iznosili i nazočni, koji su se javljali za riječ. Vrlo je dojmljiv bio govor jednog starijeg čovjeka koji još dobro pamti i Drugi svjetski rat. On je istaknuo da je Srbin i da je iz okolice Konjica u BiH, te kako su njegovu i sve ostale pravoslavne obitelji 1941. godine i tijekom cijelog rata šttili i spasili Hrvati i muslimani (Bošnjaci). No, 1992.

tru Novog Sada, kojega je izradio hrvatski kipar. Također je istaknuo potrebu suočavanja s istinom, sve od Kosovskog boja pa na ovamo, misleći na srpski narod, za kojeg je rekao da ne bi trebao više živjeti u povijesti. Istaknuo je da Društvo surađuje sa srodnim društvima i u Srbiji i u Hrvatskoj, da često putuje u Hrvatsku gdje ima puno prijatelja i suradnika. Kroz rad u ovom Društvu upoznao je i zakonodavstva u susjednim zemljama, pa je istaknuo da je zakonodavstvo u Hrvatskoj i Mađarskoj u ovoj oblasti na puno višoj razini od zakonodavstva u Srbiji. Svoje izlaganje je završio tako što je nazočne obavijestio da je ovo sa-

godine su, po njegovim riječima, postrojbe bosanskih Srba sva ta sela s hrvatskim i bošnjačkim pukom spalili a pučanstvo protjerali. Uistinu se vidjelo da je čovjek bio protiv toga, ali, kako kaže, sam nije ništa mogao.

Na samom kraju nazočnima je podijeljen najnoviji broj lista Tolerancija, glasila Društva za toleranciju iz Bačke Palanke.

Na kraju samo možemo dodati kako je šteta što organizatori nisu o ovoj promociji obavijestili i župne urede u Petrovaradinu, sigurno bi tada bilo puno više nazočnih Petrovaradinaca.

Igor Kušeta

Izvršno vijeće Vojvodine predložilo Deklaraciju

Poziv protjgeranima da se vrate

Izvršno vijeće Vojvodine usvojilo je na sjednici 18. veljače Deklaraciju o pozivanju na povratak svih građana Vojvodine koji su bili primorani napustiti Vojvodinu u razdoblju 1990. do 2000. godine. Deklaraciju još treba potvrditi Skupština Vojvodine. Vojvođanska vlada u tekstu Deklaracije poziva građane da se vrate u Pokrajinu ako su je morali napustiti iz »političkih, gospodarskih, etničkih i drugih razloga«.

Ako usvoji inicijativu vojvođanske vlade, Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine će se preko svojih organa založiti »za reintegraciju svih povratnika, kao i za osiguravanje osobne sigurnosti i ravnopravnosti u ostvarivanju svih prava s ostalim

građanima Vojvodine«. Skupština Vojvodine će se također obvezati da će tim građanima jamčiti pravo na državljanstvo, stambeno pravo i pravo na glasovanje.

Deklaracijom se predviđa da će vojvođanska vlada stupiti u kontakt s vladama susjednih zemalja, kao i drugih zemalja, kako bi se tim građanima omogućio povratak, kao i ostvarivanje prava navedenih u Deklaraciji.

Prema neslužbenim podacima Vojvodinu je tijekom devedesetih napustilo između 35.000 i 45.000 osoba, uglavnom Hrvata.

(Hina)

Kako su Golubinci bivali Rio de Janeiro

Mačkara-parada, otpala ti brada

U pokladnim danima sve je dozvoljeno, jer pod maskom ti nisi ti

Piše: Ilija Žarković

Vrlo je teško pisati o prijatelju, suvremniku, kojega više nema. A još teže je, valjda, sjećati se onih divnih i blagoslovljenih sitnica koje su nas vezivale u nešto neobjašnjivo dobro i lijepo, nedodirljivo i neprolazno. Mnogi od nas su imali tog nadahnutog prijatelja koji se naljutio valjda, što li, i zaprijetio da ode u legendarni zaborav. Možda trunčica nade i optimizma stoji u obrnutom poretku te ljubavi: pa i mi smo njemu bili prijatelji! Pa i mi se u tom »raskidu« nešto pitamo. Končno, mogao bi on nas šipak ostaviti, ako mu mi to ne dopuštamo! Drugim riječima: možda nije samo on kriv što ga sad, evo, nema. Ima tu i naše krivice. Po prilici.

Da ne dužimo. Riječ je o starom dobrom prijatelju i znancu iz kalendara, danu koji nismo ništa manje voljeli nego Uskrs, Božić ili Novu godinu. Riječ je o mesopustu, pokladama, maškarama (koje Golubinci zovu mačkarama, pa ćemo ih u ovom tekstu tako i zvati) ili kako već hoćete. To pada sedam tjedana prije Uskrsa. I traje tri dana. A poslije: post! Veliki, uskršnji.

NESLUČENO ŠARENILO: Dakle, termin poklade možemo naći u svakom kršćanskom kalendaru.

Ali, vratit ćemo se načas u neke godine, na primjer u šezdesete prošloga vijeka. O pokladama se u Golubincima učestručivalo pučanstvo. Tko god je, izdaleka ili iz susjednih mjesta, imao rodbinu (bližu ili daljnju, nije se pravilo pitanje), dolazio je u Golubince na posjédak, trodnevni. Jer su Mačkare trajale tri dana.

Sve je počinjalo nedjeljom. To je prvi dan Mačkara, i tada su dječje mačkare, tj. »šorovi« su puni djece koja od ranog jutra špartaju u svojim šarenim kostimima, pa pjevaju, jure vršnjake da ih malo istipaju, ili nose u cegerčićima koješta pa pokazuju za novce, slatkiše, jabuke i jaja. Svi »šorovi« ožive od dječje graje i neslučenog šarenila, bez obzira je li snijeg ili blato, je li toplo ili hladno. Vidiš ih tek u prvi sumrak kako, umorni od šetnje, pjesme i trčanja, odlaze svojim kućama, rumeni i gladni, večerati. Pa odmah »u krpe«, kako se tada govorilo, jer je sutra novi dan i sutra tek počinju odrasli »špacirati« prurušeni po »šorovima«, i praviti svoje ludorije koje su smišljali cijele godine.

Te iste pokladne nedjelje je uvečer u sali »Vladimira Nazora« bivaao upriličen bal pod maskama. To i nije bilo ništa drugo nego igranka (svirali su »Asteroide«), ali svatko kostimiran je imao besplatan ulaz. Čak su dodjeljivane i skromne nagrade najuspjelijim kostimima prema izboru žirija publike.

LIJEPE I GADNE MAČKARE: Pokladni ponedjeljak je dan rezerviran za odrasle. (Kao i utorak, uostalom.) Poslije dobrog doručka počinju se skupljati grupice u jednoj kući, gdje se već dogovore; svatko sa sobom nosi svoj kostim, pa se tamo preoblače i dogovaraju kojim će sve ulicama ići, gdje prije a gdje kasnije. I oni pjevaju »šorovima«, štipaju »prijuške« iz Maradika, Vojke ili Slankamena, koja im već padne šaka.

Dani pokladni su bili ludi dani. Sve je dozvoljeno jer pod maskom ti i nisi ti, već netko sasvim treći. Pa što onda tko zna je si li baš ti bio lud, blesav, pijan ili smiješan, pa sve i da te prepoznaju ispod nješto napravljene »lorfe

Maškare u Bačkom Monoštoru

Kokoška ili jaje?

U Bačkom Monoštoru se tradicionalno svake godine na Poklade organiziraju maškare koje uvijek okupljaju veliki broj mještana. Tako je bilo i ove godine, 22. veljače. Ovo je bila prigoda za Monoštorce da se prije korizme još jednom provesele jer nastupaju sedmice posta i odricanja.

Organizator ovogodišnjeg Maskenbala bilo je Kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora koje se pobrinulo za glazbu, dobro raspoloženje i nagrade za najbolje.

Uz simboličnu cijenu ulaznice prisutno je bilo oko 100 posjetitelja od kojih je najveći broj bio odjeven u tradicionalnu najsvetčaniju šokačku nošnju. Još jednom je pokazano da prigodan program može biti zanimljiv za sve generacije, te je u nedjelju na Maskenbalu bilo posjetitelja i učesnika svih starosnih dobi.

Od tridesetak maski najviše simpatija posjetitelja i tročlanog žirija pobrala je grupa maškara čija je dilema bila što je uistinu starije kokoška ili jaje. Iako su kostimima i dramskim prikazom

vjerno predstavili ovu davnašnju dvojbu, pitanje je za sve sudionike i dalje ostalo neriješeno. Jedino je sigurno da su nagrade zaista otišle najmaštovitijima.

S godinama su ustanovljeni i izrazi: lijepe i gadne mačkare.

Lijepe mačkare su obično bile ženske, lijepo obučene šetale su ulicama i pjevale narodne pjesme u dvoglasu.

Lijepe mačkare su se lijepo i oblačile i ponašale, nisu bile ni napadne, ni grube, a od rekvizita su obično nosile samo male metlice, one kojima su mame tatama pajale s ramena »na gelosima« perut kad se urede nedjeljom da odu na misu i među svijet.

Gadne mačkare su stvarno bile gadne. Oblačili su uglavnom opaklije izvrnute na naličje, opasivali se lancima i kitili peruškama i komušinom. Lica su mazali garom, a u usta stavljali vještaško zubalo od crnog luka. A na glavu su navlačili konjske zobnice na kojima su prerezivali otvore za oči. O opasanoj lancu su nosili vezane pudarske i čordaške klepetuše i »sijali su strah i trepet« kud god prođu. Ako te u'vate, obr'o si bostan.

S druge, pak, strane, pod maskom smo svi isti i ravnopravni, kao i ispod kože, i ped Bogom i pred ljudima. Možda je baš ta psihološka egalitarnost i uniformiranost doprinijela da fenomen Mačkara bude toliko popularan i upražnjavan u Golubincima.

DEFILE ODRASLIH: Tog istog ponedjeljka pred večer sve bi se smirivalo. Žurilo se kućama na kratak predah i bogat »galeb«, pa odmah u Dom gdje se održavao maskenbal. E, tu je tek bilo čuda. Tu se tek vidjelo koliko su ljudi maštoviti, strpljivi i inventivni.

Posljednji maskenbal koga Golubinčani pamte prije 2002. godine održan je 1991. u Domu kulture i pobijedio je *Stevan Vido- vić-Brica* sa scenom »Sveti Juraj ubija zmaja«. Brica je za tu priliku izjahao na scenu s bijelom kobilom i zelenom dolamom, a zmaj je dvaput suknio dim iz čeljusti i bio proboden Bricinim kopljem. Čak je iz rane šiknula i krv (čitaj: paradajz-juha) i čak se kobila u strahu od reflektora i aplauza uneredila nasred scene što nije

Ovogodišnje Mačkare u Golubincima

U vedrom i veselom ozračju

Ovogodišnje Mačkare u Golubincima otvorio je u ime organizatora predsjednik HKPD »Tomislav« mr. Mato Groznica, koji je u prepunoj dvorani osnovne škole, pred više stotina prisutnih, pozdravio goste među kojima su bili: pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem mons. Đuro Gašparović, biskup kotorski mons. Ilija Janjić, gosti iz Zemuna i Beograda isusovac pater Mato Anić i časne sestre Zora, Blandina i Magdalena, župnik golubinački preč. Jozo Duspára, predstavnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu Stipan Medo, pravoslavni svećenik golubinački Danilo Stegnajić, predstavnici kulturno-umjetničkih društava i drugih udruga, i mnogi drugi.

U vedrom i veselom ozračju žiri je odabrao najoriginalnije maske, od kojih je posebno originalna bila »kamila«, koju su savršeno »odglumila« dva mladića i dva dječaka, a koja je i ponijela naslov najbolje. Veoma su zapažene još bile Šeherezada, Pčelica, Cigo s mečkom Božanom, kao i mnoge druge.

U zabavnom dijelu programa nastupili su i stariji i mlađi tamburaši HKPD »Tomislav«, kao i bivši Golubinčani sada nastanjeni u Zagrebu, a svoje monologe imao je i glumac iz Beograda Milenko Pavlov.

Predsjednik Društva mr. Mato Groznica s Šeherezadom

bilo predviđeno, a prva tri reda gledatelja sve su registrirali čulom mirisa.

Pokladni utorak je također bio rezerviran za defile odraslih. Bio je vrlo sličan ponedjeljku, osim što su tog dana ulicama defilirale nagrađene maske s prethodnog maskenbala i što su se izvodile masovne scene koje na binu ne mogu stati. Tu je bilo takvih hepeninga da su Golubinčani kasnije ustanovljeni Bitef smatrali za dežavu. A i pokojni dragi improvizator *Zoran Radmilović* bi imao što vidjeti. Tako je o jednim Mačkarama već spomenuti čika-Čopa izveo prave svatove s harmonikašima, mlađoženjom i mladom, a već sljedeće je organizirao sprovod s nosilima, popom i »ucvijenom udovicom« koja je »pokojniku« dodavala satlik s raki-juom čim pridigne glavu.

Najtužniji je Pokladni utorak bio za djecu. Već prije podne bake su mijesile uštipke. To se mijesi, pa se ostavi da se testo digne, pa se opet mijesi, pa opet kisne, pa se opet mijesi »dok se plafon ne oznoji«, pa se razvlači, pa se sijeku oni kolutići. Pa opet se prekriva bijelom plahtom da još malo kisne. A sve pred očima dječurlije, cijeli bogovetni dan, a uštipci nikako da se

bace na vrelu mast. Pa kad najzad i to dočekaju i kad cijela kuća zamiriše, prve uštipke dobiju djeca, tko bi drugi. Ali djeca su već sita i pospana (onda se ranije lijegalo), pa se i ne mogu baš mnogo sladići, iako im se smiješi puna posuda uštipaka s pekmezom od kajsija u onoj rupi na sredini uštipka. Neka, sutra će im se osvetiti. Ali, »očeeš, šipak! Sutra je čista srijeda, strogi post, i uštipci se sakrivaju od djece. A u četvrtak, prekosutra? Ih, ta kak' i su uštipci treći dan!? Eto, to je bila jedina tuga o mačkarama.

OHRABRUJUĆE: Sva je prilika da ćemo ovaj osvrt privesti kraju. Uz jednu optimističnu napomenu. Naime, prije neku godinu potpisnika ovih redova je neizmjerljivo obradovalo kad je primijetio da jedne pokladne nedjelje »šor« kao da je oživio i kao da se neke male mačkare šetaju »šorom«. To su bila djeca novih stanovnika Golubina koja su iz svojih zavičaja ponijela taj lijepi običaj, i Golubinčani ih trebaju uz zahvalnost stimulirati da to ne zaborave. Ohrabrujuće zvuči i ideja novoosnovanog HKPD-a »Tomislav« da se i ove godine ponovno organizira maskenbal.

Podržimo ih! I molimo se Bogu da nam se u Golubince Mačkare opet vrate. Ta mi smo stari znanci. Ne postoji u narodnom pamćenju veće blago od starih dobrih običaja.

A onu sintagmu iz naslova (Mačkara-pa-rada...) izvikivala su nekad, ne tako davno, djeca po »šorovima« zadirkujući velike i strašne mačkare da i na njih, djecu, obraće malo pažnje.

Aleksandar Forgić

Poklade u Subotici

Prvi »Hrckov« dječji maskenbal

U petak 20. veljače u svečanoj sali HKC »Bunjevačko kolo« upriličen je, u organizaciji NIU »Hrvatska riječ« i učiteljica u razredima s nastavom na hrvatskom jeziku, prvi »Hrckov« dječji maskenbal na kojemu je nazočilo blizu tri stotine šarolikih malenih maskara u pratnji njihovih roditelja. Budući da je »Hrckov« prvi dječji list na hrvatskom jeziku u SCG, te da je izuzetno primljen kod najmlađih čitatelja Hrvatske riječi, bilo je posve normalno da »zajednički prijatelj« pozove svoje drage uzvanike da se u vremenu pokladnih svečanosti skupa provede i izabere najbolje maske.

U posve neformalnom ozračju, na čemu

se od početka, u organizaciji cijelog projekta inzistiralo, u defileu raznovrsnih i maštovitih maski sudjelovala su djeca iz osnovnih škola koja imaju razrede na hrvatskom jeziku, ali i učenici iz drugih škola koji su poželjeli pridružiti se ovoj nesvakidašnjoj dječjoj svečanosti. Maskenbal su svojim dolaskom uveličala i djeca iz Bačkog Monoštoru, koja su također nastu-

pila na natjecateljskoj pozornici.

U prvom dijelu programa, poslije pozdravnih riječi urednice »Hrcka« Ivane Petrekanić, zahvaljujući uvijek vrijednim i agilnim učiteljicama, upriličen je kraći glazbeno-scenski program u kojem su mališani glumili, recitali i pjevali uz glazbenu pratnju učiteljice Ane Čavrgov, Nele Skenderović i Roberta G. Tillya. No, vremenom napetost među maskarama je sve više rasla, jer se bližio kulminacijski trenutak cijele priredbe – izbor najboljih maskara.

Zahvaljujući sponzorima ove lijepe manifestacije, osigurane su prigodne nagrade. Nažalost, i pokraj silnog truda i želje za uspjehom svih mališana koji su se cijelog tjedna pripremali za nastup na »Hrckovom maskenbalu«, nagrade za najbolje maskare nisu mogli dobiti baš svi. Tešku i odgovornu odluku da izabere najbolje imao je stručni žiri u sastavu: Ivana Petrekanić, Dijana Prčić i Zvonimir Perušić. Žiri je nakon uvida u sve maskare, koje su nastupile u svečanom defileu, ipak posve objektivno izabrao doista najljepše i najbolje u mnoštvu lijepih, inventivnih i duhovitih »maskarnih« kreacija.

Spisak pobjednika namjerno nećemo objaviti, jer i kraj (ne)osvojenih nagrada pobjednici prvog »Hrckovog maskenbala« su

svi sudionici koji su prošli petak proveli u ugodnom ozračju neformalnog druženja djece, nastavnika i roditelja. Sa zadovoljstvom možemo zamijetiti kako je cijela zamisao realizirana u konačnoj manifestaciji uspjela i kao takva ima svoju budućnost u sličnim projektima koji su planirani za budućnost. Pobjednicima čestitamo, a svima ostalima želimo više uspjeha na drugom »Hrckovom maskenbalu« koji zakazujemo sljedeće godine u vrijeme poklada. ■

Zahvala HAD-u

Posebnu zahvalu organizatori upućuju Hrvatskom akademskom društvu koje je financijskom pomoći pomoglo autobusni prijevoz djece iz okolice.

Kako ste proslavili poklade?

A Sanja Lovaš, studentica

n Poklade sam
k proslavila na
e Prelu mladih
t gdje sam se uz
a dobru organiziranost, odličnu muziku, u krugu mladih prijatelja veoma lijepo provela. Voljela bih da poput Prela budu organizirane i druge manifesta-

cije tijekom godine koje će privući mlade, jer poklade nisu jedini običaj koji imamo.

Marin Lerić, bečešar Be-reških tamburaša iz Bačkog Brega

Pošto sam svirač, u ovo pokladno vrijeme imam puno posla, a kao da se svi žure da se što više provede prije korizmenog vremena, pa tako imamo puno prela i balova, a u zadnje vrijeme sviramo skoro svaki

dan, tako da noću radimo, a danju spavamo. Svirali smo uglavnom u šokačkim selima, u Bačkom Monoštoru, Santovu i Beregu, ali i u Baji i mnogim drugim mjestima. Dolazi i korizma, vrijeme kada se manje veseli i kada se manje organiziraju slavlja. No, mi ćemo i u to vrijeme imati po koju tezgju, pogotovo uoči Dana žena.

Marija Jelić Mesarova, umirovljenica iz Santova

Kad mladi neće i ne znaju, mi malo stariji se okupljamo na poklade u našem Domu gdje se opustimo i razveselimo. Dok smo

Maskenbal u Petrovaradinu

U pravom karnevalskom ozračju

*Nakon kalvarije u Srijemu devedesetih godina, ovaj običaj u Petrovaradinu obnovljen 2000. godine *
Glavna proslava u noći 21. na 22. veljače * Naši mladi pokazali pravu maštovitost u odabiru maski*

Piše: Igor Kušeta

Vrijeme je karnevala. U ove dane diljem svijeta održavaju se karnevali. Svakako je najveći onaj u Brazilu u Rio koji traje nekoliko dana i okupi i po nekoliko milijuna posjetitelja iz svih krajeva svijeta.

Održavanje karnevala u Hrvata ima dugu tradiciju. No, od Drugog svjetskog rata u mnogim mjestima prestalo je organiziranje karnevala, maskenbala... Na sreću ta se tradicija obnovila posljednjih godina, pa diljem Lijepe Naše, od juga Dalmacije pa sve do Slavonije i Srijema tijekom ovih dana bilo je puno ovakvih proslava. U Hrvatskoj najveći je karneval u Rijeci, koji se održava petu godinu za redom. Ovih dana okupio je više od deset tisuća sudionika, a veliki broj je iz inozemstva, tako da ovaj karneval ima karakter međunarodnog.

Hrvati u Srijemu, poznati kao veseljaci, u svojim su mjestima organizirali karnevalske proslave, od konca 19. stoljeća pa sve do konca Drugog svjetskog rata. U nekim se mjestima taj običaj zadržao i dulje, na primjer u Kukujevcima, ali je vreme-

nom polako zamirao diljem Srijema. Dolaškom »demokracije« u Srijem, početkom devedesetih, naši su Srijemci doživjeli pravu kalvariju, pa je samim tim i običaj karnevala potpuno zamro.

Na radost svih naših ljudi u Srijemu mladi u Petrovaradinu su 2000. godine ponovno pokrenuli ovaj stari običaj i od tada svake godine organiziraju maskenbal, koji okupi naše mlade iz svih župa Srijemskog vikarijata, ali dođu mladi i iz Novog Sada i drugih mjesta. Tako je bilo i prošle subote 21. veljače u prostoriji za mlade, pri Crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu. Ovaj prostor je pomoćni biskup msgr. Đuro Gašparović darovao mladima na uporabu, da mladi imaju za svoje potrebe.

Dan ranije, u petak 20. veljače u istom prostoru malo stariji Petrovaradinci su organizirali maskenbal za svoju generaciju. Okupilo se oko 60 Petrovaradinki i Petrovaradinaca maskiranih u raznovrsne maske. Uz srijemačku glazbu i u dobru raspoloženju družili su se do kasno u noć, podsjećajući se »starih« dana.

Također treba naglasiti, da je ove godine po prvi puta organiziran maskenbal za djecu iz župe sv. Roka u Petrovaradinu. Organizatori ovog dječjeg maskenbala su vlč. Marko Kljajić i odgojiteljica Gordana Katić. Mališani su se svi maskirali i okupili u prostoriji za mlade 21. veljače od 10 do 12 sati. Bilo ih je oko 30, svi su bili veseli i uz igru, sokiće i glazbu djeca su se odlično provela. Dogovorili su se da se sljedeće godine skupe u još većem broju.

Glavna proslava je ipak bila 21. na 22. veljače. Atmosfera je bila prava karnevalska to jest maskenbalska. Naši mladi su

pokazali pravu maštovitost u odabiru maski. Maske su uistinu bile raznovrsne – bilo je vještica, liječnika, Arapa, Djeda Mraza, Škota, cica maca, lopova, plemića... Za glazbu je bio zadužen DJ iz Novog Sada. Bilo je nazočno oko 300 mladih, tako da je prostor bio čak premalen da primi sve, pa su mnogi odlazili van, da udahnu malo svježeg zraka. Sama proslava je počela u 23 sata, a negdje oko 2 sata iza polnoći je bio odabir najboljih maski. Birale su se tri najbolje ženske i tri najbolje muške maske. Prve nagrade su bile – po jedna slika i dva pića, dok su druga i treća nagrada bile po

dva, odnosno tri pića. Prvu žensku nagradu je dobila djevojka s maskom vještice, a prvu mušku nagradu je dobio momak za masku dame s veoma zdravim »plućima«. Odabir najboljih maski se odvijao tako što su nazočni svojim pljeskom pokazali koja ih se maska najviše dojmila. Proslava je nastavljena do ranih jutarnjih sati. Pitali smo nekoliko nazočnih kako im se svidio maskenbal i svi su se složili da je ovo najbolji maskenbal do sada i da je sve organizirano na visokoj razini. ■

bili mladi, igrali smo tri dana i nije nam bilo teško, a današnja mladež nije takva. Nama je bilo dobro, a njima nije, mada oni to i ne znaju. Doduše i oni se okupe za Marin dan kada naprave bal i to je sve. Mi smo mogli mnogo više, ne samo u pokladno ili neko drugo svečano vrijeme, već svake nedjelje. Za koji dan će i čista srijeda, onda prekidamo sa slavljinama i postimo.

**Stipan Pančić, predsjednik
Državnog udruženja šokačkih
Hrvata iz Santova (Mađarska)**

Svake godine u zgradi našeg udruženja, koja je ujedno i šokački muzej, organiziramo Pokladni bal, na koji osim stanovnika Santova dođu i mnogi gosti. Ove godine je održan šesti po redu ovakav bal. Nekoliko članova našeg udruženja, pošto su to većinom starije osobe, je preminulo, ali mi je drago da smo se ove godine skupili u lijepom broju. Pokladnom balu može prisustvovati svaki naš član, a tu nisu samo Hrvati, već ljudi različitih nacionalnosti koji se slažu s našim statutom i koji su naši članovi. U zgradi pored naše nalazi se umirovljenički klub, gdje se svake godine u ovo vrijeme održava maskenbal.

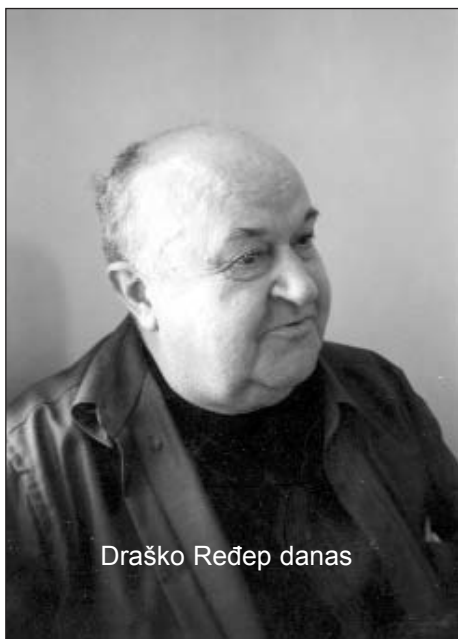
Marin Vilov, odvjetnik

Vrijeme poklada proslavio sam sudjelovanjem na Velikom prelu koje je organiziralo HKC »Bunjevačko kolo«. Bio sam veoma zadovoljan programom i drago mi je što sam imao prigodu vidjeti nastup gostiju iz Slavonije. Veoma sam se prijatno osjećao i ovogodišnje Veliko prelo smatram dosada najbolje organiziranim.

Dr. Draško Ređep – pedeset godina u književnosti i s njom

Abecede ne postoje radi jednoga slova

Draško Ređep danas

Dr. Draško je Ređep jedan od najznačajnijih književnih kritičara u Srbiji danas. U književnom životu je već ravno pedeset godina – od 17. veljače 1954. godine. A još uvijek je svjež, premda već odviše kompetentan. Interesi su mu i nadalje također široki i stalni: književnost, film, sve likovne umjetnosti... Svugdje Draška ima. Naravno, tamo gdje je vrijednoga. On, jednostavno, živi i radi! Rekli bismo riječju – gotovo ovo plaćena renesansnost...

► **Nakon pedeset godina aktivnog prisustva u književnom životu, ali i uopće rada u kulturi, čini se da bi se mogla podvući crta...**

Smjerate li na pitanje jesam li se sam ostvario! Moram priznati da jesam, i to u smislu da sam pomogao većoj tipološkoj artikulaciji naših književnosti, našeg slikarstva, našeg filma, u oblastima gdje sam djelovao. I odmah ću reći: raznovrsnost je veoma bitna činjenica kulture. Ni jedna godina abeceda ne postoji samo zbog jednog slova: drugi su nam nepodni.

► **No, početak je vjerojatno i u Vas bio vezan još za gimnazijske dane?**

Moj prvi kritički objavljeni tekst bio je esej »Ispovesti Jare Ribnikar«, kojim sam pobijedio na natječaju lista »Omladina« od 17. veljače 1954. Urednik je bio *Mladen Oljača*, i komentirao je veoma pozitivno tekst, napominjući da govori o malo poznatom piscu, to jest o *Jari Ribnikar*! Treba razumjeti da je Jara tada iza sebe imala samo jednu knjigu pripovijedaka »Devetog dana«, i – pod pseudonimom *Duška Radak* – knjigu poezije »Idu dani noći dani«. No, odmah da dodam, pravi poticaj za moj književni razvoj, tada rumskog maturanta, bio je *Lazar Merковиć* i subotička »Rukovet«. Pokrenut 1955. godine odmah je, u nekoliko navrata, objavio niz mojih lirskih zapisa. To je bio poticaj koji ne mogu i ne smijem zaboraviti.

► **Bio je to, očito, poticaj koji je brzo rezultirao uspjehom...**

Da. Još u ranim šezdesetim, u »Kolu« Matice hrvatske, *Saša Vereš* je objavio o meni esej kao o ambasadoru hrvatske knjige. Sve mi se čini da je sve što sam i prije i poslije činio u kritici i eseju davalo za pravo dragom Saši, isto Srijemcu, iz Stare Pazove. Naime, kada sada čitam vlastitu bibliografiju, mogu odmah prepoznati nekoliko tisuća stranica napisanih i objavljenih o suvremenim hrvatskim piscima. Kao što se zna, isključivo pišem o autorima koji su mlađi od *Antuna Matoša* i *Isidore Sekulić*. I u tom nizu su *Krleža*, *Ujević*, *Šop*, *Stanislav Šimić*, *Cesarić*, *Krklec*, *Tadijanović*, *Kaštelan*, *Parun*, *Šoljan*, *Slamnig*, *Novak*, *Horvatić*, *Balog*, *Štambuk*, *Petrak*, *Mihalić*, *Slaviček*, *Pupačić*...

► **Osim knjiga, bilo je vjerojatno i drugačijeg prijateljavanja s njima?**

Imao sam sreću da su u moju kuću, u Ćirpanovu 49, to jest onu istu ulicu kestenova u kojoj je *Danilo Kiš* preživio 1942. godine fašističku raciju, dolazili i *Cesarić*, i *Tadijanović*, i *Krklec*, i *Krleža*, i *Šoljan*, i

Horvatić, i *Fadil Hadžić*, i *Mak Dizdār*. Pisci izbliza su mi, u neku ruku, pomogli, a unekoliko i odmgli, da bolje sagledam njihove stvaralačke profile.

► **Među njima je sigurno bilo i nekoga tko se posebno isticao, nekoga tko je više utjecao na Vas?**

Najviše sam naučio od *Krleže* i njegovog negatorstva, jačeg od svake vjere. Moja disertacija se isto odnosi na njegove poglede i misli o jugoslavenskoj književnosti, ili, kako je točnije kazati, književnosti južnoslavenskih naroda.

► **Od kada ste došli u Novi Sad, niste ga napuštali. Pa ipak, iz ovog grada na svakom rubu imali ste i imate još uvijek veliki utjecaj na književnost uopće na južnoslavenskome prostoru!**

Uvijek sam živio u Novom Sadu, i za tih pola stoljeća itekako sam utjecajno osmatrao naše prilike i neprilike, naša nevremena i u hrvatskoj, i u srpskoj, i u makedonskoj, i u bošnjačkoj, i u slovenskoj književnosti. I još šire, kako govore naši glupi političari. *Husein Tahmičić* je pričao kako je

Draško Ređep u svome kabinetu prije pola stoljeća

albansku književnost, takoreći ukupnu kosovsku, upoznao u mojoj kući, a *Rugova* mi je prije deset godina povjerio kako se toleranciji i demokraciji učio upravo u toj istoj mojoj novosadskoj adresi. Žao mi je što neke svoje besjede i usmene intervencije nikad nisu zabilježene. Sada, u tom smislu, RTS priprema dva CD-a s mojim govorima na te teme. No, na žalost, to su samo okrajci, ostaci ostataka, ništa više.

► **U stručnim, književno-kritičarskim krugovima slovite za radoznalog čitatelja.**

Moj kritičarski credo prije svega je usmjeren u pravcu konkretnih lektira. Kritičar možda i nije ništa drugo do konkretni, bezmjerno radoznali čitatelj. Ja nikako nisam odustao, za razliku od mojih vršnjaka: toliko novih knjiga, a ne zaboravimo da je i svaki autor, kao i svako dijete, nov pogled na svijet.

► **Kako se postaje utjecajan književni kritičar?**

Nekada, davno, mislio sam da se utjecaj pisca i kritičara osigurava funkcijama koje obnaša. Nije točno, srećom. Sada dobro znam da je bio u pravu *Andre Gide* koji je govorio da je njegov utjecaj primjetan i veliki upravo stoga što je ljude i poklonike i fanove nagonio da idu svojim, a ne njegovim putem!

► **Jesu li gore navedeni pisci ta vertikala o kojoj vrlo često govorite i pišete?**

Da, to je jedna od mojih vertikala! Isključivo vjerujem u vertikalnu generaciju. Što ja imam s razredom koji je, kao i ja, derao neku klupu i koji se razmilio po ovom svijetu, bez traga. Ne odlazim na maturantska druženja, svakako da imam solistički sindrom, što bi rekao moj prijatelj *Antun Šoljan*, »ne možemo svi istu kozu derati«.

► **Gdje je Subotica u toj Vašoj vertikali...?**

Ne mogu zaboraviti Suboticu: u biblioteci »Osvit«, »Rukovet« je daleke 1971. godine objavila moju knjigu »Sunčanom stranom Vojvodine«, a nekako u isto vrijeme je ondje objavljena i prva i do sada jedina knjiga nezaboravnog hrvatskog liričara Srijema *Slavka Madera* »Osamljenosti krivi«, s mojim predgovorom. Objavio sam tridesetak knjiga, ali uz bitnu napomenu da u njima nije čitav *Draško Redep*. Imam za mašne planove. Sad mi se pojavljuje knjiga »Rapsodija ništavila« o izuzetnom filmskom redatelju i piscu *Aleksandru Petroviću*, koji je rođen u Parizu, gdje je i umro, koji je mahom živio u Beogradu, a zapravo

Lazar Merković, ključni poticaj

Pravi poticaj za moj književni razvoj, tada rumskog maturanta, bio je *Lazar Merković* i subotička »Rukovet«. U časopisu pokrenutom 1955. godine odmah je, u nekoliko navrata, objavio niz mojih lirskih zapisa. To je bio poticaj koji ne mogu i ne smijem zaboraviti.

cijelim svojim bićem i svim svojim filmovima i knjigama izabrao Vojvodinu kao svoj novi, recimo izabrani, zavičaj. Vojvodina kao mentalitet, tu smo se oduvijek Saša i ja slagali, a ne tek jedino kao zemljopis. I upravo je on u filmovima »Skupljači perja«, »Biće skoro propast sveta«, »Let nad močvarom«, »Dobrović«, »Šumanović«, »Seobe«, kao i »Majstor i Margarita«, snimljenim u Subotici, iskazao specifikum podneblja.

jeku, predaje svoju pjesmu o majci *Ivanu Pavlu Drugom*. Sve su ljubavi u vezi.

► **U čemu se skrivaju draži Vojvodine?**

U kulturnom pluralizmu! Policentризam Vojvodine je u kulturi uvjet njezinog daljnje prosperiteta. Nema dva ista grada, nema kalupa, nema matrice kojom se može definirati prisustvo bar nekoliko generacija na književnom i stvaralačkom turniru koji traje.

► **I u tom su policentризmu i vojvodanski Hrvati. Kakve su, prema Vašem mišljenju, veze među njima?**

Vrlo slabe, slučajne i sporadične. Stoga mi je i veoma stalo do stvaranja nove kohezije Hrvata u ovoj državi, koja s vremena na vrijeme mijenja ime. »Hrvatska riječ« je u tome mnogo doprinijela. No, valja u tom smislu još mnogo raditi: mi se ne (pre)pознајemo dovoljno, ne vidimo se karakteristično, ne izdvajamo se po talentu smjelo. Naš skok mora biti onaj iz malenih prilika našeg osamnaestog stoljeća u 21. vijek!

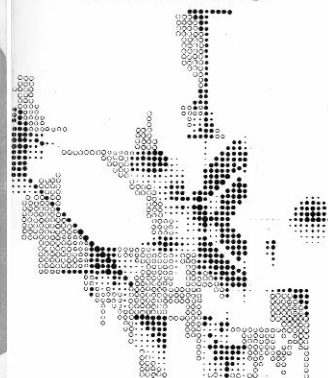
Draško Redep Ovaj užasni novi svemir

DRAŠKO REDEP KAO PUTOVANJE

DRAŠKO REDEP CAROLIJA OBIČNOG

► **Pa ipak, nije li u Vašoj vertikali Vojvodina noseća horizontala?**

Vojvodina je neprekidno moja tema, i to jednako »Vojvodina stara«, kako i slovi na slov jedne moje sad već stare knjige, kao i profili i sudbine suvremenog lica ove ravnice. Upravo sada izlazi moja knjiga posvećena pejzažima i sokacima i prividenjima Vojvodine »Ima se«, u kojoj je riječ i o Tavankutu, i o Moroviću, i o Nikincima mojeg djetinjstva. Ne bih da zaboravim kako u međuvremenu izlazi i knjiga mojih eseja »Minuli mrak«, a da je za tisak spremna i moja knjiga »Tadijanović«, posvećena bardu hrvatske književnosti koji mi je netom poslao poster na kome, u Osi-

Kampanalizam i snena poslijepodnevna naših farofa treba osložiti novijim, urbanim asocijacijama. Tko veli da Hrvati nisu i građani?

► **A kako Hrvate u Vojvodini vidi matica?**

Nezadovoljan sam kako matica hrvatske kulture pazi i vrednuje ono što se piše i stvara u Vojvodini, sa znakom Hrvata. Ili je u pitanju snishodljiv, blagonaklon, zapravo uvredljiv odnos prema siromašnom rođaku iz rasijanja, ili nebriga, ili prezriv odnos, neuspjela zamjena za pljesak folkloru i starini. To dakako jeste problematično, jer vrijeđa i ponizuje!

Dubravka Kovačić

VIJESTI

Razgovor predstavnika lokalne samouprave i Subotičkih novina Usuglasiti Statut i osnivački akt

Predstavnici redakcije Subotičkih novina razgovarali su u utorak s predsjednikom Izvršnog odbora SO Subotica *Árpád Pappom* o trenutnom stanju u ovom gradskom tjedniku, kao i o naporima redakcije u pogledu sanacije nastale situacije, a ujedno je prezentirano i više načina izlaska iz teške financijske situacije.

Redakciju su na razgovoru predstavljali v. d. direktorice u glavne urednice *Dragica Pavlović* i novinar-urednik *Ljubomir Đorđević*. Tom prigodom *Árpád Papp* je izrazio nadu da će suradnja lokalne samouprave i Subotičkih novina biti korektna, a da je jedan od preduvjeta za to usaglašeni Statut i osnivački akt Subotičkih novina. Budući da se pregovori vode od studenog prošle godine, sljedeći korak se očekuje od strane Subotičkih novina, navedeno je u priopćenju iz Izvršnog odbora SO.

Osmi put zaredom održana gala manifestacija

Bal gradonačelnika protekao glamurozno

Tradicionalni bal gradonačelnika okupio je dvjestotinak uglednih uzvanika protekle subote u MKC Népkör. Domaćin bala bio je gradonačelnik Subotice *Géza Kucsera* sa suprugom *Erzsébet*, a prisutnima je porred zahvale na dolasku poručio kako je osmi po redu bal gradonačelnika tradicija i Subotice i građanskog društva. »Želio bih istaći i humanitarnu stranu bala, u čemu je Subotica uvijek bila u prvom redu. Ove godine će prihod biti upućen Zdravstvenom centru za kupovinu onih aparata koji su potrebni našim mladim ženama i budućoj djeci koja će se roditi u ovom gradu. U ime tih žena i djece zahvaljujem se prisutnima na doprinosu. Ujedno bih želio ponoviti što sam rekao na proslavi Dana grada, kako ovaj grad treba jednu mnogo veću dvoranu, te bi to mogla biti i

dvorana Narodnog kazališta. To je jedna akcija predviđena za budućnost, kako bi se mogli okupiti na jednom mjestu«, rekao je Kucsera u pozdravnom obraćanju.

Bal gradonačelnika počeo je svečanim dočekom gostiju, nakon čega je nastupio folklorni odjel MKC Népkör izvođenjem tradicionalnih mađarskih igara. Kvalitetnom programu večeri doprinijeli su orkestri »Hetí and Hollander« i »Martini«, te

Gradonačelnik sa suprugom

mlade subotičke pjevačice *Tamara Bencsik*, *Jasna Rotar* i *Marija Jaramazović*. Veliku pozornost privukla je i bogata tombola s glavnom nagradom – desetodnevni aranžmanom u Parizu za jednu osobu. Jedna od najzanimljivijih nagrada bila je dar Mlekare, količina mlijeka u težini dobitnika. Sretni gost afirmirao je tom prigodom humanost udijelivši ovaj dar od 73 litre mlijeka dječjoj ustanovi »Naša Radosť«.

Cijena ulaznice od 4.500 dinara po osobi uključivala je bogati meni s posebnim specijalitetima poput lososa, guščije džigerice u vinu, Camembert sira, juneće paštete s konjakom, pečenicom sa sosom od kivija... Gosti bala imali su prigodu uživati u torti u obliku Narodnog kazališta koju su napravili majstori i učenici restorana »Elite Palić«.

Kako saznajemo, prihod od bala za Zdravstveni centar iznosi oko 350.000 dinara.

Vrijeme je brzo proletjelo gostima začaranim glazbom i ugođajem na balu gradonačelnika. Odličnom raspoloženju doprinio je i pjenušac, a najvideniji i najuticajniji ljudi Subotice imali su prigode probiti osobne i poslovne kontakte.

Olga Perušić

Svečani ispraćaj regruta

Svečani ispraćaj regruta koji će 1. ožujka postati vojnici održan je u utorak u Domu Vojske Srbije i Crne Gore u Subotici, a taj je svečanosti nazočio i dopredsjednik SO Subotica *Lazar Baraković*, koji je okupljenim regrutima poručio da budu dobri vojnici kao što su i dobri građani.

Pred oko 200 regruta, njihovih roditelja i prijatelja, te starešina i predstavnika Vojnog odseka, policije i SUBNOR-a, izveden je i kraći zabavno-umjetnički program.

Stručni seminar za učitelje

»Kompleksna metoda u nastavi materinjeg jezika«, tema je stručnog seminara za učitelje, koji će biti održan u subotu 28. veljače u OŠ »Ivan Goran Kovačić«. Početak je zakazan za 10 sati, a voditelj seminara je profesorica razredne nastave *Nela Francisković Sakal*.

TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike

Izrada web-prezentacija

Prodaja računara i računarske opreme

Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža

Prodaja licenciranih softwera

Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi

Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera

Bogat izbor informatičke stručne literature

Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!

Karadordev put 2, Subotica, Tel. (024) 555-765

e-mail: support@tippnet.co.yu

U Novom Sadu otvoren Treći sajam medija

Privatizacija – centralno pitanje

Treći sajam medija počeo je u Novom Sadu u srijedu 25. veljače, a bit će otvoren tri dana. Na Sajmu će se predstaviti najznačajnije medijske kuće iz SCG, kao i znatan broj (110) drugih domaćih i stranih izlagača.

Tijekom sva tri dana Sajma u Poslovnom centru Novosadskog sajma organizirali su se skupovi o aktualnim pitanjima iz oblasti medija, oglašavanja i Interneta.

Prvog dana Sajma održana je tribina pod nazivom Privatizacija medija – iskustva i problemi u privatizaciji medija, na kojoj su govorili izvršna direktorica Agencije za privatizaciju Branka Radović, zatim Dragan Bosiljčić također iz Agencije, kao i direktori i glavni urednici privatiziranih medija i onih medija koje taj proces tek očekuje.

U četvrtak su posjetiteljima Sajma iznijeta najnovija istraživanja Strategic marketinga o slušanosti, čitanosti i gledanosti u Srbiji, a u petak 27. veljače bit će riječi o etici u medijima.

Sajam medija svečano je otvorio direktor kuće »Politika« Darko Ribnikar, a na otvaranju je bio i pokrajinski tajnik za informiranje Rafail Ruskovski.

S otvaranja Sajma

Svevoždanska konvencija sutra u Subotici

Brana gašenju autonomije

Svevoždanska konvencija na kojoj bi trebao biti usvojen dokument »Subotička inicijativa«, u kojem će se izraziti nova strategija za ostvarivanje pune autonomije Vojvodine sa zakonodavnom, izvršnom i sudskom vlašću i najaviti formiranje jedinstvene autonomističke izborne koalicije, održat će se u subotu 28. veljače u Subotici, a domaćin će biti Savez vojvođanskih Mađara.

Predstavnici organizacijskog odbora konvencije, koji uz SVM čine još Liga socijaldemokrata Vojvodine, Unija socijalista Vojvodine, Vojvođanski pokret i nevladine organizacije Forum V-21 i Vojvođanski klub, priopćili su da su na konvenciju pozvane skoro sve regionalne političke stranke autonomističke opcije, vijeća nacionalnih manjina koja djeluju u Pokrajini, brojne nevladine organizacije i pojedinci, kao i predstavnici diplomatskog kora iz SAD, zemalja Europske unije, susjednih država i bivših jugoslavenskih republika.

S ovog sastanka, kako je rečeno, autonomističke snage bi trebale kroz zajednički dokument izraziti nemirenje s postojećom situacijom poslije prosinakih parlamentarnih izbora u Srbiji, u kojoj se prijeti gašenjem autonomije Vojvodine. Među ključnim odrednicama tog akta bit će i ocjena da aktualni saziv Skupštine Srbije »nema mandat za donošenje novog ustava«, već da to može učiniti samo ustavotvorna skupština koja bi se birala na novim izborima. Pored toga, dokument će obvezati Skupštinu Vojvodine na aktivniji odnos prema republičkom parlamentu u smislu zahtjeva da se za sve zakone koje donosi republički parlament, a koji se u bilo kojem pogledu odnose na Vojvodinu, prije upućivanja u proceduru prethodno osigura mišljenje Skupštine Vojvodine. Svevoždanska konvencija trebala bi biti i prvi korak k stvaranju jedinstvene izborne koalicije koja bi bila nosilac autonomističke ideje na sljedećim izborima.

Vojislav Koštunica, mandatar

Konačno preuzimanje odgovornosti

Prema najavi predsjednika Narodne skupštine Srbije i v. d. predsjednika Republike Dragana Maršićanina, nova bi se republička vlada mogla formirati početkom sljedećeg tjedna. Vojislav Koštunica je, međutim, već svojim prvim obraćanjima javnosti u ulozi mandatar, ali i vrlo vjerojatnom podrškom socijalista, izazvao »zabrinutost« šefova diplomacija Europske unije i visokih dužnosnika State Departmenta. »Zabrinutost« je proizvod Koštunićinih izjava kako mu suradnja s Haagom neće biti najpreča zadaća, budući da je upravo potpuna suradnja s Haškim tribunalom, uz nastavak reformi, borba protiv organiziranog kriminala i suradnja sa susjedima uvjet za razvoj daljnjih odnosa Zapada sa Srbijom.

Vojislav Koštunica se i nakon promjene režima 2000. godine isticao izjavama tipa »Haag je posljednja rupa na svirali«, pa su ipak za njegovoga predsjednikovanja bivšom SRJ pred Međunarodni sud dobrovoljno ili »dobrovoljno« otišle desetine ovdašnjih političkih, vojnih i policijskih dužnosnika. Koštunica je, naravno, sa sebe uvijek skidao odgovornost braneći se neobaviještenošću i ograničenim ovlastima, što mu nova funkcija premijera neće dozvoliti.

HR

Novi simboli?

Izvršno vijeće Vojvodine podržalo je u utorak prijedloge odluka o zastavi i svečanoj pjesmi, odnosno himni Vojvodine, koje pokrajinski parlament treba razmotriti u petak 27. veljače, priopćeno je iz vojvođanskog Tajništva za informacije. Za svečanu pjesmu Vojvodine predložena je himna Europske unije »Oda radosti« iz Devete simfonije Ludviga van Beethovena, s prepjevom stihova Fridriha Šilera na srpski i na jezike nacionalnih manjina. Za zastavu je predložena stilizirana srpska trobojka s tri žute zvjezdice u sredini, koje podsjećaju na zvjezdice sa zastave EU, a predstavljaju tri regiona u Vojvodini – Srijem, Banat i Bačku. Apsolutnu većinu u Skupštini Vojvodine imaju Demokratska stranka, Liga socijaldemokrata Vojvodine i Savez vojvođanskih Mađara.

Oda radosti

Radost krasi sve ljepote
kćeri iz Elizeja
Opojna ti moć krasote
uzvišena misija

Tvoje snove vežu niti
što rastavi mnoga zla
dvi će ljudi braća biti
krila svoja spajat zna

Nek ste sretni milijuni
pjesmu šaljem cjelov vam
zbratimljeni zagrljeni
kao braća rođena

Prijatelju bud prijatelj
svak svoj ponos cijenit zna
onaj tko to nije spoznao
život mu je bezvrijedan.

Vrijeme poklada i prela

TAVANKUT

U subotu 14. veljače u organizaciji Župe Srca Isusova, a uz svesrdnu pomoć Mjesne zajednice u prostorijama restorana »Bunjevka« održano je prelo. Na ovoj narodnoj manifestaciji okupilo se više od stotinu odraslih osoba i četrdeset mladih. Broj sudionika bio je ograničen zbog veličine prostora. Sudionike prela zabavljala su dva orkestra: mladi tamburaši iz Tavankuta te *Marinko Vuković* i *Josip Galfi*. Mladi su preuzeli ulogu domaćina te su oni pripremili sav prostor i ujedno su posluživali goste. Sponzori ovog prela bili su Mjesna zajednica iz Tavankuta koja je darovala prostor i *Marija Turkalj* iz Bačkog Monoštora. Na početku programa mjesni župnik *Franjo Ivanković* pozdravio je sve okupljene i ujedno zahvalio svima koji su pomogli u organizaciji ove manifestacije. Mnogi su se odazvali te svojim nesebičnim radom svesrdno doprinijeli što boljoj organizaciji prela. U Tavankutu na ovakav način prelo nije održavano više od šezdeset godina. Ovo je bila prilika da se obnovi ovaj lijepi običaj i da se ljudi vide i provede.

I. P.

LJUTOVO

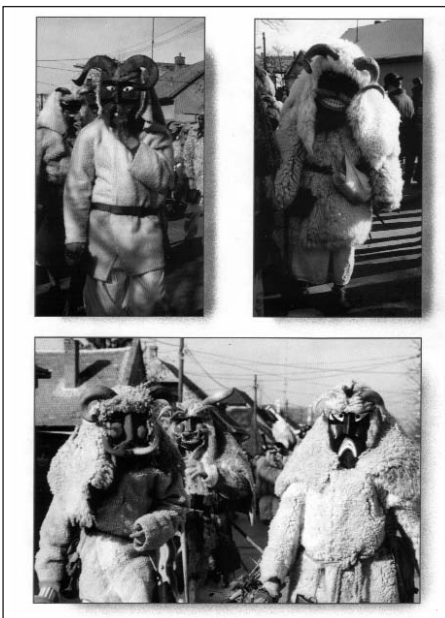
U nedjelju 15. veljače u prostorijama Doma kulture u Ljutovu održano je prelo na kojem se okupilo stotinjak sudionika. Organizatori prela bili su Mjesna zajednica, HKUD »Ljutovo« i Crkvena općina »Sv. Križa« iz Ljutova. Goste su cijelu večer zabavljali mladi tamburaši iz Tavankuta i Ljutova koji su prethodnu večer sudjelovali u programu na prelu u Tavankutu. U organizaciji prela najviše se trudilo desetak osoba koje su doprinijele da organizacija bude što bolja, i da se svi sudionici što ugodnije osjećaju. Najstariji Ljutovčani se ne sjećaju da je u njihovom mjestu do sada bilo organizirano prelo.

I. P.

MOHAČ

Na daleko poznat običaj mohačkih Šokaca, Poklade, vezan je za odlazak zime i dolazak proljeća. Pokladne svečanosti počele su već 19. veljače i završile se u nedjelju, kada se događa glavna atrakcija na glavnom »Kolo« trgu. Tada se spremne buše i jankeli tu okupljaju, sastaju se sa bušama iz Sigeta koji čamcima prelaze preko Dunava. Oдавде kreću glavnom ulicom do trga, sve ulice budu pune naroda i buša, i uz

veliku buku slave do kasno u noć. Predsjednica Hrvatske manjinske samouprave grada Mohača *Marija Barac* predstavila je ovogodišnji Bušojaraš »karneval traje tri dana i prvi dan je bilo tri stotine buša, uglavnom Šokci iz Mohača i okoline koji u obiteljima čuvaju tradicionalne pokladne kostime. Pored gradskog stanovništva došlo je i oko tisuću i petsto gostiju iz svih krajeva Mađarske kao i susjednih sela i bratskih gradova iz Hrvatske. Mohač je poznat po Mohačkoj bitki i Bušojarašu i može se usporediti sa karnevalima u Veneciji i Rijeci. To je jedinstvena prigoda da se ovdasnji Hrvati nađu na istom gradskom

trgu i uz atraktivan program druže i slave odlazak zime i dolazak proljeća. Slični običaji, maske i nošnje mogu se sresti i u susjednim selima Hrvatske, te se uzajamno posjećuju i izmjenjuju priredbe pokladnih običaja. Nedjeljna manifestacija je namijenjena i u turističke svrhe dok je treći dan posvećen lokalnom puku, kada se cijeli Mohač nađe na ulicama i trgovima. Tada se ujedno i završava Bušojaraš simboličnim paljenjem vatre u kojoj izgori i mrtački kovčeg u kome je fašang a on je prema legendi krivac za sve zlo u protekloj godini.

M. Matarić

SONTA

U subotu, 21. veljače, u velikoj sali Doma kulture u Sonti, dramska grupa KPZH »Šokadija« izvela je komediju »Žensko prelo«. Uz nazočnost gostiju-predstavnik

SO Apatin, predsjednika, tajnika i članova Savjeta MZ Sonta, predstavnika KUD-ova iz Vajske, Doroslova, te Čepina, kao i punog gledališta, dramska grupa »Šokadija« po prvi puta se predstavila u Sonti. Glumci-amateri: *Dejan Bukovac, Terezija Bukovac, Božana Vidaković, Ljiljana Tadijan, Agata Rižanji, Agica Toroić, Snežana Zlata, Svetlana Zec, Katarina Gal, Marija Jakšić, Goran Martinović, Eva Lukić, Zoran Bukovac, Aleksandar Barunov, Ivica Vidaković, Adam Vulić, Damir Zec, Pavle Bukovac, Zoran Zlata, Jasminka Vidaković, Jovana Đanić i Vedrana Zlata* dali su

sve od sebe i uspješno su se predstavili publici, koja ih je tijekom predstave više puta prekidala glasnim smijehom, pljeskom, a na koncu i burnim aplauzom.

Scenarist i redatelj bio je *Ivan Andrašić*, voditelj dramske sekcije »Šokadija«, koji je iznio svoje dojmove poslije predstave: »Hvala publici, koja nas je nagradila pravim ovacijama, mislim da je to najbolji pokazatelj i najbolja ocjena za ono što smo pružili. Prije predstave, svi smo bili nervozni, najteže je nastupati pred domaćom publikom. Odao bih priznanje i svim članovima dramske grupe, mislim da su uspjeli ovih mjesec i pol napornog rada pretočiti u jedan jako dobar nastup. Zahvalio bih se *Mati Zecu, Ivanu Vidakoviću i Ivanu Zlataru*, koji su besprijekorno odradili scenografiju.« *Vlado Miljević*, načelnik društvenih djelatnosti SO Apatin je poslije predstave rekao: »Već dugo nisam čuo ovako dobru, pravu izvornu ikavicu, ovako vrcavi, starinski šokački humor. Nadam se da će biti još izvođenja »Ženskog prela«, a volio bih da prvo bude u Apatinu. *Pavle Pejčić*, predsjednik HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, je najavio održavanje predstave i u Vajskoj nakon Uskrsa i rekao: »Na smijali su me do suza, uspjeli su dočarati naš, šokački humor, uspjeli su me na sat vremena vratiti u prošlost, u vrijeme kad se živjelo, kako mi Šokci kažemo, siromaški pa iroški.«

DURĐIN

Durđinčani su na prigodan način obilježili ovo vrijeme pokladnih zabava. U subotu 21. veljače u mjesnom Domu kulture HKPD »Durđin« priređen je karneval. Gost manifestacije bio je predstavnik iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, *Stipan Medo*. Kao gosti sudionici nastupila su kostimirana djeca iz hrvatskih odjeljenja iz Male Bosne sa svojom učiteljicom, kao i iz HUK-a »Lajčo Budanović« sa svojim voditeljima. Također se predstavila i MZ Stari Žednik sa kostimiranom djecom u pratnji voditeljica, kao i nekoliko pojedinačnih maski iz Subotice. Nagrađene su pojedinačne i grupne maske, najmlađa i najstarija maska. Ukupno je nastupilo oko 120 sudionika, uglavnom djece.

V. D.

BAČKI MONOŠTOR

Veselo je bilo u Bačkom Monoštoru u nedjelju 22. veljače, kada su se u večernjim satima okupile žene u prelijepim šokačkim nošnjama u domu DVD-a i zaigrale šokačko kolo, kukunješće, logovac, todore, tandrčak i zapjevale mnoge pjesme, a bečaraca je bilo za jednu čitavu knjigu. Ove žene, odnosno bake, znaju često organizirati i napraviti pravu feštu, a glavni organizator je *Manda Patarić Čunkova*. Bake je zabavljao orkestar Bereški tamburaši, ovoga puta pojačani violinom, a zabavljat će ih i osmog marta kada će biti organiziran bal povodom Dana žena.

Z. G.

SOMBOR

Bunjevačko-šokačko prelo, kao najmasovnija zimska manifestacija, održano je u Somboru u subotu 21. veljače. Glavni gost večeri bio je *Krunoslav Kičo Slabinac*, a sudionici su bili i orkestar Slavonske lole iz Đakova, te plesači HKUD »Valpovo 1905«. Scenski prikaz prela i svoj nastup imali su i domaćini HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, koji je bio i organizator Prela. Među oko 370 prisutnih, u veselju i prijatnoj atmosferi, gosti su bili i treći tajnik Veleposlanstva RH u Beogradu *Stipan Medo*, konzul u Subotici *Miroslav Kovačić*, generalni konzul u Pečuhu *mr. Ivan Bandić*, predsjednik i oba potpredsjednika SO Sombor *Jovan Vujičić*, *Marta Odri Horvat* i *Danijel Koril*, predstavnik pokra-

Prelo u Somboru

jinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, kao i mnogi drugi.

I. A.

VAJSKA

U subotu, 21. veljače, u vjeronaučnoj dvorani Župnog doma u Vajskoj, a u organizaciji HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani, održan je pokladni maskenbal. U zabavi je sudjelovalo četrdesetak djece svih uzrasta. Grupa žena, članica »Dukata«, na čelu sa glavnim organizatorom *Lukom Iličićem*, pobrinula se da sudionicima ne nedostaje ni glazbe, ni kolača, ni sokova. Tijekom zabave, djeca su pojedinačno predstavljala maske, uz pjesmu i ples. Ovo je bio drugi pokladni maskenbal u organizaciji »Dukata«, a zabilježen je skoro dvostruko veći broj djece, nego što ih je bilo prošle godine.

I. A.

ČIKERIJA

Na poziv Manjinske samouprave Hrvata iz Čikerije (Republika Mađarska) te KUD-a domaćina »Rokoko«, članovi predsjedništva HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta *Kata Žigmanov* i *Ivica Dulić* bili su gosti Bunjevačkog prela 21. veljače 2004. Prelo je otvorio i goste pozdravio predsjednik Manjinske samouprave Hrvata iz Čikerije *Miloš Piuković*. Tom se prilikom poželjelo da do idućega susreta žitelja ova dva sela, koje razdvaja samo uzan granični pojas, ne prođe ponovno 36 godina. Na prelu su bili nazočni i predstavnici Manjinskih samouprava iz Bačalmaša, Kačmara i Pečuha te predstavnik hrvatskog konzulata iz Pečuha.

Lj. V.

Sjednica Savjeta MZ Plavna

PLAVNA – Koncem prošlog tjedna održana je sjednica Savjeta MZ Plavna, pod predsjedavanjem *Slobodana Torubarov*. Članovima Savjeta je podnijeto izvješće o radu MZ u protekloj godini. Po pitanju vodo-snabdijevanja, izraženo je nezadovoljstvo održavanjem vodovoda od strane JKP »Tvrđava« iz Bača. Kako je ovo već treća godina ukazivanja na probleme i nedostatke i indiferentno ponašanje odgovornih u JEP »Tvrđava«, Savjet MZ Plavna će u narednom razdoblju nastojati povratiti ingerencije nad mjesnim vodovodom. Veliki problem Plavne su seoske ceste, koje su rađene za manje terete, a da-

nas JP »Vojvodinašume« i ciglana izvozom drva i opeke preopterećuju ceste i ubrzavaju njihovo ružanje, istodobno ne želeći sudjelovati u saniranju šteta. Pored ovih, gorućih pitanja, konstatirano je da broj žitelja Plavne brzo opada, a stara struktura je sve nepovoljnija. Iako u selu postoji kompletna infrastruktura, neophodna za kvalitetan život, mladi odlaze u gradske sredine. Samo rješavanjem položaja poljodjelstva na razini države, te otvaranjem novih radnih mjesta u selu, stvorit će se uvjeti za rješavanje ovog problema.

I. A.

Skupština Hrvatskog građanskog društva

BAR – Šestog ožujka 2004. godine u 18 sati, u Hotelu »Topolica« u Baru održati će se treća redovita godišnja skupština Hrvatskog građanskog društva. Djelatnost

Društva kroz Podružnice rasprostranjena je diljem Crne Gore gdje žive Hrvati, u cilju očuvanja kulturno-duhovne baštine, njenom promoviranju, unapređenju i ugradnji u pluralne vrijednosti društva kojim hrvatska nacionalna manjina pripada.

D. Musić

Partnerstvo Baje i Labina

BAJA – Mađarski grad na obali Dunava i po ljepotama okoliša nadaleko poznatog rukavca Šugovica, u središtu Nacionalnog Parka Dunav-Drava, već dugo traži partnerstvo sa sličnim hrvatskim gradovima. Gradonačelnik Péter Széll ovih je dana primio u službeni posjet gradonačelnika istarskog grada Labina *Tulija Demetlika*. Čelnici su voljni potpisati pismo o namjeri da žitelji dva grada uspostave partnerstvo. Labin nudi turističke kapacitete, mogućnosti zimskih priprema sportaša, svoje galerije i trgove slikarima i kiparima. Baja je zainteresirana za izvoz kvalitetnih prehrambenih sirovina, razmjenu sportaša uz povoljne ljetne treninge i suradnju u domenu kulture, posebice folklor.

L. Király

Bunjevačko-šokački Hrvati (21.)

Franjevci u Hrvatskoj i Bosni

Za Irce historičari napominju da su »redovnički« narod, zato što su se po Irskoj zarana proširili benediktinci u velikom broju. Oni su ih pokrštavali, poučavali i stvarali i čuvali njihovu kulturu. Nešto slično se može reći i za Hrvate. Već je četrnaest stoljeća od kako su Hrvati prihvatili kršćanstvo – pripadnost Katoličkoj crkvi. Prvih sedam stoljeća su među njima najprisutniji benediktinci, naročito na Primorju i otocima. Red je osnovao sveti Benedikt, pa se po njemu zovu Ordo Sancti Benedicti – O. S. B., red svetog Benedikta.

U trinaestom stoljeću nastaju franjevci (Ordo fratrum minorum – O. F. M.). Od tada će oni biti sve prisutniji među Hrvatima, a naročito su vezani za seobe Bunjevaca i Šokaca. Oni su njihovi najvjerniji pratioci u svagdašnjem životu, pastoralu i kulturi. Stoga nekoliko riječi o njima.

FRANJO ASIŠKI: Osnivač franjevačkog reda je Franjo Asiški. Rodio se 1181. godine u Assisiu, a umro 1226. godine. Pravo ime mu je *Giovanni Francesco Bernardino*. Otac mu je bio ugledan trgovac u mjestu njegova rođenja. Majka mu je bila Francuskinja, pa mu je odatle drugo ime Francesco, tj. Francuz. To ime je prevagnulo. Njegov duhovni pokret i djelo je Franjino, a red Franjin su – franjevci.

Franjo u mladosti živi veselim i udobnim životom, kao i svi njegovi vršnjaci iz bogatih obitelji. Sudjeluje u ratu s Perugijom i biva zarobljen. Po oslobođanju zapada u dugotrajnu i tešku bolest. U bolesti puno razmišlja o smislu života, pa odlučuje potpuno izmijeniti svoj dosadašnji način života. Napušta imućnu roditeljsku kuću, oblači skromno odijelo, nešto poput vreće. Potaknut obraćenjem i iskrenom pobožnošću, dvori gubavce, propovijeda pokoru i posvemašnje evanđeosko siromaštvo. Ispočetka ga smatraju čudakom, pa i luđakom, ali on je uporan. Ubrzo stječe pristaše novog načina života. Okupivši oko sebe desetero braće, piše Pravila, a godine 1209. dobiva prvu potvrdu nove organizacije od pape Inocenta III. Ta se godina uzima kao osnutak franjevačkog reda, premda će Pravila biti potvrđena tek 1223. godine od pape Honorija III.

ŠIRENJE DJELA FRANJEVACA: Cr-

kvene prilike u 12. i 13. stoljeću bile su u ozračju religioznog vrenja, naročito u sjevernoj Italiji i južnoj Francuskoj. Narod je bio pobožan, ali slabo poučen. Nastajali su masovni pučki pokreti. Stanje euforije, pa čak i vjerskog fanatizma. Pojavljuju se samozvani učitelji, propovjednici i »proroci«, koji su također bili slabo poučeni u vjeri, ali su vatrenim govorima povukli vjerničke mase za sobom. Žestoko su se protivili vrhovnoj upravi Crkve, napadaju papu, biskupe i kler. U naučavanju imaju puno heretičkih misli. To je vrijeme dualista, katarata, albigenza, fraticela itd.

U 11. stoljeću papa Grgur pokušava obnoviti Crkvu, ali zahvaća samo kler i pojedine redovničke zajednice. Njegova obnova ne dosiže široke vjerničke slojeve. U takvim prilikama Franjo pokušava obnovu Crkve, polazeći baš od tih vjerničkih masa. Živi siromašno i pokornički i tako od siromašnih biva prihvaćen. On ne pravi grešku spomenutih pokreta i uvijek je vjeran papi i biskupima. Plemići i bogataši ga ismijavaju, rugaju mu se, ali će ubrzo baš iz tih slojeva dobiti najviše pristalica. Njegovo djelo i red brzo se šire. Još za njegova života skupio se tako veliki broj pristalica, da je morao pristupiti pravnom uređenju reda. Ispočetka su postojale misije, zatim rezidencije i samostani. Konačno se red dijeli na provincije ili vikarije, a ove na kustodije i samostane. Niču jedna za drugom provincije Italije, Galije, Germanije, Hungarije i Sclavoniae (Hrvatske).

PRIHVAĆENI OD PUKA: Do Hrvata su franjevci došli u dva pravca. Prvi je preko mora, provincija Ultra marina (u Dalmaciji). Drugi je pravac provincija Cis alpina, preko Austrije, Ugarske i Slavonije. Tatarska pustošenja 1242. godine uništiti će sve samostane u Ugarskoj i Slavoniji. Ostaju samo samostani na Primorju, koji čine provinciju Sclavoniae (Hrvatske). Prvi spomen franjevaca u Hrvatskoj je iz godine 1235. kada papa moli franjevačku provinciju iz Primorja da pošalju dva franjevca u Bosnu da ispituju učenje bosanskih krstjana. Nije poznat rezultat te misije, ali franjevci polako ulaze u Bosnu. U Bosni na istom poslu tada rade dominikanci, ali oni će morati napustiti Bosnu, jer nisu mogli suzbiti čudnu nauku. Taj posao će pre-

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

Sveti Franjo Asiški

uzeti franjevci, te će oko 1340. godine osnovati Vikariju Bosna i ostati tamo sve do naših dana.

Franjevce su ubrzo prihvatili pape, kraljevi, biskupi i velikaši. Pape im rado dopuštaju osnivanje njihovih samostana u različitim krajevima Europe, šalju ih kao vizitatore u različitim crkvenim poslovima, šalju ih u misije. Ugarsko-hrvatski kralj Bela IV. ih dovodi iz Dalmacije s ostalim Hrvatima u nastojanju da obnovi opustošenu kraljevinu nakon tatarske najezde. Hrvatski velikaši ih rado primaju i darivaju. Među njima prednjače Šubići, a kasnije, naročito krčki knezovi Zrinski i Frankopani. Često su kraljevi i velikaši, a naročito njihove supruge i rodbina, članovi franjevačkog Trećeg reda. Sve su to razlozi za brzo širenje i dugoročno trajanje franjevaca, ali najvažniji razlog njihovog prihvaćanja došao je od katoličkog puka, jer su mu oni svojim radom i ponašanjem odgovarali. Franjevci su znali s kraljevima i velikašima naći zajednički jezik, ali još su to više znali s običnim i siromašnim pukom. Za naše prilike to naročito vrijedi, jer su franjevci s našim narodom bili i za vrijeme ratova, epidemija i siromaštva. ■

Kako je umirao moj narod (18.)

Odlasci bez povratka iz Novog Slankamena

U nedjelju 23. svibnja 1993. godine u župi sv. Mihaela Arkandela u Novom Slankamenu *mons. Antun Kolarević*, dekan zemunskog dekanata i župnik u Zemunu, župi đakovačke i srijemske biskupije, podijelio je sakrament potvrde slankamenskim krizmanicima. Bilo ih je dvadeset i troje, a da Hrvati iz Slankamena, mjesta na području Srbije, zadnjih godina nisu doživjeli najtragičniju sudbinu u svojoj povijesti, bilo bi ih oko stotinu i osamdeset, rekao je tom prigodom mladi župnik *Eduard Španović*.

Prije najnovijeg rata u Novom Slankamenu koji se prvi put u pisanim dokumentima spominje već 1072. godine, živjelo se po »sremački«. Dobro se jelo, pilo, ženilo i udavalo, dosta se radilo, a i Bogu molilo. Slankamen, u koji su Hrvati doselili još u davnom VI. stoljeću, uvijek je bio živa i uzorna župa. O Božiću i Uskrsu ispovjedilo bi se između 800 i 1.500 župljana, u ministrantskom zboru bilo je i po tridesetak dječaka, a svake godine u velikoj procesiji hodočastilo se Gospi Tekijskoj kod Petrovaradina.

POVIJEST: Prebogata je povijest Slankamena. Na njega i njegovu utvrdu »Gradinu«, znanu još iz doba Rimskog carstva, navaljivali su Huni, gazili je Goti i Avari, u osmom stoljeću osvojili Francuzi, pa poslije Bugari, Bizanti, Ugari, Turci, Austrija. Ipak, Hrvati u Slankamenu kroz sva ta stoljeća znali su sačuvati svoju narodnu svijest, ponos i dostojanstvo. Osnovan je tu u 14. stoljeću i pavlinski samostan sv. Petra, dva su Slankamena postala čak i generalli Reda. Godine 1862., dovršena je i svečano blagoslovljena današnja crkva sv. Mihaela Arkandela, iste godine podignuta je i nova školska zgrada. Početkom 20. stoljeća utemeljili su slankamenski Hrvati u Novom Slankamenu Hrvatsku seljačku zadrugu, Hrvatsku čitaonicu i Hrvatski seljački dom. Sve to danas, kad su slankamenski Hrvati prisiljeni napuštati svoje stoljetne domove, postaje povijest.

NASILJE: Počelo je silovanjem i sadiističkim izživljavanjem nad jednom Hrvatima 1991. godine, a nastavilo se maltretiranjem osamdesetogodišnjeg starca *Antuna Cindrića*, prebijanjem ljudi po kafićima, ulicama i kućama, zaustavljanjem autobusa između Indije i Slankamena koji je vozio školsku djecu, maltretiranjem i ponižavanjem djevojčica i dječaka. Po izvješću MUP-a Srbije, skupina mladih ljudi bacila je bombu na kuću *Stjepana Rajkovića* i u dvorište *Ivice Cajlana*, porazbijala stakla na izlozima i prozorima sedam objekata, kafića, radionica i kuća. Izvršeno je nekoliko teških krađa, provala u

prodavaonice, kioske i poljoprivrednu ljevakarnu. O tome se vrlo malo moglo saznati u općinskom centru Indije.

O svim tim događajima Demokratski savez Hrvata u Vojvodini upoznao je u svom apelu *Slobodana Miloševića*, *Radomana Božovića*, patrijarha SPC Pavla i neka veleposlanstva u Republici Srbiji. U tom apelu za selo u kojem živi 2.500 Hrvata (dvije trećine ukupnog pučanstva), rečeno je kako je u njemu osobito teška situacija, da se nasilno iseljavaju Hrvati, pljačka njihova imovina, demoliraju kulturni i stambeni objekti, oduzima legalno sportsko i lovačko oružje, maltretiraju i bezrazložno prebijaju ljudi, starci i djeca. Predsjednik općine Indija *Milorad Rosić* na to je lakonski odgovorio kako se »ukupni događaji koji su pogodili sve narode i narodnosti u Jugoslaviji, neminovno reflektiraju i u toj sredini«, te da odgovornost za događaje koji utječu na sigurnosnu situaciju

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

snose određene političke stranke i to na prvom mjestu DSHV koji »zaboravlja da je u njihovoj organizaciji došlo do grube uvrede svih građana isticanjem zastave Republike Hrvatske za prvomajске praznike 1991. godine«. Ipak, da ima nasilnog useljavanja u kuće Hrvata u Novom Slankamenu, potvrdio je početkom 1992. godine i predsjednik Mjesne zajednice *Žarko Čurčić*.

ŽUPNIKOVO PISMO: Mladi slankamenski župnik *Eduard Španović* uputio je polovicom 1992. godine pismo patrijarhu SPC Pavlu, moleći ga za pomoć. Između ostalog je napisao: »Nikad valjda nije toliko suza isplakano u Slankamenu koliko u zadnjih godinu dana. Toličke naše obitelji morale su napustiti stoljetna ognjišta. To su odlasci bez povratka«. Pri svemu tome »sav otpor koji je ta župska zajednica pružila svojim progoniteljima, bio je odlazak iz svojih domova«. No, nasilje ni nakon toga nije prestalo, iseljavanje se nastavljalo. U Novom Slankamenu tako je od 2.500 Hrvata katolika danas, u lipnju 1993. godine, ostalo tek njih 730. U ožujku 1993., Novi Slankamen je pohodila i savežno-republička-pokrajinska delegacija predvođena ministarkom za ljudska prava i prava manjina *Margit Savović*, da bi se »na licu mjesta uvjerila u nepostojanje etničkog čišćenja u Slankamenu« koje je u svom izvještaju naveo i *Tadeusz Mazowiecki*. Tako je delegacija utvrdila da su ti izvještaji »izmišljotina«, a *Branko Marović*, predsjednik Izvršnog savjeta MZ Novi Slankamen rekao je kako je iz sela otišlo 1.200 Hrvata makar »nisu bili ni šikanirani, ni napadani«. I to što su bačene »dvije bombe« pripisao je Hrvatima, jer od »njihovih eksplozija nanijeta je samo manja materijalna šteta«, a »vrhunac« je bila izjava *Žarka Čurčića* koji je valjda zato da bi se iskopio za svoju prijašnju potvrdu o nasilnom useljavanju u kuće Hrvata rekao da su »Hrvati čak i sami sebi prijetili, pa su rekli da im prijete Srbi«.

Priopćenje za medije iz Beogradske nadbiskupije

Gdje prolazi granica Europe

Ekumenska suradnja jedan od ključnih elemenata u pristupu rješavanju poteškoća u regiji

Godišnji susret biskupskih konferencija jugoistočne Europe
Beograd, 20.-22. veljače 2004.

Predsjednici sedam biskupskih konferencija jugoistočne Europe sastali su se protekloga vikenda u Beogradu. S tog susreta iz Beogradske nadbiskupije izdato je sljedeće priopćenje:

»U Beogradu, gradu koji povijesno obilježava granicu između Istoka i Zapada, od 20. do 22. veljače susreli su se, uoči predstojećeg proširenja Europske unije, predsjednici sedam biskupskih konferencija jugoistočne Europe (Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Grčke, Rumunjske, Srbije i Crne Gore, Turske).

Zasjedanje je bilo otvoreno upravo temom 'Europa i kršćanstvo', s okruglim stolom na kojem su sudjelovali apostolski nuncij pri Europskoj uniji monsinjor *Faustino Sainz Muñoz*, glavni tajnik Komisije biskupa iz država članica Europske unije (ComECE) monsinjor *Noel Treanor*, mitropolit crnogorsko-primorski *Amfilohije* i episkop bački *Irinej*, koji su predstavljali Srpsku pravoslavnu crkvu. Sudionici su se složili u mišljenju da u sadašnjem europskom okruženju crkve moraju ojačati svoje kršćansko svjedočenje time što će na - vještavati evanđelje i unapređivati temeljne vrijednosti kao što su poštivanje života i obitelji. Neophodan uvjet za javno djelovanje crkava jest da im se u svakoj zemlji prizna njihov pravni i institucionalni status.

POZIV NA JEDINSTVO: Ujedinjenje Europe moći će biti okvir u kojem će, preko razmjene iskustava i saznanja, u razdoblju tranzicije koju živi balkanska regija biti moguće doprinijeti pomirenju između različitih nacija i rješavanju teških gospodarskih, društvenih i političkih problema s kojima se susreću ove zemlje.

Ujedinjena Europa je također uputila po -

ziv na jedinstvo i suradnju među crkvama u svim zemljama jugoistočne Europe, gdje zajedno žive pravoslavna većina i katolička manjina i gdje je jaka prisutnost islama. Zbog toga je neophodno intenzivirati susrete, ojačati suradnju i produbiti uzajamno poznavanje. U tom duhu i izrazito bratskom raspoloženju, prije podne u subotu 21. veljače biskupe, sudionike susreta, primio je Njegova Svetost patrijarh Srpske pravoslavne crkve gospodin Pavle. U svom pozdravu i razgovoru s biskupima, devedesetgodišnji patrijarh ukazao je na potrebu da se bude svjetlo i sol za Europu i na radikalnost evanđeljske zapovi -

ma trenutačno se prije svega koncentrirala na edukaciju za ljudska i društvena prava, na ukazivanje na slučajeve njihovog kršenja, kao i na karitativnu pomoć.

U subotu 21. veljače uvečer biskupi su se u katedrali u Beogradu priključili mladima u molitvi za jedinstvo kršćana i svjedočenjima kako živjeti kao kršćanin u Europi, i slavili su svečanu euharistiju koju je predvodio biskup *Amedeo Grab*, predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE). Tom prilikom pjevao je zbor katoličkih i pravoslavnih vjernika. Bili su prisutni kardinali *Vinko Puljić* iz Sarajeva i *Teodor Edgar McCarrick* iz

Washingtona, episkop *Irinej* i ostali predstavnici Srpske pravoslavne crkve, kao i ministar vjera u Vladi Republike Srbije prof. dr. *Vojislav Milovanović*. Na prijemu koji je priredio apostolski nuncij monsinjor *Euđenio Sbarbaro*, biskupi su se susreli s lokalnim predstavnicima političkog i društvenog života.

ZAKAZAN SUSRET U SARAJEVU: Zasjedanje je završeno definiranjem konkretnih prijedloga za djelovanje i zajedničko proučavanje, kao i zakazi -

vanjem petog susreta 2005. godine, koji će se održati u Sarajevu, kako bi se izrazila solidarnost s teškom situacijom katolika u Bosni i Hercegovini, koji nemaju podršku u problemima vezanim za njihov povratak u svoje domove. Još jednom je bilo podvučeno od kolikog je značaja za biskupe da imaju mogućnost svoja pastoralna iskustva i poteškoće razmijeniti u sličnom okruženju kolegijalnosti i bratstva. Iskrena zahvalnost bila je izrečena beogradskom nadbiskupu monsinjoru *Stanislavu Hočevaru* za napore u organizaciji susreta, kao i za topao i velikodušan prijam ove inicijative CCEE.«

jedi da se molimo i da volimo i svoje prijatelje i neprijatelje. Zbog toga kršćani moraju neprestano težiti miru i pravednosti.

KAKO ŽIVJETI KAO KRŠĆANIN U EUROPI: Ekumenska suradnja predstavlja jedan od ključnih elemenata u pristupu rješavanju poteškoća u regiji. Predstavnici Karitasa i Katoličke službe za pomoć (Catholic Relief Service, USA) predstavili su, naime, rezultate studije o stanju u regiji Balkana i naročito Srbije, gdje je stupanj siromaštva stanovništva porastao s 2 posto u 1988. na 21 posto u 1998. godini. Zalaganje Katoličke crkve u tim zemlja -

Početak korizme

Pepelnica

Piše: v.lč. mr.
Andrija Kopilović

*Katolički svijet
s Pepelnicom
počinje
najozbiljnije i
najplodnije
razdoblje
crkvene
godine.
Tim danom
počinje
korizma, a na
neki način na
Veliki petak
završava*

Poštovani čitatelji, uistinu sam radostan što mogu s vama podijeliti ovo razmišljanje za početak korizme koje je ovako lijepo objavio *prof. T. Ivančić* u svojoj knjizi »Oaze života«. Možda djeluje za profil ovakvoga tjednika prenaplašeno vjeronički, ali... neka na stranicama ovoga lista ponekad bude i ovakvih članaka jer ako nas naš tjednik ne hrani i duhovno, čini mi se da će biti bitno siromašniji. Znam, da se neki s tim ne slažu, ali zar se mora čitati sve što je u tjedniku pisano?! Ipak, za nas kršćane ovo što slijedi je vrlo važno.

Katolički svijet s Pepelnicom počinje najozbiljnije i najplodnije razdoblje crkvene godine. Tim danom počinje korizma, a na neki način na Veliki petak završava. Zato je početak i kraj korizme označen najozbiljnijom pokorom, tzv. strogim postom i nemrsom. Strogo postiti znači samo jedanput na dan do sita se najesti, a ne mrsiti – znači ne jesti meso, niti mesne prerađevine. Tko post shvati kao zakon, dovoljno je da izvrši to što Crkva od njega traži. No, sasvim je normalno da će svaki vjernik daleko ozbiljnije shvatiti taj poziv Crkve na post, pokoru i nemrs. Crkva se nada da će svaki vjernik strože postiti, možda ništa ne jesti ili pak o kruhu i vodi proživjeti taj dan.

PRIVREMENO ODRICANJE: Brojni se kršćani u korizmi odreknu svih 40 dana nečega što im je osobito drago, npr. mesa, alkohola ili cigareta. Neki su se, upravo odričući se u korizmi, uspjeli osloboditi ovisnosti o drogi. Ima onih koji odluču, da će u korizmi ranije ustajati i da neće gledati televiziju. Ozbiljni kršćani u korizmi ne slušaju zabavnu glazbu nego klasičnu i ozbiljne govorne programe. Neki si kršćani zadaju osobitu pokoru, odluču osloboditi se nekoga grijeha i pogreške, u svoj život na- stoje uvesti neku korisnu naviku.

Tijekom korizme pokušaju biti vrijedni u poslu, samozatajni, strpljivi prema svojim ukućanima, šutljivi i vrijedni.

Velik broj kršćana odluči da će u korizmi svaki dan desetak minuta čitati Sveto pismo. Brojne su obitelji koje u korizmi odluču da će navečer uvesti obiteljsku molitvu, ili da će svaku večer zajednički u obitelji moliti krunicu. Jedni odluču na početku i na kraju korizme dobro se ispovjediti, i tako u te dane biti osobito čistima. Djeca obično odluču da će se tih dana odreći slatkiša i bombona, da će se odreći nekih igara koje su im smetale da napišu školske zadaće. Ima mladića i djevojaka koji će se u korizmi odreći izvanjskih načina izražavanja svoje ljubavi, poljubaca i zagrljaja, ima bračnih drugova koji odluču da će u korizmi govoriti jedno o drugom samo pozitivno i dobro.

NOVO PROLJEĆE ŽIVOTA: Neki odluču svaki dan, ili pak nekoliko puta tjedno, poći na svetu misu. Drugi pak odluču na početku korizme da će svaki dan naći pola sata vremena za molitvu, za razgovor s Bogom, za ozdravljanje svoga duha, za liječenje svoje savjesti, intelekta i srca. Svi su dakle pozvani da u korizmi nešto posebno naprave, da zaoru neku osobitu brazdu svoga života, i posiju novo sjeme u svoje dane, mjesece i godine. Nad svima, već na Pepelnicu, lebdi Isusova riječ koja zove: »Kraljevstvo Božje je pred vratima, obratite se i vjerujte Radosnoj vijesti«. Zato se i kod posipanja blagoslovljenim pepelom na Pepelnicu kaže onome koga se pepeli: »Sjeti se čovječe da si prah i da ćeš se u prah vratiti«. Ili pak druga rečenica: »Obrati se i vjeruj Radosnoj vijesti«.

Korizma, dakle, nije vrijeme žalosti, nego novo proljeće života. Ona donosi nove šanse, nadu da čovjek postane drugačiji, da u svo-

me životu ispravi ono što ga je do sada mučilo, da postane zdrav, plemenit i dobar. Korizma je vrijeme kad čovjek može ozdraviti svoju dušu, i disciplinom u jelu, piću i radu iscijeliti svoju psihu, ali i svoje tijelo. To su trenuci kad on može čitavo svoje biće očistiti, skinuti teret sa savjesti, ali i s tijela, kao i teret krivih emocija i maštanja, te teških misli i briga.

SPOMEN NA POKORU: Pepelnica je ostala kao spomen na pokoru koju su činili Židovi tijekom svoje povijesti. Veliki sveci i pokornici Starog zavjeta znali su se obući u kostrijet od grube kono- plje, posuti glavu pepelom, i leći u prah u znak da su sagriješili i da žele popraviti svoj život. Prah označuje da je čovjek bez Boga samo gomila praha koja se raspadne i zauvijek nestane. Tek u Božjoj svemoći i ljubavi taj prah postaje čovjekovo tijelo i duša, i neraspadljiv, besmrtn i vječan. Zato taj prah, koji se zove čovjek i koji je smrtan i loman, treba neprestano Božju prisutnost i snagu Duha Svetoga da učini čovjeka nepobjedivim i besmrtnim. Korizma je i uspomena na četrdesetdnevni Isusov pokornički boravak u pustinji, te na četrdeset godina hoda Izraelaca kroz pustinju da bi mogli ući u Obećanu zemlju.

Korizma koja počinje na Pepelnicu vrijeme je velikih obećanja i nada. Tada bi trebalo napraviti zakret života. Najprije odreći se grijeha, priznati ih i oprostiti onima koji su te povrijedili. Zatim zamoliti neka Duh Sveti ispuni prostore duše, zamoliti Boga neka osvježi i izliječi dušu, tijelo i duh, a onda početi živjeti pozitivno i vidjeti da je zaista moguće biti sasvim drugačiji čovjek, svet, da je moguće svega se odreći i biti slobodan u srcu, da je moguće prihvatiti život s križevima, mukama, smrću i bolestima, te postati zdrav, vječan i neuništiv. Tko je dobro iskoristio korizmu, taj postaje iskusni kršćanin, vjernik i čovjek. Tako Uskrs na kraju korizme postaje ne samo slavlje Isusova uskrsa i nade u naš, nego također novi početak, proljeće vlastitog života, proljeće zdravlja, humanosti i plemenitosti.

Igor Mandić KNJIŽEVNOST I MEDIJSKA KULTURA

Izabrani eseji

(»Nakladni zavod Matice hrvatske«, Zagreb, 1984.)

U knjizi izabranih eseja *Igora Mandića* nije riječ o tome da se prikaže i problematizira stanje i situacija književnosti u medijskoj kulturi, nego da se pokaže pokušaj esejističkoga pristupanja iz obzora strogo književne problematike u područje problematike medijske kulture, one koja nas toliko bitno određuje, koliko nas je i književnost bitno oblikovala.

Konzervativni duh esejistike, koja se ušančila u razmišljanje i pisanje isključivo o »priznatim« umjetnostima, dugo je vremena sprečavao književne mislioce da u novoj stvarnosti prepoznaju svoj novi predmet. Naša esejistika bila je svojedobno zatečena fenomenima trivijalne književnosti, stripa, erotskih revija, radiofonije, rock-glazbe, a pogotovu televizije. Masovnu i medijsku kulturu prepoznao je Igor Mandić kao svoj novi predmet, a što će također »poći za perom« i *Bogdanu Tirnaniću* u njegovim izvršnim knjigama »Coca-Cola art« 1989., i »Ogled o Paji Patku« 1989., dok je *Branimir Donat* u svome djelu »Osporeni govor ili

egzotika svakodnevnog« još davne 1970., analizirao kriminalistički roman, strip, mitologiju revolucije i heroje kao mitove.

Mandićeva knjiga započinje esejom »Promatranje jasnosti u pripovijestima Ivana Slamniga« kojim se tematiziraju neka od Slamnigovih književnih pitanja kao njegov odnos prema mogućnosti, apsurd i prirodi. U eseju »Analitika pjevača: slijedom stihova Ota Šolca«, Mandić razvija svoje tvrdnje zasnovane na sljedećim hipotetičkim principima: 1. svijet je predmet pjesme 2. pjesma postavlja predmet svijeta 3. pjesma je samopribiranje 4. pjesma je traženje svega što je čovjek izgubio 5. pjesma je naša istina. Slijede eseji o »Krlješnim 'Baladama' i razlozima govora«, »Od pastore do ironije: o prozama Slobodana Novaka« i »Urbana mitologija«, a potom esej »Tradicijska i sadašnjost đavola, od Satane do Freuda, od Kaldeja do Danikena«. O avangardnoj glazbi Mandić piše u eseju »Rekonstrukci-

ja projekta Druge glazbe«, a svoju analizu zasniva na promišljanju o održanim koncertima Ansambla za suvremenu glazbu »AzSG«. Knjiga se nastavlja esejom »Mitologija svakidašnjeg života« kojim Mandić tematizira poetiku svakidašnjice, koja otkriva težnju suvremenog čovjeka da makar i u njenim okvirima na jedan nesvjestan, ali kolektivan način transcendiraju profanost u koju je uronjen. Mandić ovdje istražuje masovnu kulturu kao rodno mjesto novih mitova (filmske zvijezde, sportaši, rock-muzičari, svakodnevni eros, kultura »mladosti«, suvremena tehnologija, happy end, ali i masovne ubojice i teme nasilja) iznoseći tvrdnju, kako ništa bitno nije promijenilo karakter ljudskih imaginarnih moći, te da jedino »apokaliptičari« (prema terminu *U. Ecoa*) odbijaju današnju civilizaciju. »Medijska kultura kao 'sadržaj' Tesline galaksije, nova je i sveobuhvatna planetarna kultura, koja odlučno obilježava svršetak 20. stoljeća«, piše Mandić u eseju »Šok sadašnjosti«, a knjiga se završava esejom »Arsen Dedić ili pjesnik na pozornici«. U ovoj knjizi Mandićeva esejistika razvija se na širokom manevarskom prostoru, otvorena svemu što je oblikovalo »duh vremena« na koncu 20. stoljeća.

Z. S.

Matija Poljaković:

»VAŠANGE«

(Naklada Hrvatske čitaonice, Subotica, 2003. / Yellowbrick production 2003.)

Glavito djelo za scensko i radijsko izvođenje jednako glasovitog pisca i jednog od najboljih znalaca i opisivača naravi i običaja, života uopće ovdašnjih Hrvata, pokojnog *Matije Poljakovića* naslovljeno »Vašange«, najzad je ne samo otrgnuto od vjeka zaborava, već je i minule godine objavljeno u formatu kompakt-diska, CD-a istoga imena, »Vašange«. Djelo je snimak igrokaza kojega je režirao *Petar Šarčević*, a snimak je nastao u produkciji Radio Za-

greba, davne 1970. godine, gdje je dugo tavorio nakon što je nekoliko puta emitiran. U predstavi su sudjelovali eminentni (mahom) subotički glumci: *Irena Jaković, Klara Peić, Dragica Ristić, Eržika Kovačević, Katarina Bačlija, Mirko Huska, Geza Kopunović, Ivica Jaković, Aleksandar Ugrinov, Petar Radovanović i Josip Bajić*, od kojih, na žalost, gotovo više nitko nije među živima. Ali ostaje snimak, ostaje sjajan tekst, vrsni dijalozi, odlična gluma, majstorska glazba za koju je bio zadužen orkestar KUD-a »Mladost«, koji je taj zadatak i uspješno obavio, a sve pod ravnateljstvom *Laze Malagurskog*. Snimak je nastao, inače, u Subotici, 1969. godine,

a potom je, kako smo i napomenuli, obrađen u Radio Zagrebu, gdje je i emitiran, i to prvi put godinu dana kasnije, dakle 1970. godine. Za tonsku je adaptaciju snimka najzaslužniji neumorni kulturni pregalac i vrijedni filmski, kazališni, i uopće kulturni djelatnik *Rajko Ljubić*, dok je za nakladu ovog zlata vrijednog ostvarenja najzaslužnija Hrvatska čitaonica – Subotica. Apsolutno nezaobilazni nosač zvuka za sve one koji se zalažu i bore za očuvanje i njegovanje kulturne i ine baštine ovdašnjega hrvatskog nacionalnog korpusa, ali i za sve istinske ljubitelje dobrog igrokaza, književnog djela, glume i umjetnosti uopće.

R. G. T.

Subotica kraj Kanjiže

Ovih dana u Kanjiži otpočelo je formiranje Regionalnog kreativnog ateljea *Józsefa Nagy*, koreografa, koji je najavio i svoj skori dolazak u Kanjižu (2007). Zatvarajući svoj orleanski krug, ovaj svjetski poznati koreograf najavio je maraton svojih predstava nastalih tijekom višedecenijskog rada u Nacionalnom koreografskom centru. Predstave će se prikazivati od Orleansa, via Pariza do Kanjiže. Predstava »Nema više neba«, sastavljena od snažnih asocijacija na Balthusove slike (francuski samouki slikar, 1908-2001), inspirirana elegičnim meditativnim stihovima *Rilkea*, pisca *Arto-a*, u Nagyovoj režiji i koreografiji igrana je nedavno u Zagrebu na sceni zagrebačkog kazališta mladih u sklopu Festivala svjetskih klasika. Nagyovim povratkom Kanjiža će dobiti neku vrstu istraživačkog studija – posebne akademije s atipičnim programom. Za izgradnju objekta Ministarstvo kulture Republike Srbije, pokrajinsko Tajništvo za kulturu, znanost i obrazovanje, te Općina Kanjiža izdvojit će nešto više od 43 milijuna dinara, odnosno oko 4 milijuna dinara godišnje za redovitu djelatnost ovog ateljea.

Jagodinski purani

Selektorica ovogodišnjeg 33. po redu kazališnog festivala »Dani komedije«, koji se održava u Jagodini (20-28. travnja), *Dragana Bošković* objavila je svoju selekciju. Ove godine u trku za prestižnog purana uz Pozorište na Terazijama, Kult i Falvi Theatar, oba iz Beograda, Kazališta »Bora Stanković« iz Vranja, Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, Užica i Kikinde, uključit će se i *Živana Popović* – Gospođa ministarka – somborskog kazališta.

A. Č.

Večer »Risa«, pučkih pjesama i slika

Somborskom Bunjevačko-šokačkom prelu u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« prethodila je ove godine književna večer na kojoj je 19. veljače predstavljena knjiga/fotomonografija *Augustina Jurige* iz Subotice – »Ris«. Bila je to i večer pučkih pjesama, a završena je otvaranjem izložbe slika nastalih na četvrtoj Likovnoj koloniji »Colorit« koju organizira HKUD »Vladimir Nazor«, a koja je minule godine održana na sallaš slikarice *Cecilije Miler*. Predstavljanje »Risa« u somborskom Hrvatskom domu bila je prva promocija ove fotomonografije u Bačkoj. (Ova je knjiga prije toga bila promovirana u Vinkovcima.)

»Ris« je fotomonografija koja slikom dočarava nekađanji najteži fizički posao u hrvatskoj zajednici na sjeveru Vojvodine, a danas su ga olakšali strojevi te ris živi samo kao redovita godišnja manifestacija u okviru proslave žetvenih svečanosti »Dužijance«. Pjesnik i publicist iz Su-

botice *Tomislav Žigmanov* je tom prigodom rekao, kako su autori »Risa« *Augustin Juriga* i *Zlatko Romić* slikom i riječima pokušali sačuvati ono što danas postoji kao priredba u obliku koji je bio od životnog značaja – jer je to donosilo kruh. »Dio našeg etnološkog nasljeđa rijetko je bio sačuvan, a i kada jest, mahom je bio prezentiran na tradici-

onalan način, kroz prikaz običaja. Ovdje se fotografijama kao suvremenim izazovom pokušavaju stvari staviti u funkciju suvremenosti. Kod bunjevačkih Hrvata je to rijetkost. Ova knjiga treba biti uzor drugima i treba nam biti narodni album kojim ćemo se moći prezentirati«, zaključio je *Žigmanov*.

Marija Šeremešić iz Sombora je rekla kako ovakva djela poput »Risa« predstavljaju oslonac nacionalnom biću koje nastoji očuvati svoj identitet. Istaknula je i kako je ova fotomonografija dokument nad čijim je fotografijama oživotvorena prošlost jednog naroda. Potpredsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća vlč. *Josip Pekanović* je, govoreći o djelu *Augustina Jurige*, istaknuo i kako »o nama ne trebaju govoriti samo drugi, već moramo progovoriti i sami.«

Večer su obogatili recitatori i članovi Tamburaškog orkestra HKUD »Vladimir Nazor«, a izložbu slika s prošlogodišnje likovne kolonije »Colorit« otvorila je pročelnica Likovnog odjela *Cecilija Miler*.

D.D.

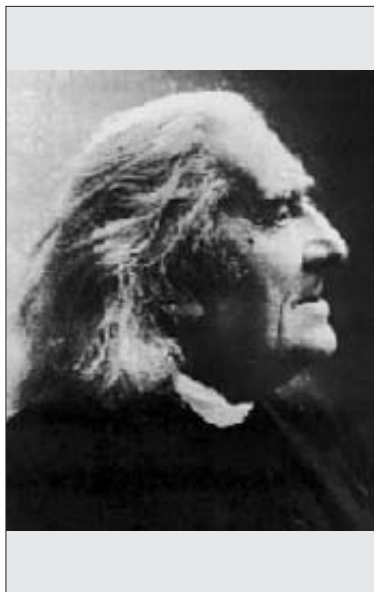
»Klapim« u Zagrebu

U okviru Revije amaterskoga filma, koji se tradicionalno održava u Zagrebu, bit će prikazan i film našega suradnika i fotografa, filmskoga djelatnika *Ivana Ivkovića Ivandekića*, bajmočkog filmskog stvaraoca i umjetničkog fotografa – u trajanju od ravno 14 minuta. *Ivandekićevo* ostvarenje naslovljeno »Klapim«, premijerno inače prikazano u okviru njegove subotičke izložbe umjetničkih fotografija u prosto-

rijama našega tjednika, prikazat će se u petak, 3. ožujka tekuće godine, u prostorijama Festivalskog kluba.

Franz Liszt

Na današnji dan je 1886. godine preminuo nedvojbeno najbitniji instrumentalistički virtuoz klasične glazbe (uz, eventualno, velikoga violinista i skladatelja *Paganinija*), *Franz Liszt*. Briljantni tehničar na glasoviru, vrsni i inventivni sklada-

telj i aranžer, Liszt potječe iz mađarsko-njemačke obitelji, i premda ga Mađari svojataju (s pravom) kao »svoga čovjeka« on je u životu veoma rijetko i relativno slabo govorio mađarski jezik. Liszt je bio i ekstremno talentirani ravnatelj, a osim glasovira je sjajno svirao još najmanje pet glazbala. Zanimljiv je podatak i taj da je 1846. godine koncertirao i u Zagrebu i doživio veliki uspjeh, kao i, uostalom, gdje god je nastupao.

Liszt je kao inicijator i utemeljitelj novih putova stajao i stoji u povijesti glazbe na početku svekolikoga glazbenog razvoja druge polovice 19. stoljeća. Osim što je stvorio nedostižan pijanistički stil, on nastavlja *Berliozov* projekt programske glazbe i pokreće nove smjerove u crkvenoj glazbi. Najglasovitija su mu djela: simfonijske pjesme (*»Les Preludes«*), simfonije (*»Faust«*, *»Dante«*), te brojne klavirske kompozicije, poput, primjerice neponovljive *»Mađarske rapsodije«*. Pisao je i mise, oratorije i kantate. Istinski genij, kako god da se uzme.

R. G. T.

Vanja Drach

Iznimno nadareni i glumi apsolutno predani doajen hrvatske kazališne i filmske scene, glumac *Vanja Drach*, rođen je u Bošnjacima, 1. veljače 1932. godine. Diplomirao je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu 1956. godine, te je potom bio član Dramskog kazališta »Gavella« od 1955. do 1956. godine. Od 1957. – 1981. član je HNK u Zagrebu, da bi nakon toga postao slobodnim umjetnikom. Kao takav, najviše je udjela svog raskošnog glumačkog talenta podario znamenitom Teatru u gostima (*Relja Bašić*), a često je nastupao i u Teatru ITD, Tuzli, Osijeku, Varaždinu i nebrojeno puta na Dubrovačkom i Splitskom ljetnom festivalu. Specijalizirao se u klasičnom antičkom repertoaru grčkih klasika, *Shakespeareovim* likovima, interpretacijama *Molierovih* komedija te *Krležinom* opusu. Dobitnik je nebrojenih nagrada za interpretaciju hrvatskih i svjetskih likova kazališne scene, a što se filmskoga angažmana tiče, ovom bi smo prigodom posebice istakli njegova maestraalna ostvarenja u filmovima: »H-8« *Tanhoffera*, »Carvo novo ruho« *Babaje*, »Za sreću

je potrebno troje« – *Rajka Grlića*, te u brojnim kratkometražnim celuloidnim ostvarenjima *B. Majera*, *Vatroslava Mimice*, *Tribusonove* i *D. Marušića*. Poklonici TV-medija s užitkom su ga gledali u ostvarenjima poput »Bijeg« (*Ž. Masarić*, 1983.), »U pozadini« (*Puhovski*, 1992.) ili serijama poput već kulturne »Dirigenti i muzikaši« *Kreše Golika* iz sada već tako (srećom) davne, 1991. godine. R. G. Tilly

PETAK

♦ Subotičko Narodno kazalište: Goran Stefanovski »Bahanalije«, scena Jadran, početak u 19 i 30;

♦ Sándor Ridek Timár Péter, »Indul o bakterhaz«, Komorna scena, početak u 19 i 30;

SUBOTA

♦ Subotičko Narodno kazalište: Dought Wright, »Toll«, scena Lajos Soltis studio, početak u 19 i 30;

♦ Subotičko Dječje kazalište: Živojin Joković, »Pepeljuga«, početak u 11 sati;

NEDJELJA

♦ Franjevačka crkva sv. Mihovila: koncert duhovne, sakralne i klasične glazbe. Za orguljama će nastupiti iznimno renomirani austrijski glazbenik *Leopold Chr. Peyr*, dok će recitativ i prozni dio koncerta posjetiteljima prezentirati glumci Drame na mađarskom jeziku subotičkog kazališta, *Hermína Erdélyi* i *Béla Kalo*;

PONEDJELJAK

♦ Subotičko Narodno kazalište, Kosztolanyi sinház, »Sor«, mala sala, početak u 19 i 30;

SRIJEDA

♦ Subotičko Narodno kazalište: Marija Karaklajić, »Lažni napad, pogrešna odbrana«, scena Jadran, početak u 19 i 30
Tibor Zoltán, »Romokon elmekedo radyogas«, scena Lajos Soltis studio, početak u 19 i 30;

ČETVRTAK

♦ Subotičko narodno kazalište: Kamen Donev, »Avion begunac«, mala sala, početak u 19 i 30;

♦ Talkshow »Kanape«, scena Lajos Soltis studio, početak u 19 i 30.

O aktualnim predstavama i jednoj hrvatskoj kazališnoj divi

Crtice iz kazališnog života

Piše: Antonija Čota

Riječ o kazalištu

U somborskom narodnom kazalištu 12. veljače premijerno je izvedena predstava »Gospođa ministarka«. Ovaj klasičan dramski tekst *Branislava Nušića* na scenu je postavio *Gorčin Stojanović*, redatelj iz Beograda. Stojanović je somborskoj publici poznat po režiji predstave »Buđenje proljeća« *Petra Vedekinda*.

Veliki je izazov za svaku glumicu igrati gospođu ministarku nakon čuvene *Žanke Stokić* za koju je Nušić i napisao ovaj tekst. Pred *Biljanu Keskenović*, somborsku glumačku heroinu (zovu je i somborsko čudo), i *Živanu Popović* redatelj je stavio vrlo velike zahtjeve izražene u vlastitom čitanju teksta. *Živana Popović*, ministrica, nije pohlepna, oblaporna, bahata ni primitivna. Ona živi u bjelini svoga vlastitoga sna o boljem (prije svega za svoju obitelj, a tek onda za nju samu), čija bjelina biva okaljana nesavršenošću svijeta u kome živi. Redatelj nam poručuje kako *Živana* nikoga ne mrzi i zato je često čak tragikomično naivna. U kazalištu je moguće sve ono što u životu nije. Kazalište je prostor želje, a ne mjesto projektiranja iluzije. *Živka* stane u teatru. Njeno ime je život. Ogleđajmo se u njenoj sjajnoj duši poručuje nam redatelj i predstava koja je sva u znaku *Života*.

NJENO IME JE DALMACIJA: »Ja sam Dalmacija« – posljednje su teatarske riječi *Zdravke Krstulović*, čuvene hrvatske kazališne dive, u čijim liku su utjelovljene sve one fine, urbane žene uzmorskog pojasa Jadrana. Sudbina se čudno, ali pravedno poigrala sa *Zdravkom* dodijeljujući joj upravo ulogu Dalmacije u *Magellijevom »Buzdi«*, njoj, rođenoj Splićanki, koja je gotovo cijeli umjetnički vijek provela upravo u rodnom gradu i njegovom kazalištu kamo

se vratila po završetku Akademije u Zagrebu. Splitska publika imala ju je prilike gledati u njenim glumačkim bravurama: *Mare* (»Kate Kapuralica«), *Charlotte Corday* (*Marat/ Sad*), *Sveta Ivana* u istoimenoj predstavi, *Helena* (*Trojanke*), *Ismena* (*Antigona*), *Desdemona* (*Othello*) i mnogim drugima. Našoj publici mnogo više je poznata preko TV serija. Rijetki su domovi u koje nije posredstvom TV ekrana ulazila *Anda Vlajina* iz »Malog Mista« ili *Gospođa Violeta* iz »Velog Mista«. Upravo ova dva

Zdravka Krstulović

Svojina oprečna karaktera dokazuju čudesnu moć transformacije koju je posjedovala *Zdravka Krstulović*. *Zdravka Krstulović* okončala je svoj životni vijek skrhanu bolešću daleko od kuće, u Varaždinskom domu socijalne skrbi za starije i nemoćne u 64. godini života.

ZAGREBAČKI ŠPIJUN: Da je umjetnički diskurs iznad svih podjela i

da umjetnost ne samo da ne poznaje granice, nego i one postojeće ruši, svjedoči kazališna scena Srbije, pa i Hrvatske. Uz spomenutu »Nevjestu od vjetra« u beogradskim kazalištima vrlo uspješno se izvodi »Uho grlo, nož«, *Ve drane Rudan*, »Kaj sad?« *B. Radakovića* i »Ribarske svađe«. Dok se prve dvije izvode na standardnom hrvatskom jeziku, ova potonja igra se na hrvatskoj ikavici u prijevodu *Ive Tijardoovića*.

U zagrebačkom satiričnom kazalištu »Kerempuh« po prvi puta od rata na ovamo, postavljem je dramski tekst jednog srpskog pisca. Ovaj put je to »Balkanski špijun« *Siniše Kovačevića* (ako izuzmemo kazališnu družinu »Belvedere« iz Rijeke, koja je 2001. godine igrala »Kontejner s pet zvijezdica« istog autora). Adaptaciju i režiju »Balkanskog špijuna« potpisuju *Mustafa Nadarević* koji tumači i jednu od uloga. *Nadarević* je zaintgrigiran vječnom pričom o zavjerama u vlastitom dvorištu i velikim strahom koji manipulira malim ljudima (sic!), malo zamijenio uloge. Čuveni *Ilija Čvorović*, lovac na špijuna, postaje *Milica Šafranek* (*Elizabet Kukić*), a njegova žena – *Danica*, *Miličin* suprug po zanimanju papučar, *Lojza Šafranek* (*Edo Vujić*). (U čuvenim Maratoncima počasni krug, u režiji *Jagoša Markovića*, umjesto braće Topalović trčale su sestre Topalovićke).

Veliko zanimanje zagrebačke publike, sudeći po pisanju tiska, ima i predstava »Kazimir i Karolina« *Ödöna von Horvatha*, rođenog Riječanina, inače jednog od najznačajnijih njemačkih pisaca tzv. Volkstücka XX. stoljeća. Ovaj zanimljiv tekst, koji se bavi smutnjom kleinbürgera u vremenu zahvaćenom ekonomskom krizom i njegovim neumitnim robovanjem kultu poretka koji vodi fašizaciji, igra se vrlo uspješno i u somborskom teatru. *Horvathove* drame (»Knjiga igara«, »Ubojstvo u Mavarskoj ulici«, »Sladek«, »Talijska noć«, »Priče iz Bečke šume«, »Mladost bez Boga«, »Tamo-amom«, »Figaro se razvodi« i druge) daju najbolje objašnjenje kako se jednom narodu mogao dogoditi Hitler, ma kako ga zvali, a somborska predstava u čitanju mlade redateljice *Ive Milošević* ipak poručuje: »A ljubav ipak taje...«

Matija Molcer, multimedijalni umjetnik

Prevodim ono što me pobuđuje

Razgovor vodio: R. G. Tilly

Teško je definirati, opisati, predstaviti našega sugovornika *Matiju Molcera* glazbenog pedagoga, vrsnoga pijanista, skladatelja avangardnih svjetonazora, likovnog umjetnika, pjesnika par excellence i vjerojatno najboljeg prevoditelja djela hrvatskih pisaca s ovih prostora na, mahom, mađarski jezik.

Kako ste uopće došli na ideju da krenete prevoditi hrvatske pisce s ovih prostora?

Najviše me interesira prijevod s bunjevačkog-hrvatskog na mađarski. Počeo sam prevodeći pokojnog *Ivana Pančića*. Potom su na red došle »Avaške godine« *Milovana Mikovića*. No, Pančićev senzibilitet i ritam nikada, po mom mišljenju nije nadmašen. Mislim na »Nadpivavanja«. Mikovićeva je, pak, poezija osebujna i na autentičnom je jeziku ovoga podneblja, hrvatskog korpusa, bunjevačka varijanta, vrvi od izvornih izraza i često rabi već neopravdano zapostavljene riječi i konotacije.

Kako je počelo to interesiranje s Vaše strane?

Svojedobno sam, tijekom studija u Zagrebu, odlično naučio kajkavski, toliko da sam čitao »Balade Petrice Kerempuha«, te sam ih, primjerice uspoređivao s prijevodom *Zoltana Czuke*, i vjerujte, to nije ni sjena izvornika. I ako postoji naznaka nečega o čemu Vam govorim, to nema vrijednost i snagu dijalektnog izraza. U međuvremenu sam, mala digresija naizgled, počeo uglazbljivati pojedine dijelove fragmenata poeme »Avaške godine«, za solo glas i tamburaški zbor. Ja sam u biti glazbenik, *Stipan Jaramazović* je moj prijatelj, pa smo skupa to mislili osmisliti, nasloviti »Prvi koncert za prim i orkestar«. To je snimljeno i to se emitiralo i danas se emitira preko HRT-a.

Tko Vas je još inspirirao, ponukao na poetsko-prevoditeljske pothvate?

Preveo sam gotovo sve što je gospodin Miković napisao, preko šest tisuća stihova, prevodio sam i prepjevavao opus mog učitelja *Lazara Merkovića*, istinskog barda poezije ne samo ovdašnjeg hrvatskog korpusa, te pokojnog *Jakova Kopilovića*, potom *Pavla Bačića*, i mogao bih reći sve bitnije pjesnike subotičkog kruga, koji su pripadali hrvatskom književnom korpusu.

Naplaćujete li svoj trud, cijeni li to itko novčanom potporom i prevodite li i prozu?

Ja to radim iz empatije i svojevrsne umjetničke sućuti prema nepoimanju poetike i umjetnosti u ovom beznadnom svijetu. Samo poeziju prevađam, samo one pjesnike čija me poetska snaga na to potiče. A za to morate poznavati zakonitosti oblika, forme, i, dakako, imati suo-

sjećanje. Uostalom, ja sam glazbeni pedagog, glazbenik, magistar sam glazbe, pijanist i skladatelj i meni je forma i ritam izuzetno bitan segment rada onoga o čemu sada razgovaramo.

Zašto, na koncu, govorite o »bunjevačkom« radije no o »hrvatskom« jeziku, kada se radi o dijalektu hrvatskog književnog jezika?

Koristim tu terminologiju ne iz pejorativnog već etimološkog razloga. To je jezik ravan ostalima, i ostalim dijalektima hrvatskoga, poput čakavskog ili kajkavskog, primjerice. To su svojim djelima dokazali *Balint Vujkov*, *Ivan Pančić*, to dokazuju *Voja Sekelj*, *Miković*, *Tomislav Žigmanov*. I dokazivat će njih još, budite uvjereni u to. Ja jesam.

Manda Karas

Bunjevačkim momcima

Oj vi momci mladi

Vi ste naša nada

Uvik ste di triba

Kod posla i rada.

On je sinak pravi

Bunjevačke grane

Pomno čuva jezik

Svoje mile nane.

Bunjevac mu otac

Bunjevka mu mati,

I didovi tvoji

Bili su Hrvati.

Svoju viru brani

A svoj narod voli

Nepravdu mu čine

I srce ga boli.

U crkvi prid Bogom

Sve se zaboravlja,

U srcima našim

Nova želja se javlja

Da možemo jednom

Ono što smo zvati

Ono što smo bili

Bunjevci Hrvati.

Danas

Ksaver Šandor Gjalski

Kroničar svog doba

Ksaver Šandor Gjalski (pravim imenom *Ljubomil Tito Josip Franjo Babić*) rođen je 26. listopada 1854. godine u Gredicama pokraj Zaboka. Njegov otac *Tito Babić* bio je vlastelin, odvjetnik, podžupan, kasnije i predsjednik Sudbenog suda u Varaždinu. Majka *Helena*, rođena *Šandor Gjalska* i *Kišzlijska*, bila je kćerka vlastelina. Gjalski je svoj literarni pseudonim preuzeo od majčine obitelji. Gimnaziju je završio u Varaždinu, pravo je studirao u Zagrebu i Beču, gdje je 1878. godine položio državni ispit. Naučio je njemački, francuski i ruski jezik. Gjalski je formiran na idejnim stečevinama ilirskog preporoda: na ilirstvu, panslavizmu i južnoslavensvu, no vrlo se brzo odvojio od političkih stajališta svojega oca, te se oduševljavao pravašima, a zatim se priklonio političkom konceptu slavenofilstva i s radošću je dočekao stvaranje zajedničke države Srba, Hrvata i Slovenaca, da bi vrlo brzo potpuno razočaran prilikama postao uvjeren federalist.

Književni krov Gjalskoga bogat je i širok. Pokriva razdoblje od više od pedeset godina: njegov prva pripovijetka »*Illustrissimus Battorych*« objavljena je 1884. godine, dok je svoj posljednji tekst »*Zagorje*« Gjalski objavio 1931. godine. Iza njega je ostala zbirka od gotovo tridesetak svezaka književne proze. Hrvatski prozni izraz, od svojih početaka koncem 18. stoljeća, dakle od opisa »*Tragedija i komedija u prirodi*« *M. A. Reljkovića*, prošao je različite faze, ali njegov zrelost počinje s djelom Gjalskog. *Šenoa* je naše književno ime vrijedno svakog poštovanja: on je prvi arhitekt našeg romana i prvi ilustrator monumentalnih karaktera naše povijesti, ali materija njegove proze još uvi-

jek ima gotovo isključivo deskriptivan karakter. »Od Ksavera Šandora Gjalskog naš prozni izraz počinje bivati stvaralački u smislu kako ga shvaća stvaralačka književna kritika, da bi se s *Matošem* objavio, prvi put, kao zaista umjetnički izraz čitavim njegovim proznim beletrističkim djelom. Nema sumnje da se i prije njega javlja stvaralačka književna riječ, ali ona je gotovo

sporadična pojava, izuzme li se djelo Gjalskog«, piše o ovome piscu književni teoretičar *Petar Šegedin*.

Gjalski ponajprije želi svojim djelom sačuvati od zaborava sjećanje na stare zagorske kurije, plemiće i pejzaže (»*Pod starim krovovima*« 1886., »*Iz varmeđijanskih dana*« 1891. godine), a zatim svojim stvaralačkim radom želi pri-

donijeti razotkrivanje stvarnosti društvenih zbivanja, ponajviše *Khuenova* vremena (»*U noći*« 1886., »*Tri pripovijesti bez naslova*« 1887., »*Bijedne priče*« 1888., »*Đurđica Agićeva*« 1889. godine). Gjalski također, osobito u kasnijim godinama, nastoji literarnim jezikom izraziti svoj pesimistički filozofski svjetonazor po kojem čovjek ne može pobjeći od svoje zle sudbine (»*Perpetuus*« 1888., »*Legenda iz dvorišta br. 15.*« 1888., »*Ljubav lajtnanta Milića*« 1915. godine). U knjizi »*Pod starim krovovima*« jasno su ocrtane gotovo sve književne mogućnosti Gjalskog: osobito razvijen smisao za pejzaž i atmosferu ambijenta, kao i živ interes za ljudske sudbine. Gjalski i u svojim kasnijim fazama piše o ljudskim sudbinama: o pogaženim i potištenim sirotanima (»*Bijedne priče*«), o čovjeku koji naglo gubi obitelj, ime i posao (»*Zadnja četiri gornjaka*«), ili o mladom neshvaćenom književniku (»*Radmilović*«). »*Bitna preokupacija* Gjalskog u pristupu društvenoj i političkoj situaciji u Hrvatskoj svodi se pri-

je svega na njegovo raščlanjivanje nas samih. Nastojeći izraziti i naglasiti svoje rodoljublje i istodobno iskazati bojazan pred odnarođivanjem i ekonomskim upropaštavanjem, Gjalski će težište problema postaviti na pitanje karaktera hrvatskog čovjeka o kojem presudno ovisi očuvanje nacionalnog identiteta, mnogo više nego o samom agresorskom činu neprijatelja«, zaključuje književni teoretičar *Miroslav Šicel* u svojoj knjizi o Gjalskom.

Ksaver Šandor Gjalski je zbog svoje vremenski duge stvaralačke prisutnosti u hrvatskoj književnosti bio nasljednikom tradicije romantizma, svoje najbolje tekstove napisao je u vrijeme realizma, a nazrijevao je modernizam objavljujući u modernističkim časopisima onoga vremena (»*Mladost*«, »*Hrvatski salon*« i »*Život*«). Gjalski je elegičar propadanja i nestanka hrvatskoga zagorskog plemstva, kritičar ondašnjeg društva, epik narodnog buđenja, tragedijske sudbine i lirik ljubavi. Iako je njegovo promatranje doista realistično, njegov je »senzibilitet romantičan«, kako to bilježi *A. G. Matoš*, dok književni teoretičar *Jadranka Brnčić* među ostalim o djelu Gjalskog piše: »U njegovoj prozi, osobito u onoj sa zagorskim motivima, neprestano prožima romantično i realistično, raspoloženje i maštu s grubom stvarnošću. Sjećanja mu imaju jako lirsko ozvučenje i bilježeći ih koristi sentimentalno-idilične rekvizite, što osobito dolazi do izražaja u opisima ugođaja i pejzaža«. Sklonost novim književnim traženjima doći će do izražaja u romanima »*Đurđica Agićeva*« i »*Radmilović*«, gdje Gjalski dodiruje neke teme koje su već načeli *Šenoa* i *Kovačić*, ali koje će tek razviti mlađe generacije, a to je ponajprije konflikt hrvatskog intelektualca s njegovom društvenom sredinom. Ksaver Šandor Gjalski bio je od 1909. do 1918., predsjednik Društva hrvatskih književnika, a umro je 9. veljače 1935. u Gredicama. Uvijek će nam ostati zanimljiv kao kroničar svog doba i kao unositelj novina u hrvatsku književnost.

Priredio: Z. Sarić

Sanja Toth-Špišić i Zoran Juranić u SNP-u

Osječka diva u Novom Sadu

*Zajedno s maestrom Juranićem imala sam iznimnu čast da nakon groznog rata budem prva kazališna umjetnica iz Hrvatske na sceni novosadske nacionalne kuće. Apolitična sam i smatram da umjetnost nema granica * Moja je politika umjetnost i upravo sam tu prekrasnu potvrdu doživjela u Novom Sadu – priča oduševljeno Sanja*

Simboličan datum, petak 13. veljače, pamtit će se po gostovanju hrvatskih kazalištaraca na sceni novosadske nacionalne kazališne kuće, prvom od izbijanja ratnih sukoba na ovim prostorima početkom devedesetih.

Primadona osječkog HNK *Sanja Toth-Špišić* te dugogodišnji ravnatelj osječke Opere i trenutačni ravnatelj zagrebačke Opere, maestro *Zoran Juranić*, gostovali su u Srpskom narodnom pozorištu (inače najstarijoj nacionalnoj kući naroda bivše Jugoslavije, osnovanoj 1861.) u produkciji opere Jakova Gotovca »Ero s onoga svijeta«. Predstavu je režirao sjajni dramski redatelj Egon Savin, kojemu je ovo i prva operna režija. Sanja je uspješno igrala Đulu i s maestrom Juranićem »pobrala« gromoglasne ovacije i pljesak zahtjevne novosadske publike.

OBASUTA RUKOLJUBIMA:

Suradnja osječke sopranistice i novosadskog kazališta započela je u siječnju kada je trebala kao zamjena »uskočiti« u operu »Madame Butterfly« kao Cio-Cio San. No zbog određenih okolnosti tada je suradnja odgođena, ali je dogovoren »Ero s onoga svijeta« u veljači. Inzistiranje uprave novosadske kuće na suradnji s Osijekom temelji se na sjajnim vezama nacionalnih kuća ovih gradova, uspješno ostvarivanim do devedesetih.

Nakon groznog rata koji nas je sve pogodio, suradnja između Osijeka i Novog Sada je prestala, a sada je Srpsko narodno pozorište iznimno zainteresirano da se ta

Kazališna otmjenost

Publika Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu zna za red kada dolazi u svoju nacionalnu kuću. Čak i mladi od 14-15 godina dolaze na predstavu u odijelima s kravatom, a dugu kosu vežu u rep. Znači, drže do nekakvog starog bontona – govori Sanja.

Sanja Toth-Špišić: Svojim glasom dokazujem da umjetnost nema granica

suradnja nastavi, jer svojedobno je velik broj pjevača i redatelja iz Vojvodine i Srbije gostovao u našem kazalištu. To je najnormalnija pojava da umjetnici cirkuliraju među teatrima. Tako sam imala čast da, uz maestra Juranića, budem prva umjetnica iz Hrvatske koja je nakon rata stala na pozornicu novosadske kazališne kuće. S obzirom na to da sam apolitična, smatram da umjetnost nema granica. Moja je politika umjetnost i upravo sam to doživjela u Novom Sadu – priča Sanja koja je u glavnom vojvođanskom gradu primljena kao prava primadona. Obračalo joj se starim, danas gotovo zaboravljenim manirima, pa je bilo i ljubljena ruke.

VRHUNSKI TIM: Posebno se je dojmi la disciplina i red koji vlada u SNP-u te agilna nova uprava: upravnik *Milivoje Mladenović*, pomoćnik upravnika *Svetislav Jovanov*, umjetnički direktor *Aleksandar Milosavljević* i direktor Opere *Dušan Mihajlović*. Od njih pa do kolega solista i članova zbora, Sanju su svi iznimno lijepo primili.

O radu, suradnji i odnosima među suradnicima mogu govoriti samo u superlativu. Potrudili su se da ništa ne nedostaje pa tako ni medijske pozornosti. Sve tamošnje televizije, radiostanice i novine najavile su operu. Džingl je išao otprilike ovako: »Prvi put gostuju umjetnici iz Hrvatske! Primadona Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, gospoda Sanja Toth-Špišić...! Pa dugačak uvod u moju biografiju, a isto tako o maestru Zoranu Juraniću. Bila sam ugodno iznenađena – kaže Sanja opisujući zgradu SNP-a kao velebno zdanje suvremene arhitekture, koje prije podsjeća na veliku kongresnu dvoranu, nego na teatar na kakav smo navikli. Pozornica je trostruko veća od osječke, doznajemo, a najveće gledalište ima oko 1.000 mjesta. Orkestar je velik kao i zbor u kojem pjeva 80-ak osoba, a kuća ima 600 zaposlenih. Dakako da je »gušt« pjevati na prostranoj pozornici kada vas gleda tolika publika koja vas na kraju podari poklicima »Bravo!«

Drago mi je što sam uspjela svojom umjetnošću i glasom reći da umjetnost nema granica i da je umjetnost najbolji put prema miru – završava Sanja Toth-Špišić koja će nastaviti suradnju s novosadskim Talijanim hramom.

Ivana Draganić

Trema u »Tremi«

Ime kazališnog kafića je »Trema«. On je otvorenog tipa poput kazališne kavane u osječkom HNK. I jedino je tamo dopušteno pušiti u cijeloj zgradi teatra! Kafić je velik i u ponudi ima hranu – spoj talijanske i francuske kuhinje, vegetarijansku ponudu, a sve iznimno lijepo dekorirano, ukusno i jeftino. No, najduhovitije je ime. Nekako su se svi okupljali u »Tremi«, ne znam zašto – kroz smijeh kaže Sanja Toth-Špišić.

Afirmacija književnosti podunavskih Hrvata u Zagrebu

Potvrđeni zreli dometi

Na poziv Hrvatske kulturne zaklade i uredništva tjednika za kulturu »Hrvatsko slovo«, kao i Matice hrvatske u Zagrebu su na književnim večerima gostovali hrvatski pisci iz Vojvodine *Jasna Melvinger, Milovan Miković, Petko Vojnić Purčar i Lazar Merković*.

Na tri odvojene književne večeri predstavljeni su temeljni i suvremeni razvojni smjerovi hrvatskog književnog pisma na našim panonskim prostorima od Subotice do Srijema.

O OPUSU DR. ANTE SEKULIĆA: Na tribini »IV. susret s hrvatskim književnikom« održanoj 17. veljače u Hrvatskoj kulturnoj zakladi, subotički književnik Milovan Miković prikazao je pjesničko i znanstveno stvaralaštvo doajena književne i znanstvene riječi u bačkim Hrvatima, akademika dr. *Ante Sekulića*. »U beskrajnu nizine, uspostavljajući granice svoga jezika, dr. Sekulić utvrđuje granice svoga svijeta pokazujući do koje mjere je točna tvrdnja Heideggera o jeziku kao kući bitka, te da čovjek, ukoliko ne uspostavi razliku između bitka i bića, ostaje 'bez zavičaja' i nužno je stranac u ovom svijetu, pa dospijeva u 'tuđinu', upravo u čežnji za izgubljenim zavičajem«, rekao je među ostalim Milovan Miković na književnoj večeri, govoreći o djelu dr. Sekulića, a potom je istakao kako je »dr. Sekulić vidno pridonio hrvatskoj kulturi i znanosti i u tom se smislu s njime može mjeriti mali broj pojedinaca, i ne samo onih iz redova podunavskih Hrvata, pa neće biti pretjerano ako zamijetimo da ni mnoge institucije i udruge Hrvata, posebice iz njegova zavičaja, nisu ostvarile prinose kao što ih je on imao na prepoznavanju, skupljanju i predstavljanju vrijednosti nacionalne kulture«.

DRUGA VEČER: U palači Matice hrvatske 18. veljače predstavljene su knjige *Jasne Melvinger* »Ta renesansa ne još kao posljednja šansa« i »Moderna i njena mikrija u postmoderni«, *Milovana Mikovića* »Iznad žita nebo« i *Petka Vojnića Purčara* »Putovanje prema Crnom moru« i »Put u Egipat«. O knjigama vojvođanskih pisaca govorili su *Branimir Donat, Tonko Maroević i Lazar Merković*. Po povratku iz Zagreba književnik Lazar Merković je rekao kako je znakovito, da su sve ove knjige objelodanjene kao rezultat tijesne stvaralačke suradnje između nakladnika iz Subotice »Hrvatske čitaonice«, *Novoga Sada* »Svetova« i Zagreba »Dora Krućeva«, što ovom nakladničkom pothvatu daje osobit prinos razvijanju uzajamnih kulturnih veza.

FINALE: Na trećoj književnoj večeri,

Milovan Miković, Lazar Merković, Jasna Melvinger i Petko Vojnić Purčar u Zagrebu

koja je održana u Hrvatskoj kulturnoj zakladi 19. veljače, o djelu vojvođanskih književnika – *Jasne Melvinger, Milovana Mikovića, Petka Vojnića Purčara i Lazara Merkovića* govorili su *Đuro Vidmarović, Branimir Bošnjak, Božidar Petrač i Stjepan Šešelj*, dok je stihove i prozu iz njihovih djela govorio glumac *Tomislav Martić*. Prema riječima Lazara Merkovića

književni su teoretičari na ovoj večeri zorno istaknuli jednodušnu ocjenu o zavidnim, zrelim i vrijednim dometima suvremene književnosti Hrvata u Vojvodini, što će sigurno rezultirati pozivima za gostovanja i mladih hrvatskih književnika iz Vojvodine, koji su već odavno dobili potvrdu relevantne književne kritike za svoj stvaralački rad.

Z. S.

Nasmijana zbilja

Karikature koje mame osmijeh

Pod nazivom »Da nije maska najbolje lice?« u Galeriji Subotica 19. veljače otvorena je izložba karikatura autora *Pála Lephafa*. Posjetitelji izložbe imaju priliku pogledati duhovite portrete poznatih Subotičana – *Sándora Töröka, Zoltána Siflisa, Nándora Szilagyija* i mnogih drugih. Za ovu priliku Lephaf je posebno nacrtao i portret Danila Kiša, jer se on daleko prije svih predstavio kao srednjoeuropski pisac. I sam Lephaf ističe da je promišljanje u srednjoeuropskom duhu koncepcija cijele izložbe, te da nije slučajno što su njegovi prijatelji muzičari pod vodstvom *Árpáda Bakosa* izveli kompoziciju pod nazivom »Srednjoeuropski put ili Južni vjetar«. Sam Lephaf kaže kako u metaforičnom značenju za njega nema ništa ljepše od okruženja srednje Europe i njenog bogatstva u jezičnom, glazbenom, likovnom, književnom i uopće kulturnom smislu. »Tako sam se i ja trudio da svoje likove tretiram, ali prije svega oni moraju biti prepoznatljivi za sredinu i ne mogu biti svedeni na sam crtež, nego njihovi likovi moraju imati malo špirta i vitriola u sebi, a sve opet tako, da ti likovi ne budu ni suviše gorki, a ni previše sladunjavi. U tome treba naći mjeru i ako se ona postigne

i ako lik sliči na onoga koga predstavlja, dakle, ako se pogodi njegova suština, ono što taj čovjek nosi u sebi, onda sam kao karikaturista uspio. Uopće, nacrtati lice, nacrtati portret veliki je izazov«, kaže Pál Lephaf.

Na otvorenju izložbe književnica *Ildikó Lovas* čitala je odlomke iz proze Danila Kiša, koji je sebe smatrao srednjoeuropskim piscem daleko prije mnogih drugih. »Na tom putu raspeća, bilo da se bavimo književnošću, ili kao ja karikaturom, važno je prekoračiti sebe. Morao sam naučiti da se smijem prvo sebi i tek odonda 'možda' imam pravo da se smijem i drugima. Crtanje portreta moje je zadovoljstvo, a kako od 1973. godine radim u novinama »Magyar Szó«, nastojim karikaturom komentirati stvarnost oko sebe«, rekao je autor karikatura Pál Lephaf. Ovu izložbu organizirala je lokalna samouprava, a Ildikó Lovas, članica IO Skupštine Općine Subotica, zadužena za kulturu i informiranje, rekla je kako osmijesi prisutnih na otvorenju izložbe najbolje govore o tome koliko je izložba uspjela. Izložba traje do 4. ožujka.

N. Šćepanović

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO SE OČNI KAPCI STALNO MIČU?

Očni kapci su u neprekidnom pokretu, stalno se dižu i spuštaju. Njihov zadatak je zaštititi oči od prejake svjetlosti, od prašine, trunčica itd. Ako nam nešto upadne u oko, kapak nam pomaže da se toga oslobodimo, jer češćim treptanjem olakšava rad suznih žlijezda. Očni kapci su zaštitni organi našeg čula vida – očiju. Pokreti kapaka mogu biti refleksni – neovisno od naše volje, ili hotimični – kada namjerno zažmurimo. Da nije kapaka, oči bi nam često bivale oštećene. Kapci raspoređuju suze po cijelom oku da peru rožnjaču, koja uvijek mora biti providna kako bismo dobro vidjeli.

ZAŠTO KAMILA IMA GRBE?

Kamila je životinja koja živi u pustinjским predelima. Ona često po cijele dane ne može doći do hrane i vode, pa zato ima grbu koja joj služi kao ostava. Kada ima što jesti, kamila uzme mnogo hrane i smjesti je u grbu u obliku masnih naslaga koje kasnije troši. Postoji jednogrba i dvogrba kamila. Jednogrba živi u Africi, a dvogrba u Aziji.

ZAŠTO MINERALNA VODA »BOCKA«?

Mineralne (kisele) vode imaju razne sastojke, a među njima i takve koje stvaraju mjehuriće kada otvorimo flašu i »bockaju« nas. To je, ustvari, jedan gas koji teži izaći iz vode, pa zato u mjehurićima hitro leti ka vrhu čaše. Mineralne (ljekovite) vode potječu iz dubokih prirodnih izvora. Dok dopru do površine, one na svome putu nailaze na razne minerale, rastvaraju ih i nose dalje. Zato ih nazivamo mineralnim i otuda im ljekovito svojstvo. Ono što »bocka« u mineralnoj vodi je ugljen-dioksid koji je bio zarobljen u vodi, a čim bocu otvorimo, on se naglo sjedinjuje sa zrakom. To je »bockanje« koje osjećamo u ustima kad pijemo mineralnu vodu.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

ĐAČKI BISERI

- »Zašto sada oblačiš džemper?«, pita učiteljica učenicu.
»Zato što mi je vruće!«, glasi odgovor učenice.«
- Na satu hrvatskog jezika:
»Ubrao sam lijep šareni cvijet«.
»'Lijep' je šareni opisni pridjev«, odgovor učenice.
- Kontrolni zadatak iz hrvatskog jezika:
Odredi rečenice po značenju:
»Hej, ne bježi!« – VABIČNA rečenica.
»Cijela površina nemirnog mora je poprskana zlatnim zracima.« – TOČKASTA rečenica.

Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu Stanislava Stantić Prčić

PRVI HRCKOV MASKENBAL

Točno prije tjedan dana, u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« održan je prvi Hrckov maskenbal. Učenici osnovnih škola »Matko Vuković« iz Subotice, »Ivan Milutinović« iz Subotice i Male Bosne, »Sveti Sava« iz Subotice i Bikova, »Matija Gubec« iz Donjeg i Gornjeg Tavankuta i Ljutova, »Vladimir Nazor« iz Đurđina i »22. oktobar« iz Bačkog Monoštora, uistinu su očarali svojom maštom, kreativnošću i originalnošću.

Žiri je bio pred veoma teškom zadaćom; izabrati četiri najbolje, među stotinu prekrasnih maski. Osim prve četiri nagrade - obroci u McDonald's-u, druge četiri bile su po dvije karte za kino, a u okviru treće nagrade, šestero djece dobilo je po jednu knjigu.

Djeco, bili ste zbilja divni, i nadam se da se vidimo i sljedeće godine na istom mjestu.

I. P.

Četiri najbolje maske

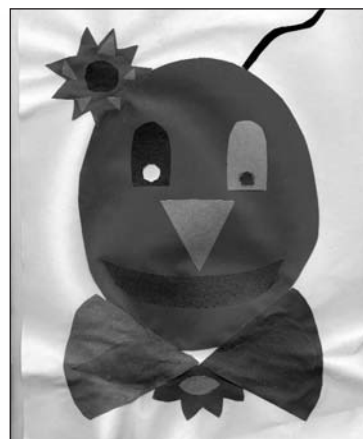
Kristina Vojnić Purčar, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

KAKO SU SE UPOZNALI MAMA I TATA

Bilo je ljeto. Mama je sjedila u kafiću u koji su ušla dva mladića. Jednoga od njih mama je poznavala. On je upoznao moju mamu s mojim tatom. Nekoliko godina su se povremeno družili, da bi se na kraju počeli i zabavljati. Zabavljali su se oko pola godine, poslije čega je uslijedila veridba, a potom i svadba.

Kasnije sam se rodio ja – Ivan Benčik.

Ivan Benčik, III. b
OŠ »Matija Gubec«, G. Tavankut

Ivana Rakić, IV. b
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

I. Koje su riječi suvišne?

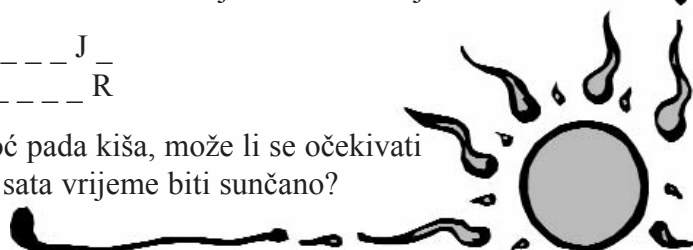
A	B
metar	množenje
kilometar	dijeljenje
centimetar	brojenje
milimetar	oduzimanje
mililitar	zbrajanje

Zadatak pripremio: Dujo Runje

II. Ispremještaj slova i dobit ćeš jedno žensko i jedno muško ime:

AMJAIR — M _ _ _ J _
REVOIL — O _ _ _ _ R

III. Ako u ponoć pada kiša, može li se očekivati da će nakon 72 sata vrijeme biti sunčano?

Skupocjeni sjaj žutog metala

Zlatna groznica

Piše: Dražen Prčić

U povijesti ljudskog egzistiranja na matičnom planetu niti jedan »element« iz njene »utrobe« nije dosegao veću statusnu vrijednost u materijalnoj spoznaji pripadnika najnaprednije živuće vrste. Ima ih rjeđih, vrednijih i skupocjenijih, ali u podsvijesti prosječnog *homo sapiensa*, dragocjeni metal žućkaste boje ostaje na pijedestalu najvrednijeg ukrasa. Jer u pitanju je ipak, njegovo veličanstvo – Zlato!

ZLATO: *Au* (kemijski znak) – naziv potječe od latinske riječi *Aurum* 196.97 (atomska težina) 79. – (atomski broj) 2-8-18-32-18-1 (konfiguracija elektrona)

Zlato pripada skupini prijelaznih elemenata i jedan je od najsavjetljivijih i rastegljivijih od svih poznatih metala. Primjera radi kovanjem se može »stanjiti« do nevjerovatnih 0,000013 cm, dok bi se od 29 grama ovog vrijednog metala mogla načiniti žica duljine 100 km! Također, zlato je iznimno meko (tvrdoća 2,5-3) i posjeduje izuzetna svojstva provodnosti topline i električnosti. Točka topljenja zlata je na 1064 C, ono ključa na 2808 stupnjeva Celzija. Zbog svojih »magičnih svojstava« ekstremne otpornosti na vanjske prirodne utjecaje (toplota, zrak, vlaga) doseglo je kulturni položaj materijalističkog vrednovanja.

EKVIVALENT MATERIJALNE VRIJEDNOSTI: Zbog svoje rijetkosti u prirodi, zlato je 75. po redu prema rasprostranjenosti, ovaj dragocjeni metal postao je valutnom mjerom kojom se određuje vrijednost novca u monetarnim transakcijama. Mjera vrijednosti zlata izražava se u jedinici zvanj unca, koja je ekvivalentna težini od 31,1 grama, dok se kvaliteta izražava u karatima.

ZLATNA GROZNICA: Fenomen ljudske opčinjenosti zlatom datira još od davnih vremena iz starih civilizacija poput etruske, minoske, asirske i egipatske. No, iako je bilo nadasve vrednovano i cijenjeno, zlato je svoj istinski »zlatni trenutak« doživjelo tek u novije doba, u vremenima velikih zemljopisnih otkrića i osvajanja. Znakoviti su pohodi španjolskih konkvistadora (osvajča) po Latinskoj Americi koji su se planski organizirali radi bogatih tovara otetog zlata od lokalnog domorodačkog stanovništva. Nije bio rijedak slučaj da su brodovi znali i potonuti uslijed pretovarenosti na dugačkom prekocean-skom povratku. Ali najčuvenija zlatna groznica zahvatila je SAD u periodu središnjice 19. stoljeća, kada su se tisuće »ispiraća i tragača« zaputili u obećani novi svijet, u potrazi za srećom i bogatstvom. Brojna literarna štiva, koja su izumom filma prenesena i na veliki ekran, ispričala su brojne tragične sudbine »nesretnika« koji su skončali svoje živote snivajući svoj »zlatni san«.

ZAŠTO VOLIMO ZLATO: U čovjekovoj psihi je želja i potreba za uljepšavanjem svoga bića, a zlato je još uvijek neprevaziđeni materijal za proizvodnju nakita. Na određeni način prvi dodir sa zlatom imamo gotovo od rođenja, kada nas rodite-lji i ostala rodbina od prvih dana egzistiranja izvan materinske utrobe počinju »kititi« narukvicama, naušnicama i lančićima

žućkastog dragocjenog metala. Zlato je zbog svoje općeprihvaćene stališke vrijednosti postalo sastavni dio ljudskog tijela i njegovo je prisustvo postalo posve normalnom pojavom koja uopće ne skreće pretjeranu pozornost u očima drugih. Naravno, isključuju se »lančuge« od nekoliko stotina grama, iznimno popularne u specifičnim kategorijama ljudske populacije. Naj-svečaniji trenutak u »vezi« čovjeka i zlata je akt vjenčavanja budućih supružnika koji se, u procentualno najvećem broju slučajeva, »verificira« zlatnim prstenjem, popularnim *burmama*. Poslije svečane ceremonije uzajamnog stavljanja na domali prst ruke, zlato nije više samo nakit već i znak pripadnosti voljenoj osobi, potvrđen u zalogu danog zavjeta pred svjedocima.

POZOR: NIJE ZLATO SVE ŠTO SJA!: Dobro znana narodna poslovice ima svoju duboku opravdanost u praktičnom upozorenju svim ljubiteljima zlata da pomno provjere kvalitetu produkta koji namjeravaju kupiti. Napredna tehnologija praktične znanosti unaprijedila je »alkemiju« proizvodnje brojnih malo vrijednih surogata ovog dragocjenog metala, otvarajući brojne mogućnosti za obmanu lakovjernih »zlatoljubaca«. Odlučite li se kupiti vredniji komad zlatnog nakita, potražite željeni artikl samo u zlatarnama i juvelirnicama i zatražite provjeru kvalitete uz garanciju trgovca.

Jer zlato je ipak zlato!

Moje putovanje

Perugia – grad stranaca

Piše: Antonija Vaci

Ovog tjedna primila sam diplomu o uspješno položenom kursu talijanskog jezika. Poštar ju je donio u plastičnoj posudi valjkastog oblika. Na diplomi je pokraj gomile službenih stvari bio i suhi žig grada sveučilišta – *Perugie*.

Crkva Marije od Anđela

Perugia se nalazi u Italiji (Umbrija). To je mali, stari gradić u kojem je centar pretrpan trgovinama, a ostatak grada čine obiteljske kuće.

Ljudi u Perugii žive od tvornice čokolade »Perugina« i od stanarine koju plaćaju polaznici sveučilišta za strance u Perugii. Univerzitet za strance u Perugii je poznat u cijelom svetu.

Tu dolaze mladi iz Australije, Amerike, Nigerije, Turske, Kine, Japana, Francuske..

Perugia

Starim imenom Perusia, današnja Perugia je glavni grad provincije Perugia koja se nalazi u pokrajini (regionu) Umbria. Grad se nalazi u gorju između rijeke Tiber i jezera Trasimeno. Grad krasi srednjovjekovne i renesansne impresivne građevine poput Crkve sv. Anđela (5. stoljeće), Crkve sv. Petra (10. stoljeće), kao i Oratorija sv. Bernardina (15. stoljeće), u njemu su locirana dva sveučilišta, od kojih je svjetski poznato, upravo sveučilište za strance. Povijesno gledano Perugia je je dan od najstarijih talijanskih gradova koji je nekada pripadao Etruskoj konfederaciji, da bi potpao pod rimsku vlast 308. godine prije Krista. Više puta je rušen i iznova građen, a 1540. godine postao je dijelom papinskih država, dok je 1861. godine pristupio kraljevini Italiji.

Sveučilište je poznato po prilično intenzivnom, ali i efikasnom programu za učenje talijanskog jezika. Program se sastoji od tri sata koji se međusobno prepliću: sat jezika (gramatike), sat vježbe (govor i nove riječi) i laboratorij (akcent). Na satovima se govori isključivo talijanski. Kada nisam bila na satovima, posjećivala sam brojne gradske znamenitosti s mojim domaćinima ili s mojim razredom (koji je sam po sebi pobijao sve rasističke teorije). Pokraj Perugia upoznala sam i Assisi, grad u kojem je živio i umro sv. Franjo.

Na moju veliku sreću stigla sam na izložbu Betlehema iz cijelog svijeta (Nizozemske, Palestine, Slovenije, Meksika, Hrvatske,...) i kao dodatak mojoj nevjerojatnoj sreći vidjela sam i »pokretni« Betlehem crkve Marije od Anđela! (prikazan je cijeli grad Betlehem i ljudi uhvaćeni u svojim običnim poslovima... žena koja mijesi kruh, čovjek koji potkiva konja, stari djed koji pije iza kuće, pastir koji tjera ovce u staju, i u centru svega Isusovo rođenje! Sve figurice se pokreću npr. djed sipa i pije iz čase, konj se rita, magarac se propinje...) S mojim razredom sam obišla tvornicu čokolade »Perugina«. Uz muzej čokolade obišli

Antonija u društvu kolega

smo i unutrašnjost tvornice koja je bila dostupna javnosti. Jedna od originalnih izjava mog razreda je bila: Čak i ovaj zrak goji!!! Naime, zrak je doista mirisao na čokoladu. Iz Italije sam pokraj solidnog znanja talijanskog jezika ponijela i pozive za sve dijelove sveta, pa čak i za Betlehem! ■

Dio pokretnog Betlehema

Fontana u centru grada

Damir Gabrić, pikado entuzijast i uspješni igrač

Strelice lete svijetom

Razgovarao: Dražen Prčić

Doskora pikado je spadao u vrstu odlične zabave u kojoj su se, obično, prijatelji nadmetali u vještini oštrog oka i sigurne ruke, pogađajući malenim strelicama brojčanim poljima obilježenu tablu. Ali sve veći broj poklonika ove atraktivne discipline pretvorio je zabavu u sport koji će se uskoro naći i na Olimpijskim igrama. Subotičanin **Damir Gabrić** jedan je od pokretača interesiranja za pikado na vojvodanskim prostorima.

► Pikado je danas postao već ozbiljan sport u nas, postoji savez, igraju se lige, reprezentacija se natječe na međunarodnim natjecanjima, ali kako je sve to započelo na našim prostorima?

Interes za pikado kod nas je započeo negdje prije deset godina, kada su uvoženi prvi aparati za elektronski pikado. Nas nekoliko entuzijasta smo se okupili i odlučili da pokušamo uspostaviti neku vrstu prvobitnog natjecanja između lokala koji su u to vrijeme imali pikado aparat u svojoj ponudi.

► Sjećate li se svog prvog »bacanja«?

S pikadom sam se po prvi puta susreo u subotičkom bilijar klubu »Snooker« gdje se nalazio pikado aparat. Došavši na partiju, bilijara prijatelji su me pozvali da probam novu igru, probao sam i ostao u pikadu.

Subotička liga

Uz postojanje lige PSV, u kojoj se natječu registrirani klubovi, poslije nekoliko godina pauze ponovno je startala i Subotička liga iz koje je i počeo cijeli razvitak pikado sporta u nas.

► Prvobitna zabava ubrzo se »primila« kod brojnih Subotičana i pikado je postao iznimno popularan.

Iako se pikado danas igra po cijeloj Vojvodini i nekim dijelovima SCG, s ponosom mogu istaknuti Suboticu koja je bili i ostala centar pikada na ovim prostorima. Prva organizirana pikado liga igrana je, upravo, u našem gradu zahvaljujući inicijativi nekoliko pikado entuzijasta, prije svih Zlatka Rajčića, Tome Cvijanova i Milorada Mišćevića, koji su se, žrtvujući svoje slobodno vrijeme, na posve amaterskoj razini angažirali oko organiziranja ozbiljnog natjecanja prvih pikado klubova.

► Koliko je momčadi uzelo učešća u tim prvim »pionirskim« natjecanjima dotad nepoznatog sporta?

Prve godine startalo je natjecanje s dvanaest momčadi, a već sljedeće godine nadmetalo se četrnaest pikado klubova u oficijelnoj ligi. S interneta smo »skinuli« oficijelna pravila, zajednički smo odredili pozicije natjecanja i prve »takmičarske streli

ce» su poletjele. Interesantno je svakako spomenuti kako jedna pikado momčad broji do dvanaest igrača što, kada se pomnoži broj momčadi s brojem igrača, daje imponantnu brojku igrača za jedan još uvijek nedovoljno afirmirani sport.

► Uz momčadski dio paralelno se i danas igraju i pojedinačni turniri, na kojima se igrači bore za plasman na završni »Masters« turnir najboljih.

U početku je na ovim kvalifikacijskim turnirima znalo biti prijavljeno i šezdesetak igrača, ali je s godinama u kojima su se profilirali kvalitetniji »pikadisti«, taj broj sveden na otprilike četrdesetak igrača koji

501 Double out

Najpopularnija natjecateljska igra elektronskog pikada je 501 Double out. U ovoj igri pobjeđuje igrač koji se prvi »spusti« do 0, ali posljednjom »izlaznom« strelicom mora pogoditi tzv. »dupli izlaz« (npr. ukoliko je posljednji preostali broj 32, mora pogoditi u polje »duplo 16« koje se nalazi na samom rubu table).

redovito uzimaju učešća.

► Jedan »Masters« turnir ste i Vi osvojili u svojoj pikado karijeri.

Bilo je to 2000. godine, kada sam pobjedom na završnom turniru postao pikado prvakom Subotice.

► Masovnost pikada postigla je i kvaliteta pojedinih igrača koji su se pokušali oprobati i na međunarodnim natjecanjima.

Prvi »pikado izlet« napravljeni su u susjednu Mađarsku, koja je u vezi ovog sporta jedna od najrazvijenijih u Europi. Tu smo se po prvi puta oprobali u međunarodnoj konkurenciji. Oprobali smo se na natjecanjima u Budimpešti, Kecskemetu, Baji...

► Ali za potrebe prava učešća na svjetskim i europskim smotrama najboljih morao se оформити i zvanični savez.

U milenijskoj 2000. godini оформljen je PSV (Pikado Savez Vojvodine) koji je kao legitimni predstavnik države sastavio pikado reprezentaciju koja je dva puta učestvovala na Svjetskom prvenstvu u Barceloni, te na Europskom prvenstvu u Poreču.

► Poslije skromnijih rezultata na prvom SP, već na drugom je osvojena i jedna titula svjetskog prvaka.

Subotičanka Marta Makra je osvojila titulu svjetske prvakinje u tzv. *Mixu 701 Double out*, disciplini u kojoj se natječe momčad od dva muška i jednog ženskog igrača.

► Na Europskom prvenstvu u Poreču prošle godine i Vi ste se »okitili« jednom međunarodnom titulom.

U disciplini »slučajni parovi«, gdje se izvlače igrači koji će zajedno nastupati, zagracao sam u paru s hrvatskim reprezentativcem i trećim igračem na europskoj rang ljestvici Vedranom Dukićem.

► Što je u planu tijekom ove godine?

U tijeku su pripreme za natjecanje u Bnu (Slovačka) i posebno Hamburgu (Njemačka) u kojem će se održati ovogodišnje amatersko Europsko prvenstvo u elektronskom pikadu.

Sportske vijesti

Košarka

Cibona u drugom dijelu Eurolige

Unatoč porazu u posljednjem susretu skupine A protiv Olimpije u Ljubljani (73:73, 85:81), zagrebačka Cibona osvojila je drugo mjesto i plasirala se u drugi dio natjecanja najjačeg europskog klupskog natjecanja. S druge strane košarkaši

beogradskog Partizana su i pokraj pobjede protiv Atenskog AEK-a (78:71) završili natjecanje u Euroligi, iako su osvojili isti broj bodova (20) kao i Olimpija i Pau-Orthez koji ulaze u drugi krug.

Vaterpolo

Hrvatska i SCG u olimpijskoj skupini A

Ždrijeb za vaterpolo turnir na Olimpij-

skim igrama u Ateni »svrstao« je reprezentacije Hrvatske i SCG skupa u Skupinu A, u kojoj će se još natjecati i momčadi Rusije, SAD; Mađarske i Kazahstana. U skupini B nadmetat će se Njemačka, Egipat, Italija, Španjolska, Australija i Grčka.

Rukomet

Zagreb zaustavljen u četvrtfinalu

Rukometaši Zagreba nisu se uspjeli plasirati u polufinale Lige prvaka nakon poraza i u uzvratnom susretu protiv njemačkog Flensburga (26:28). Uz Nijemce među četiri najbolje klupske momčadi starog kontinenta plasirali su se i Laško (Slovenija), Ciudad Real (Španjolska), te još jedna njemačka momčad, Magdeburg.

Boks

EP boksača u Puli

Najbolji europski boksači nadmeću se na 35. šampionatu starog kontinenta koji se održava u Puli. Hrvatske uzdanice u borbi za odličja su boksači Filip Palić i Mario Šivolija.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

1. HNL

18. kolo, 21. veljače

Marsonia – Hajduk 0:1

Dinamo – Zagreb 1:1

Zadar – Osijek 1:1

Rijeka – Slaven B. 2:0

Cibalia – Inter 1:0

Varteks – Kamen I. 1:0

Tablica: Hajduk 43, Dinamo 38, Kamen I. 25, Rijeka 25, Osijek 24, Zadar 24, Inter 22, Slaven B. 22, Varteks 22, Zagreb 18, Cibalia 16, Marsonia 13

Goodyear liga

22. kolo, 21. veljače

Cibona – Zadar 110:103

Olimpija – Split 84:72

Budućnost – Slovan 89:81

C. zvezda – Banjalučka P. 91:79

Široki – Reflex 70:87

Lovćen – Laško 79:83

Tablica: Reflex 40, Cibona 39, C. zvezda 37, Zadar 35, Laško 35, Olimpija 34, Budućnost 34, Split 31, Krka 30, Široki 29, Slovan 29, Zagreb 28, Banjalučka P. 28, Lovćen 27

1. liga SCG

16. kolo, 21. ožujka

Borac – Partizan 0:1

C. zvezda – Napredak 2:0

Zemun – Vojvodina 0:0

Železnik – OFK Beograd 1:1

Kom – Obilić 0:3

Budućnost – Sutjeska 2:4

Radnički O – Sartid 3:1

Zeta – Hajduk 2:0

Tablica: C. zvezda 40, Partizan 37, Sartid 32, Železnik 32, OFK Beograd 29, Hajduk 24, Obilić 23, Zeta 22

Subatičko – bajmačke huncutarije

• Ilija Stantić zvani »Tetak« je imo dnevnu »miru«, jednu dugu od 5 litara vina. A moglo je i fajn pojest. Jedared ga pozvali u nike svatove i kad se dobro »navaćo« vina metnu ga da spava u ladnu sobu di je bila velika tepcija krumpiraće za malu užnu ujtru i vangla s fancima. Kad su došli probudit Tetka, a tepcija prazna. Nema krumpiraće! »Tetak, di su krumpiraća odavle? – upita reduša. A nema ni fanaka! »Znaš dite, kad sam se noćas prid zoru probudio bilo mi je zdravo rdavo, pa sam moro malo čalabrenit štogod, a drugog nije bilo već tog što je bilo! Oma mi je bilo bolje, kad sam to poio, nego kaži ti meni očel biti vrući žmara za malu užinu i vina da zalijem?

• Tetak Ilija je uvijek išo u novim pa-pučama u varoš, liti na bosu nogu, a zimi u bilim vunanim čorapama, ali uvijek u crnom svečanom ruvu. E, al kad su ga zvali u Varošku kuću da plati »porciju« poreza, onak je obuko radničko ruvo iz košare za krave i navuko drvene klompe punjene slamom iz svinjaka. U Varškoj kući su ga svugdi puštili priko reda, začepili nos, a i činovnici su brzo »odsikli« manju »porciju« poreza, samo da ga se što prija kurtališu iz kancelarije.

Pa sad kažite jel Tetak bijo huncut el ni je?

• Jedan dida leži u zapečku, grije stare kosti, puši stivu lulu i gleda kako se dica sigraju na astalu pod lampašom. Na to će Mama: »Dico, pazte se možte se rasić od lampaša ako se razbije!« Na to će dida: »Hm, što će se oni rasić to nije ništa, to će zarast! Al što će se razbit caklo, a to borme u dućanu tušta košta!«

• Bio jedan od silnih Dulićevih, bać Šime, koji je na popisu pućanstva 1933. godine izjavio da je po nacionalnosti Slovenac. Naravna stvar od tada pa dovijeka svi su ga zvali bać Šime Slovenac.

Ode on jedared na u Bajmak na vašar, gleda niko tele da kupi i pita prodavca, gazdu njegovi godina, kako se zove:

»Ja se zovem Joso Eskim« odgovori prodavac

»Ako si ti Eskim, ja sam onak Slovenac« na to će bać Šime, ali ja ipak nisam Slovenac već sam od Dulićevih.

»Pa nisam ni ja Eskim, već sam i ja Dulić, samo nas malo ima u Bajmaku pa me ne poznate.« odgovori prodavac.

Eto tako su se u Bajmaku na vašaru upoznali dva Dulića, jedan Slovenac i jedan Eskim.

Pribilježio: Milivoj Prčić

Recept

Bajmački receptis i »priki lik« za dugačak i čuvaran život

Ponediljak: Tarana »na ritko«

Utorak: »Barat file« (brez pekmeza)

Šreda: Tisto s kupusom »na šitno«

Četvrtak: Soparna čorba i »Čalamada« (Paradička i paprika s lukom na malo masti i starog kruva od tri dana)

Petak: Prazan gra s jednim lakumićom

Subata: Tarana »na gusto« s krumpirom

Nedilja: Paradičkom čorba i suva pogača sa »kruvom Sv. Ivana«

				SPORTSKI SUBRET KOJI SEIGRA KAO UVOD U GLAVNI DOGAĐAJ	OTOK U ADRIATSKOM MORU (IL. GRAD (AMERIK))	SASTAVNI VEZNIK	HANNA SCHY GULLA	ORGAN VIDA	UDARITI	ŽITELJI UJVAJNE	SKIJALAC JI. TILIJ S OČIGLA SVUJETA, JAKOV
				DOBAR POZNA VATELJ KARAKTE RA LJUDI							
				GRČKO SI DVO		NUE JEPIINU PTVANT- NOST					
				DORČAČIN- SKA JI DINICA U LE			IVKE ANA SARVA- SIANA RODRIGES POUTZANO				
				ENGLJSKA GLUMICA, DIANA				JAPANSKI REFORMA TOR HIRO RUMI ASIM OO MIJA			
				LIČOSTAI GI AGRA							
				NEMAN. ČUDO- VISTE "TRAŽITI"							
SASTAVIO. JIVICA SUBAT	ZEMLJA TEKILE BOMBERER I SIESTE	RADIONICA ZA IZRADU PORVANK ALATA	SREDSTVO PRISILE SUZBI- JANJE	BRITANSKA MARKA AUTOMOBILA	UKAZNA ZAMJENICA	IZRAĐUJU NOŽEVE					
AMERIČKI GLUMAC NA SLICI ("DVLJAK", KUMI)										RIMSKI 200 REŽISER "METRO- POLISA", FRITZ	
TAL. GLUMICA DUŠE											
ORIJENT NAGRAĐEN OTKAD DVOSTRA						OSOBNJA ZAMJENICA KAPITUL ŠTO RADI RILEKT U 18. O. MCI		"TITUL" NAJIMAR SLIKARA TOULOUSE LAUTMECA			SAGLEK GUBUJER
GEJEFSKA ILI KULIŠEHO ---						KUŽNA BOLEST RIMSKI ROKA LJUTAVI				"JOU" ELIPIER ČUE GUS- JENICE UNISIA- VAJU VKI	
GLUMICA RANČOVIĆ					CORNI DIO TIVELA ČUVENI DIRIGENT ANNUNCIO			NAJNOU U STANOM TERRU VELIK (TAL.)			
OKRETO				BAROVI IZ MIL OGRDA RENEŠAN GRADITELJ LUGUANI			JALIHANSKI OTOK SUVUČIJE TONIYA			"TULA" TAL SLIKAR, GURDU	
KRISTINA OGNENJA						VRISKA NJEČJE IGRAČKE II PARKU				HUMENILO ZA USNE RUPSKIK LUTVSK.	
STARI GRAD U INDIJI (HRAMOV) ... KRISTO FRANKOPAN							GRIFOKA PODZEMNA ŽIVOTINJA				
"FRANCU- SKA"		CESTOVNO VOZILO NEZUHVANA BOJA LICA				NASLOV JOPARA POGANICA ESADA (ORACF)					
"TILIBOLU"			AMERIČKI GLUMAC NA SLICI ("TAKSIST") KIM TIT- MINT (XK)								
NEMAN- NOST POVR- NOST											
LJEN- GINA ONAJ KOJI NUE ZA AKCIJU											
VALERINA GOBAC RIJEČNA RIRA						SLOVO S KVAČICOM UMJEI- NOST (LAT.)					
MUŠKI POTOMAK				FRKOS "FRKOS ZAVIŠT"							
TALOK DRUSTVA					IZBESKA OKKINJA SHIŠEHL "AMPER"						
GRAD U ITALIJI (I. DIMILJA- T)						"SVJETSKO PRVEN- STVO"					

PETAK ► 27. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
Trainspotting,
HRT 2, 20.50

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Nestali svijet, crtana serija
09.30 – Zvučnjak
09.50 – Bobo, Ciki i prijatelji
10.00 – Jezični petak
10.50 – Engleski jezik
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica
14.50 – Serija za djecu
15.20 – Vijesti
15.30 – Prirodni svijet
16.20 – Trenutak spoznaje
16.50 – Među nama
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Dokumentarni film
18.15 – Upitnik, kviz
18.45 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
19.30 – Dnevnik
20.05 – Kad mrtvi zapjevaju, TV film
21.00 – Zabavni program
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Hamlet, mini-serija
01.40 – Map of the Human Heart, australski film
03.35 – Neustrašivi, američki film
05.10 – Don Quijote od Manche 2., španjolski film
06.45 – Iz riznica muzeja
06.55 – Inspektor Rex
07.40 – Prijatelji 5., humoristična serija

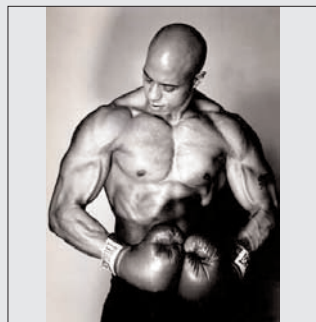
HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
10.00 – Znakovi vremena
10.50 – Mala TV potraga
11.45 – Poslovni klub
12.15 – Budućnost Zemlje
12.45 – Željka Ogresta i gosti
13.40 – Inspektor Montalbano, talijanski film
15.25 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.10 – Vijesti za gluhe
16.35 – Zemlja nade, serija
17.20 – Inspektor Rex
18.10 – Panorama
18.40 – Marsupilami, crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV
20.05 – TV Bingo Show
20.50 – Trainspotting, britanski film
22.20 – Bljeskalica
23.50 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
00.35 – Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
17.45 – TEST
18.00 – Pula: EP u boks, prijenos

20.00 – Briljanteen
20.50 – Ringo Starr
22.00 – Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 28. 2. 2004.

HTV 1

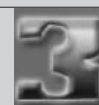
Izdvajamo
James Brown LIVE,
HRT 2, 23.00

08.00 – Vijesti
08.05 – Bogovi i demoni: Zmijina čarolija
08.55 – Svjedočanstvo Taliesina Jonesa, britanski film za djecu
10.25 – Parlaonica
11.15 – Glazbena TV – TOP 10
12.00 – Podnevni dnevnik
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
14.00 – Reporteri: Kada je lako ubijati, dokumentarni film
15.00 – Vijesti
15.15 – Oprah Show (508)
16.00 – Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Bijeg
17.25 – Briljanteen
18.45 – Po ure torture
19.30 – Dnevnik
19.28 – PP
19.30 – Dnevnik
20.10 – Jednostavan plan, američki film
22.25 – Sport danas
22.45 – Pljusak, američki film
00.20 – Gable i Lombard, američki film
02.30 – Auf schmaleem grat, njemački film
04.00 – Na ušću rijeke, američki film
05.55 – TV izložba (R)
06.10 – Oprah Show (511)

HTV 2

08.10 – Turistička središta Hrvatske
10.20 – Trenutak spoznaje
10.50 – HR kod, glazbeno-informativna emisija
11.20 – Među nama
11.50 – Opera Box – G. Verdi: Otello (oko 145')
14.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
15.00 – Night Passage, američki film (87')
16.30 – Glas domovine
17.05 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
17.55 – Šarmantni susjedi, francuski TV film (oko 90')
19.30 – Glazbena TV
20.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija
20.40 – Festival dalmatinske šansone Šibenik 2003.: Večer starih skladbi (90')
22.15 – S one strane, serija
23.00 – James Brown – Live at Studio 54
00.00 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
00.45 – Po ure torture (R)
01.15 – Pregled programa za nedjelju

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
12.10 – Zemlja nade, serija
15.55 – Bljeskalica
17.25 – HNL: kamen Ingrad – Dinamo, prijenos
19.30 – Amerika – život prirode
20.00 – Prva HNL Ožujsko – emisija
21.10 – Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 29. 2. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
Houston – Seattle,
HRT 2, 22.20

07.00 – Vijesti
07.05 – Amerika – život prirode
07.35 – Crni gusar, crtani film
07.55 – Tillie i njezin zmaj, danski film za djecu
09.00 – Vijesti
09.05 – Dizalica
10.05 – Ružno pače, crtana serija
10.30 – Percy, čuvar parka – crtana serija
10.55 – Videokiosk
12.00 – Podnevni dnevnik
12.25 – Plodovi zemlje
13.20 – Mir i dobro
14.00 – Nedjeljom u 2
15.00 – Vijesti
15.15 – Murder on the Orient Express, američki film
17.00 – Od pet do sedam – nedjeljno zabavno popodne
19.00 – Cocco Bill, serija
19.15 – LOTO 6/45
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – g'lamur: kafé
22.35 – Žute trešnje, austrijski film
00.00 – Čistilište, američki film
01.30 – Videokiosk
02.30 – Film
05.00 – Amerika – život prirode (R)
05.30 – Murder on the Orient Express, američki film

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.50 – Kršćani, dokumentarna serija (51')
10.45 – Biblija
11.00 – Garešnica: Misa, prijenos
12.00 – Obiteljski vrtuljak
12.30 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
14.00 – ATP magazin
14.30 – Magazin Lige prvaka
15.00 – Pula: EP u boksu, prijenos
18.25 – Vaterpolo Liga prvaka: Mladost – BVC
19.30 – Carstvo divljine (R)
20.00 – Sportski program
20.25 – Talijanska nogometna liga: Lazio – Milan
22.20 – Košarka NBA liga: Houston – Seattle, uključenje u prijenos
00.30 – Petnaest do osam, dokumentarni film
01.30 – Pregled programa za ponedjeljak

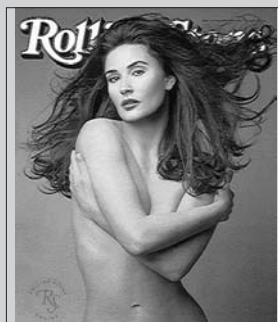
HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
16.25 – TV raspored
16.30 – Hamlet, mini-serija
19.30 – Hodi duša, emisija pučke i predajne kulture
20.00 – Tandem, francuski film
21.30 – Frasier 7., humoristična serija (R)
21.55 – Na zadatku, humoristična serija (R)
22.15 – Treći kamenčić od Sunca 4., serija (R)
22.40 – Nedjeljom u dva (R)
23.40 – Pregled programa za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 1. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo
ciklus filmova Demi Moore
HRT 2, 22.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Leteći medvjedići, crtana serija
09.30 – Mali veliki svijet
10.00 – Učilica
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.00 – Vijesti
14.05 – Res publica: Kako poštivati i prihvaćati život?, religijski kontakt-program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – ŠKOLSKI SAT
16.20 – Planet Internet
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – National Geographic
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Alpe-Dunav-Jadran
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Moj tata i ja
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Zapadno krilo
23.30 – Zlatna krila
00.20 – National Geographic
01.15 – Tratinčice, češki film
02.30 – Ekipa za očevid
03.15 – Zapadno krilo
05.00 – Film (R)
06.30 – Prijatelji

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
11.05 – Talijanska nogometna liga, snimka
13.00 – Miracle, američki film (90')
14.00 – Felix i Lola, francuski film
16.15 – Vijesti za gluhe
16.25 – TV kalendar
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Zlatna krila 3., serija
18.10 – Panorama
18.40 – Crtana serija
19.05 – Prijatelji 5., serija
19.30 – Glazbena TV
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Petica – europski nogomet
21.10 – Ekipa za očevid
22.00 – Filmska večer – Demi Moore: Nemoralna ponuda, američki film (12)
23.55 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija (R)
00.40 – Vrijeme liganja, dokumentarna emisija (R)
01.10 – Pregled programa

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

19.55 – TV raspored
20.00 – Dobro ugođeno poslijepodne
21.10 – Katolici, dokumentarna serija (R)
22.05 – Pregled programa za utorak

UTORAK ► 2. 3. 2004.

HTV 1

Izdvajamo film
Glembajevi
HRT 2, 20.30

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Grčki mitovi
09.30 – Život je pun iznenađenja:
Kriza s djevojkama
09.45 – Brum, crtani film
10.00 – Učilica
10.10 – Prirodoslovlje
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.15 – Hrvatska kulturna baština
17.20 – Hrvatska danas
17.35 – Busted on the Job, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Mliječni put
19.30 – Dnevnik
20.10 – Globalno sijelo
20.45 – Forum
22.15 – Meridijan 16
22.35 – Ciklus mladih autora: Lica obilježena vremenom
23.05 – Portret umjetnika
00.05 – Frasier
00.30 – Les semailles et les moissons, serija (R)
01.15 – Life After Microsoft
02.10 – Let straha, film
03.40 – Glazbena emisija
04.50 – Film (R)
06.30 – Prijatelji

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.10 – Mir i dobro
09.40 – Zabavni program
11.55 – Alpe-Dunav-Jadran
12.25 – Petica – europski nogomet
13.30 – Mama i tata spašavaju svijet, američki film
15.00 – Crno-bijelo u boji
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Cure u trendu
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 4., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Frasier 7., humoristična serija
20.30 – Ciklus hrvatskog filma: Glembajevi
22.00 – Filmska večer – Demi Moore: Striptiz, američki film
23.55 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
00.40 – Crno-bijelo u boji
01.10 – Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)
19.45 – TEST
19.55 – TV raspored
20.00 – Festival dalmatinske šansone
Šibenik 2003.: Večer starih skladbi (90') (R)
21.30 – Dokumentarni film
22.00 – g'lamur: kafé (R)
22.55 – Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 3. 3. 2004.

HTV 1

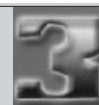
Izdvajamo
EP u boksu,
HRT 3, 18.00

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Samba i zec Leuk, crtana serija
09.30 – Kokice
10.10 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost
10.50 – Stilske figure: Hiperbola i litota
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Slika zdravlja
14.50 – Smogovci, serija za djecu
16.10 – Stilske figure
16.20 – Kućni ljubimci
16.50 – Boje turizma
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Divlje vrijeme, dokumentarna serija
18.20 – Upitnik, kviz
18.45 – Split: More
19.30 – Dnevnik
20.05 – Hrvatske špilje, dokumentarna serija
20.40 – Brisani prostor
21.35 – Pola ure kulture
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Internacional, vanjskopolitički magazin
23.10 – Na rubu znanosti
00.15 – Vrijeme je za jazz
01.40 – CIA, serija (12) (R)
02.20 – Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja

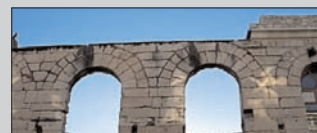
HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.00 – KULT., emisija iz kulture
10.00 – Govorimo o zdravlju
10.30 – Globalno sijelo
11.00 – Forum
12.50 – Mliječni put
13.25 – Kazaam, američki film (93')
15.00 – S Međunarodne smotre folklor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.15 – Vijesti za gluhe
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – CIA, serija
18.10 – Panorama
18.40 – Campi-Campi, crtani film
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Svi gradonačelnikovi ljudi 3., humoristična serija
20.35 – Rebus, serija
22.20 – Filmska večer – Demi Moore: Grimizno slovo, američki film (12)
00.35 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija
01.20 – Svijet poduzetništva
01.50 – Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

19.40 – TEST
19.55 – TV raspored
20.00 – Opera Box: Figarov pir (2. dio) (R)
21.40 – Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ►► 4. 3. 2004.

HTV 1

Izdajamo
Športericu
HRT 1, 9.30

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.00 – Vijesti
09.05 – Emil iz Loenneberga, serija za djecu i mlade
09.30 – Športerica
09.45 – Korak po korak
10.00 – Učilica
10.10 – Povijest i zemljopis
11.00 – Hugo, TV igra
11.25 – Smogovci, serija za djecu
12.00 – Podnevni dnevnik
12.35 – Zemlja nade, serija
13.25 – Glazbena TV
14.05 – Res publica: Znanstveno-obrazovni program
14.50 – Smogovci, serija za djecu
15.30 – Povijest i zemljopis
16.20 – Savršeni svijet
16.50 – Heureka
17.20 – Hrvatska danas
17.30 – Stoljeće Stanislavskog, dokumentarna serija
18.25 – Upitnik, kviz
18.50 – Poslovni klub
19.30 – Dnevnik
20.10 – Tko želi biti milijunaš?
21.15 – Znakovi vremena
22.05 – Sport danas
22.15 – Meridijan 16
22.40 – Željka Ogresta i gosti
23.40 – Tvorci slika, film
01.20 – Hitna služba
02.05 – Alerte moustiques, dokumentarni film (49') (R)
02.55 – Združena braća

HTV 2

08.00 – Turistička središta Hrvatske
09.35 – Boje turizma
10.35 – Pola ure kulture
11.05 – Split: More
11.35 – Internacional, vanjskopolitički magazin
12.05 – Znanstveno sučeljavanje
13.05 – Brisani prostor
15.30 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (2.), serija
16.40 – Zemlja nade, serija
17.25 – Hitna služba
18.10 – Panorama
19.05 – Prijatelji 5., humoristična serija
19.30 – Glazbena TV (R)
20.05 – Sutkinja Amy
20.50 – PP
20.55 – Združena braća
21.55 – PP
22.00 – Fimska večer – Demi Moore: Now and Then, američki film (12)
23.40 – PP
23.45 – Zvezdane staze: Deep Space 9 (3.), serija (R)
00.30 – Savršeni svijet (R)
01.00 – Pregled programa za petak

HTV 3

09.00 – TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 17.00)

19.45 – TEST
20.00 – TV raspored
20.05 – Petnaest do osam, dokumentarni film (R)
21.05 – Vrijeme je za: HR etno jazz (R)
22.05 – Pregled programa za petak

FILMSKI HIT TJEDNA

PRVI PROGRAM SUBOTA, 28.2.2004. 20.10

JEDNOSTAVAN PLAN

britansko-francusko-njemačko-japanski film
(SIMPLE PLAN, 1998.)

Hank (B. Paxton) živi u mirnom ruralnom američkom gradiću i ima sve što može poželjeti – sretno je oženjen, žena (B. Fonda) mu je trudna, vesele se djetetu, ima pristojan i solidno plaćen posao, dobre prijatelje i susjede. Kad jednog dana sa svojim mentalno zaostalim bratom Jacobom (B. B. Thornton) i prijateljem Louom (B. Briscoe) u

šumi nađe mali avion pod snijegom, s mrtvim pilotom i vrećom punom novca, njegov će se život potpuno promijeniti... Izvrstan redatelj Sam Raimi (Spiderman, Evil Dad, Dar) i izvrsni glumci, na čelu s Billyjem Bobom Thorntonom (čija je uloga ovdje nalik onoj iz »Oštrice zločina«), uz Billa Paxtona, Bridget Fondu i Brenta Briscoa čine ekipu zaslužnu da je mali projekt postao izvrstan film snažne atmosfere koja nagovještava potmulu prijetnju i gotovo neizdržive napetosti. Film je dobio niz nagrada, a treba istaknuti da je Billy Bob Thornton za ulogu Jacoba bio nominiran za Oscara i Zlatni globus u kategoriji najbolje muške sporedne uloge. Scott B. Smith bio je nominiran za Oscara za najbolji adaptirani scenarij.

Uloge: Bill Paxton, Bridget Fonda, Billy Bob Thornton, Brent Briscoe

Redatelj: Sam Raimi

Trajanje: 115'

Suzbiti primitivizam

Kao građanin i kao prijatelj pružam vam punu podršku, iako nisam hrvatske nacionalnosti. Mnogo me pogađa činjenica da se u našoj zemlji nitko ne trudi da suzbije primitivizam i mržnju prema drugim narodima. Ja sam Čeh podrijetlom, studiram kemiju u Novom Sadu i cilj mi je da kada završim fakultet da odem u svoju maticu jer mi prolazi mladost u nadi da će u Srbiji biti bolje.

Puno pozdrava i istrajte u borbi za slobodu i pravdu.

P. S. Ne znam, da li imate mogućnosti ili kompetencije da pokrenete inicijativu formiranju emisije kao sto je »Prizma« sa hrvatske televizije na našoj državnoj televiziji.

Perica Baca, Novi Sad

Više mjesta za Stari Žednik

Čitatelj sam tjednika Hrvatska riječ od njegovog drugog broja (prvi nisam mogao

nabaviti, jer ga kod nas tada još nije bilo u prodaji). Tjednik mi se dopada, a iz broja u broj je sve bolji – i tu zamjerke nema. Nastavite tako!

Moje selo, Stari Žednik je selo s većinskim hrvatskim pučanstvom (vidjeti posljednji popis stanovništva). Zamjeram vam što do sada nije našlo mjesta u Vašem tjedniku. Možda se kod nas, istina i ne dešava Bog zna što, ali iz činjenice da je selo nastanjeno pretežno hrvatskim življem, smatram da biste se trebali više potruditi uspostaviti kontakt s ovim područjem – i time, možda, potaknuti veće interesiranje i za Hrvatsku riječ i za događanja ovdje uopće.

Nismo mi baš »tikva bez korijena«. Pored ostalog, odavde su, tu su radile i živjele a i sada jedna od njih radi, *sestre Milodanović*, nadaleko čuvene slamarice i pionirke u toj umjetnosti. Već na naslovnoj strani drugog (2003. god.) broja tjednika bila je »najlipča prelja« baš iz Starog Žednika, a na slikama kalendara Hrvatske riječi za 2004. godinu nije našla mjesta ni jedna Žedničanka, dok je iz nekih sela bi-

lo dvije pa i tri ljepotice. Zar baš mislite da mi nemamo lijepih cura? Dodite, pa se uvjerite!

Stari Žednik je samo 17 kilometara udaljen od Subotice, od vas, a tjednik možemo kupiti tek u subotu, iako našim (nekoć) međunarodnim putom dnevno saobraćaja i polazi iz Subotice barem dvadesetak autobusa. Vaša služba distribucije bi to morala imati na umu.

Imam želju surađivati u našem tjedniku, pa vam za početak za »veselu stranu« šaljem skroman prilog, a vi ocijenite je li to za tiskanje.

Konačno, nisam imao niti imam namjeru bilo koga iz vaše cijenjene redakcije uvrijediti, nego naprotiv.

I na samom kraju ispričavam se ako moj hrvatski ima nekih nedostataka, ali mene su barem 70 godina učili jednom (istina sličnom) jeziku i pravopisu, te ispravite eventualne moje pravopisne pogreške. Iskrena čestitka za prvu godišnjicu izlaženja.

S osobitim poštivanjem

Nikola Tonković, Stari Žednik

**BAŠ SVE ZA
POLJOPRIVREDU**

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel: (024) 548-241, Fax: (024) 548-241
www.skalagreen.co.yu - E-mail: office@skalagreen.co.yu

1. MARTA 2004. OTVARAMO SPECIJALIZOVANI SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE POD IMENOM

AGROCENTAR

POPUST 8%

**OD 01-05. MARTA SVAKOM KUPCU DAJEMO POPUST
OD 8% A OD 06-31. MARTA POPUST OD 4%
NA CELOKUPAN IZNOS KUPOVINE U AGROCENTRU!**

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

- NAVODNJAVANJE	- MREŽE I OŽAKOVI	- SIJALICE
- SEMENA	- KANAPI I VEZIVA	- HTZ OPREMA
- ĐUBRIVA	- "TESA" TRAKE	- RUČNI I ELEKTRIČNI
- SUBSTRATI	- PLASTIČNI KONTEJNERI	PROFESIONALNI ALATI
- ZAŠTITNA SREDSTVA	- BOJE I LAKOVI	- ŠRAFOVI I EKSERI
- FOLIJE	- ELEKTRO MATERIJAL	- VODOVODNI MATERIJAL

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

**SHEMA programa na hrvatskom jeziku
19,00 h**

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Razgovor s povodom« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
- »Na proputovanju s nama« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
 tel. i fax: 024-561-553
 e-mail: agria@suonline.net

MINEX - TRADE, salon "Moderni Interieri" - SUBOTICA, ŠUMSKA 13 - Tel: 024/525-208, 34-147 - Fax: 024/557-065

NOVO na našem tržištu!!
garniture JORDAN i DARIO

21.225⁰⁰

15.861⁰⁰

49.420⁰⁰

8.683²⁰

10.612⁰⁰

15.912²⁰

31.488⁰⁰

35.552⁴⁰

10.584⁰⁰

8.640⁰⁰

12.960⁰⁰

15.177⁰⁰

3546⁷²

38.016⁰⁰

27.560⁰⁰

10.368⁰⁰

6.480⁰⁰

44.782⁰⁰

5.040⁰⁰

2.494⁰⁰

1.518⁰⁰

40.176⁰⁰

6.696⁰⁰

4.320⁰⁰

Gotovinski popust 10-20%, odloženo plaćanje čekovima, krediti preko poslovnih banaka
 (JUBANKA, Komercijalna Banka, Vojvođanska Banka, AIK Banka NIŠ, Raiffeisen Bank)

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

